R No 1173

Local Records

Restored in 1945-46 from MacKenzie MS 15-4-38 by Sri M.V. Raghavacharlu

P. 1 to 60 = 900 grs

1 కైఫీయతు కనూర్లు శీమతాలూకు పాలెంకసుబాకుల లక్ష్ములు నందవరం
తిమ్మరాజు ౨౦ సంవత్సరములపాడు కర్నాటక ప్రభులున్ను ౪౪ సంవత్సరము
లపాడు ప్రభుయులు వ్రాయించినది

శ్రీశైల పర్వతమునకున్ను ఉత్తరభాగమందు తొమ్మిది ఆమడల
దూరమున అహోబిళ నారసింహ మహాక్షేత్రమునకు వాయువ్యభాగమందు
ఆరు ఆమడల దూరమున పూర్వకాలమందు పరశురాముల ఆశ్రమం అను
పించుకున్న ఉగ్గరామేశ్వర దేవస్థానము వున్నస్థళమునకు పూర్వభాగమందు
ఆమడన్నర దూరమున పూర్వకాలమందు పరశురాముల ఆశ్రమం అనుపిం
చుకున్న ఉగ్గరామేశ్వర దేవస్థానము వున్నస్థళమునకు పూర్వభాగమందు
ఆమడనర దూరమున తుంగభద్రానదికి దక్షణభాగమందు అయిదు ఆమడ
ల దూరమున పూర్వకాలమందు కేవల అరణ్యమై వుండే స్థళమయందు
వుదకసమృద్ధిన్ని అనేక వృక్షముల యొక్క ఛాయాను న్నూ కలిగి బహు యోగ్యమై
వుండేది

కేనుత శంతన చక్రవర్తి కొమాళ్లు చిత్రాంగద విచిత్రవీర్యులనేవారు
యిద్దరు అందు విచిత్రవీర్యుడు హస్తినాపుర రాజధానియందు వజ్రసింహా
సనారూఢుడై రాజ్యపరిపాలన చేసేనాడు వైవస్వత మనువు యొక్క యిరువై
యెన్మిదో మహాయుగమందు ద్వాపరయుగములో పైన చెప్పిన అరణ్యప్రదేశ

ము యందు వన పర్వత ప్రదేశము యందు మాండవ్య మహాముని తపస్సు చేస్తు

2 కుంటూ వుండే వారు గనుక అది మాండవ్య ఆశ్రమము అనుపించుకున్నది.

కలియుగమందు కృష్ణకర్ణార్జునుడు అనే రాజు మేరువ దక్షిణ భాగమందు

అభినవ జంబూద్వీపమందు మధ్యరాష్ట్ర దేశము వా ప్రభుత్వము చేస్తూ

వున్న సమయమందు పైన చెప్పిన మాండవ్యాశ్రమమునకు దక్షిణ భాగ

మందు ఆమడ దూరమున అరణ్యమందు శ్రీశైల మహాస్థానమునకు అష్ట

దిక్కుల యందు వుండే భైరవ క్షేత్రములు

అశితాంగో రురుశ్చండః క్రోధశ్చోన్మత్త భైరవః.

కపాల భీషణశ్చైవ సంహారశ్చాష్ట భైరవః.

అందు పైన చెప్పిన స్థలం క్రోధ భైరవ క్షేత్రం యందు పాలుల వృక్షము యొక్క వనము కలదు కనుక ఆ వన మధ్యమందు గ్రామ నిర్మాణము చేయించి ఆగ్రామానకు పాలుటూరు పురము అనే పేరు నిర్ణయించినారు ఆగ్రామానకు బారా బలవంతులు వున్నచేరి భూమి ఖోత్తు అయినంతట కృష్ణకర్ణార్జునులు అనే రాజు కొన్నిదినములు రాజ్యభారము చేసెను ఇందుకు ఋజువు స్థలజ్ఞులయొక్క వాక్యాలే కాని శాసనము వల్ల ఋజువు లేదు

అయినప్పటికిన్ని పూర్వమందు ఆగ్రామం వుండే స్థలం గ్రామనెత్తమయిన స్థలమని గుర్తుపట్ట వచ్చును ఆస్థలమందు బహునిర్మలమున్ను అతి మధురమున్ను అయిన నీరు బుగ్గ వున్నది తరువాత కృష్ణార్జున దేవ మహారాజుల కామారుడు భూపాలదేవ మహారాజులు కొన్నినాళ్లు ఆగ్రామం

3 మాత్రం అనుభవిస్తూ వుండెను అని స్థలజ్ఞులు చెప్పుతుంటున్నారు

ఆయన దినములలో పాలుట్లా పురానకు పూర్వభాగమందు పావుకోశెడు దూరమున గ్రామము కట్టించి తన పేరిట భూపాలపురం అని పేరు నిర్ణయించినారు

ఆ గ్రామమున భూపాలదేవమహారాజులు గారికి అనుభవము అయి వున్నది అని స్థళజ్ఞులు చెప్పుతూ వున్నారు ఇటుతరువాత కొన్ని దినములకు భూపాలపురము అనే గ్రామం పాడు అయిపోయినది గనుక ఆ స్థళానుకు గుర్తు భూపనపాటి అని సామాన్యజనుల వల్లను పాడుకోబడ్డది అయినప్పటికిన్ని ఆ గ్రామమైత్తాన పూర్వం గ్రామం వుండేది అని నిశ్చయముగా తెలుసుకొనవచ్చు

ఎందువల్లనంటే బండి దకవిసి తెల్లబారిన మన్ను, బవాయిదళ పుంకెల బిల్లపెంకులు మొదలయినవి కనబడుతవి ఇదిగాక ఆగ్రామమైత్తా మందు వక శాసనం రాయి పడివున్నది అనేక దినముల పాటిచె గనుక అక్షరములు యావత్తు చెరిగిపోయిన పైవైపున సూర్యచంద్రాకృతులు నున్ను శుభమస్తు అనే అక్షరములు మాత్రం అగపడుతున్నది తదితర బొత్తిగా అక్షరములు యెంతమాత్రము నున్ను లేవు

కృష్ణకర్ణారుజునకు పశ్చిమందు సోమవంశోద్భవుడైన వీరవేమారెడ్డి రాజు అనే ఆయన వుత్తరప్రదేశమందు గదగు లక్ష్మేశ్వరం తట్టున రాజ్యభారం చేస్తూవుండేవాడు ఆయనకు గదుగు లక్ష్మేశ్వరదేవుడు
4 యిలవేల్పు గనుక ఆ రాజు ఆ భగవంతుణ్ణి గూర్చి బహుళా ప్రార్థన చేయగా ఆరాజు యందు దయపుట్టి స్వప్నమునందు సాక్షాత్కరించినంతట తనకు దేశము సాధించవలెననే అపేక్ష చేత విజయార్థమై వేడుకోగా స్వామి

ఆజ్ఞాయిచ్చిన క్రమము యేమంటే మమ్మున వెంట బెట్టుక వెళ్ళుయంతవ
ట్లుకు మేము కూడా వెంటే వస్తున్నాము అంతవట్లుకు నీకు విజయము వృతు
న్నదని ఆజ్ఞాయిచ్చినందున మంచిది అని ఆరాజు దండు వెడలిన క్రమం.

శ్లోకం　　నవనాగ సహస్రాణి దశలక్షాంతు వాజినాం
　　　　అపార బలముఖ్యాంతు వీర హమ్మీర భూపతే

యీ శ్లోకార్థము ప్రకారము దండు వెడవేలుప్పుడు ఆయనకు ప్రసన్ను
లయిన శ్రీ వీరనారాయణ దేవుని విగ్రహం వకబండి మీద వేంచేపు చేసుకొని
కూడా తీసుకొని బయలు వెళ్ళయక్కడ ముఖము విడిగితే అక్కడ స్వామికి కొళి
పనివాండ్లచేత రాకట్లు మండపం కట్టించి పూజచేసి అక్కడనుంచి బయలు
వెళ్ళముందుకు వెళపోయేటప్పుడు ఆ విగ్రహమును బండి మీద పెట్టుకొని
పోతూ యీప్రకారము శ్రీశైల పర్వతముకు నైఋతి భాగమందు వున్న
త్రోవ భైరవ క్షేత్రముకు తూర్పు వైపున పరుగుదూరమున కేవల అరణ్య
మధ్యమైన స్థలముకు వచ్చి అక్కడనే రబం దరిన పంచాయండాలు కలవ్య
వ అందువోళ్ళదక సమృద్ధి వున్నందున అక్కడ తన సైనుతో మజిలీ
విగి దేవునికి కొళి పనివాండ్లచేత మండపము కట్టించి పూజచేసి ఆ
రాజున అక్కడ నిలిచి మరునాడు అక్కడనుంచి ఆరాజు తనసైన్యము
సహాపయున మైనా స్వామిని యప్పటి వలెనే యెత్తి బండి మీద వేంచేపు చేయ
బోతే విగ్రహము కదిలి రావేదు

యెంత ప్రయాసపడినాగాని విగ్రహము కదిలి రాన్పేక పోయినందున బాలా
విచారించి ఆ రాజున అక్కడనే నిలిచి వుండగా ఆ నాడు రాత్రి స్వామి వీరహమ్మీర

రాజునకు స్వప్నమునందు సాక్షాత్కరించి యీ స్థలమందు నిలచి యుంటి స్వామి
ముందుకు రావలసినదేమి అని చెప్పి ఆ రాజును తిరుగ స్వదేశమునకు పోవలసిన
దిగాని ఇంతకు ముందర పోతే జయప్రదము తక్కువ అవునని ఆనతివ్వగా అంతట
మేల్కొని భగవత్సంకల్పము తెలిసినవాడై అటువిదనుంచి కాగలదాక వేరే యత్న
ము లేదని గ్రహించి ఆ స్థలమందు ఒక్క చిన్న విగ్రహం ప్రతిష్ట చేసి తరువాత
తన దేశమునకు పోవలెనని యత్నము చేస్తే మరునాడు రాత్రి మరుగా స్వామి స్వప్న
మందు సాక్షాత్కరించి యిక్కడ వేరే లక్ష్మీవిగ్రహము ప్రతిష్ఠ చేయనక్కరలేదు

నేను యీ స్థలమందు వున్నప్పటికిన్ని వకటంశ వల్లను పూర్వ
స్థలమందు వున్న లక్ష్మీదేవికి సాక్షాత్కరించి వుంటి స్వామి అని ఆనతి ~~వ్వగా~~
చ్చినట్లుగా మనస్సుకు గ్రాహ్యము అయి అంతట మేల్కొని తనకు స్థలమందు పూజ
చేసుకునేటందుకు విగ్రహము లేదని బాలాజింతిస్తూ వుండగా మరునాడు
రాత్రిన్ని యిప్పటి యట్లనే స్వప్నమందు సాక్షాత్కరించి నీవు స్థలము పోలికకి
పూజ చేస్తే ఆ పూజను నేనే అంగీకరిస్తు స్వామి అని సమాధానము చెప్పి
నందున మహాప్రసాదమని విని ఆ రాజు మేల్కొని మరునాడు వుదయమందు
వండుకు పైనము చెప్పి అక్కడనుంచి బయలు వెళ్లి వుత్తరదేశమునకు వెళ్లిపోయినాడు

కనుక కృష్ణకర్ణామృతము చెప్పిన దేవము మహారాజు తనకు మారుడు వృష్ణు
డయిన తరువాత తను అధికారదక్షత ఆయన యందు వుంచి తాను వేదాంతి వై
పైన చెప్పిన ప్రకారం యిగా స్వామి అరణ్యమధ్యమందు వెతకున్న మండపము వో
వుండగా వచ్చినాడు ఆ సంగతి కొందరు బాలుర వల్ల వినినవాడై ఆ స్థలమందు వుండే
స్వామికి త్రికాలములయందు పూజలు చేస్తూ వుండే అక్కడికి వుత్తరభాగమందు

దేవాలయము కట్టించి అక్కడ షణో సోమేశ్వరుడనే యీశ్వరలింగము ప్రతిష్ట
చేయించినాడు. తరువాత తరువాతను మరికొన్నాళ్లకు పాలెంపురమనే
7 గ్రామము యొక్క వృద్ధికి ప్రజలు జయకరంతక్కువ అవుతూ వున్నందున ఆస్థల
మందు ప్రజలుని భాయించలేక ఆగ్రామమునెత్తము విడిచి ఆగ్రామమునెత్తమునకు పూర్వ
భాగమందు పరుగు దూరమున నవ్వున్న శిరసారాయణ దేవుని దేవస్థానము దగ్గర
నే తూర్పు భాగమందు భీమేశ్వరుడనే యీశ్వరలింగము ప్రతిష్టచేసి ఆదేవాల
యము వద్దను పాడుగుడిపి గ్రామనిర్మాణం చేసినాడు.

తరువాత చోళమహారాజు కొన్ని దినములు యేలుకున్నారు
కల్యాణపట్టణము రాజధానియందు శింహాసనారూఢుడై పృథ్వీసామ్రాజ్యము
చేయుచున్నప్పుడు అత్రిభువనమల్లరాయులు వారు యేలుకున్నారు ఇందుకు
ఋజువు యిప్పుడు కోట కోపల బావి దగ్గర వుండే కన్నడం లిపి మల్లరాయుల వారి
నాటి శాసనం వున్నది సగం తునకలై పగిలిపోయినది తతి వున్న వున్నచుట్టు మునకలు
వ్రాసినాను లిపి నాకు తెలియలేదు

తరువాత ఆయన కుమారుడు సర్వజ్ఞచక్రవర్తి రా భూలోకమల్ల
రాయులు రాజ్యపరిపాలన చేసేటప్పుడు ఆ రాజు యేలుకున్నారని స్థలజ్ఞుల వల్ల
వినికిడి కలదు. తరువాత ఆయన కుమారుడు ప్రతాపచక్రవర్తి జగదేకమల్ల
రాయులు యేలుకున్నారు ఇందుకు స్థలజ్ఞులు వలన వినడము మాత్రము కాని
8. జగదేకమల్లరాయుల నాటి శాసనములు యీ స్థలమున కనిపించలేదు
తరువాతను అనవేమ రాయులనే ఆయన యేలుకున్నాడు. తరువాతను యాదవ
నారాయణ ప్రతాపచక్రవర్తి కొన్నాళ్లు రాజ్యభారము చేసినాడు

ఈగ్రామం వారి మేలుబడిన పాపన్ననాయకునింగారి ప్రభుత్వం వారి జరిగినది
ఇందుకు ఋజువు కర్నూలుతాలూకా క్రిష్ణగిరి పరగణా గోగుల్లు అనే గ్రామ
ములో నడుమ పాడు దేవాలయము వద్ద నిల్పివేసి గోడకు చేర్చి వున్న నల్లరాయి
మీద వ్రస్న హాళె కన్నడ శాసనం. శకం ౧౧౭౨ నెయయ నామ సంవత్సర మాఘశు
౧౩లు ఆపాపన్ననాయుడి తండ్రి లక్ష్మీపతి పేరిట ఆగ్రామాన లక్ష్మీశ్వర దేవునిన్ని
ప్రతిష్ఠచేసి శాసనం వేయించినారు

తరువాత ఓరుగల్లు పట్టణ రాజధానియందు రత్నసింహా
సనారూఢుడైయుండి ప్రతాపరుద్రుండు రాజ్యపరిపాలన చేసేటప్పుడు వారి క్రింద
ముఖ్యుడి పాట్లయ వెంకటనాయకుడనే ఆయన పెదకల్లు మొదలయిన పక్తినా
దేశాలు మేలుబడివుండిరి ఇందుకు ఋజువు పైన చెప్పిన పాట్లయ వెంకటనా
యకుడు యీపాగెము యందు కృష్ణకర్ణారుద్రన దేవమహారాజులుగారు ప్రతి
ష్ఠచేసిన షణికేయూరనే పల్లగ్రామాన వున్న వీరనారాయణదేవునికి యిదె
గ్రామాన ౧౫౦ భూమి మాన్యమున్ను వీరునేల కాంతానున్నుయిచ్చి మరిన్ని
గ్రామాన గల సుంకసాదిడి వారిమీద బడిబాపారుపన్నైరిమీదనున్న చెరుబు
నిర్ణయించి ధారాపూర్వకముగా యిచ్చినారు శాసనం వేయించినారు సదరహు
దేవస్థానమందు వున్నది అందులవయినము

స్వస్తి సమస్త భువనాశ్రయ కాకతికులకమల మార్తాండ బలవత్రి
గండ మూరురాయరగండ జగదేకవలి యుగరామ భద్ర ప్రతాపరుద్రదేవ
మహారాజులుగారు పోరుగుట్టను ప్రాంజ్యము చేయుచుండగాను
తత్పాద పద్మారాధక మూరువాలో కదగండ మహమ్మ కంద త్రినేత్ర శూని

ధారగా పబరు దానికి తుద్ర బరుద ప్రవర్గ రాక్షస శ్రీ మన్నవారి ప్రధాని కేత్తం
తలనాయంకుండైన ముమ్మడి పొట్లయు తెంకలగారు ఏడుకల్లు మొదలయిన
దక్షిణ దేశాలు యేలుచున్న స్వస్తిశ్రీ వరుషంబులు ౧౨౪౧ అగు సిద్ధార్థి సంవ
త్సర వయాఖ శు ౧ సోమవారాన సోమగ్రహణ పుణ్యకాలమందు పాడెము (శ్రీ)
వీరనారాయణ దేవుని రంగభోగమునకు ఆచంద్రార్కస్థాయిగాను ధారా
పూర్వకము యిచ్చిన మేరలు పాగెన దక్షిణ స్థలాన మనరు ఖ౧౦ కొరు నేల
మం౧ పాళెమందు బలిజవారు ౧౨ స్థళ కరగాలు ౧౦ సుంకర అధికారి ౧౦
ఆకుతోలు వాడు ౧౦ కోమట్లు ౧౦ బత్సువడయవారు ౩ గానులవారు
౨ పగెజులు ౧౦ తగులవేసేవారు ౧౦ వ్రాంరతలారి ౩ గానెసుంకం అధికారి
౧౦.

౧ కాగెశెడు	౧ యర్రగుంట్ల	౧ వరావెపాడు
౧ నెరవాడు	౧ పృవిమద్ది	౧ గానుజకవఙ్గ
౧ బల్లనవారు	౧ యర్రమలనవి	౧ సంగసవతిలు
౧ బలకలు	౧ తమద్దూరు	౧ చోరపాలు
౧ గోరుకల్లు	౧ రావిపాడు	౧ కాలవి
౧ దూంర్బ్యేనీ	౧ రంగాల	౧ ఆలమవారు
౧ గడెగెరేవిలు	౧ తంగయూరు	౧ నందివర్లం.
౧ ఝూలవారు	౧ విల్లంపాడు	౧ కొనాల
౧ కలిముద్దులు	౧ బిజనేవుల	౧ దూబగుంట
౧ కొంకనవారు	౧ పయ్యూరు	౧ యిక్కడ నాయపోయినది

౧ ఖంతకుంలు ౧ మిట్టసాల ౧ శేవృదూరు

౧ గోనుపాడు ౧ యుక్క్రడరాయపోయ్నది ౧ గానుదిన్న.

౧ మట్టివెలదుల ౧ గుంటుప్రాపుల

వెరసి గ్రామాండ్లు పేరను తరామదేని సంతరాని ధాన్యమున్ను అనిప్రాసియున్నది

తరువాత శాలివాహనశకము ౧౪౪౫ రుధిరోద్గారిసంవత్సరము ఆరభ్య శాలివాహనశకము ౧౪౫౨ యువసంవత్సరము పర్యంతరము వారివారరాజుగారు ఏలుకున్నారు తరువాత శాలివాహనశకము ౧౪౫౮ అగు ధాతుసంవత్సరము ఆరభ్య విద్యానగర రత్నసింహాసనాధీశ్వరులయిన అచ్యుత వీరశ్రీ బుక్కరాయ మహారాయలు వారు ఏలుకున్నారు తరువాతను బుక్కరాయ మహారాయుడు కుమారుడు హరిహరరాయలు రాజ్యపరిపాలన చేసేటప్పుడు వారు ఏలుకున్నారు

తరువాతను ప్రౌఢదేవమహారాయలు వారు రాజ్యపరిపాలన చేసేటప్పుడు విజయనగరమందు రత్నసింహాసనాధీశ్వరుడై వుండగా శాలివాహనశక వరుషంబులు ౧౩౦౫ అగునేటి రుధిరోద్గారిసంవత్సరమందు సోమం అన్నారి అనే సరదారునికి పాళెము ప్రభుత్వము దయచేసినారు గనుక అప్పుడు ఆసోమం అన్నారి రాయలవారి ఆజ్ఞప్రకారము పాళెముగ్రామాన కోటకట్టించుకున్నాడు

తరువాతను సాబది వులుకు అనే తురక సరదారునికి పాళెము గ్రామము ఉన్నారుకనుక అతడు శాలివాహనశకము ౧౩౧౫ అగునేటి శ్రీముఖసంవత్సరము లగాయతు శా॥ శకము ౧౩౩౫ అగునేటి విజయసంవత్సరము వరకు యిరువైసం

వత్సరములు యేలినాడు తరువాత ఖానాఖాను వడయురు అనే తురక శా॥ శ॥
౧౬౩౭ యువ సంవత్సరము ఆరభ్య శా॥ శకం ౧౬౬౬ రక్తాక్షి నామ సంవత్సర
ము వరకు రాయలు వారి ఆజ్ఞానుసారము యీ పాళెం గ్రామము ప్రభుత్వము చేసి
నాడు. తరువాత యితని కుమారుడు సులతాన్ వడయురు శా॥ శకం ౧౬౬౭
క్రోధి నామ సంవత్సరము వరకు యీ గ్రామము ప్రభుత్వము చేసినాడు.

ఈతనికి కుమారుడు రాజాఖానుడు శా॥ శకం ౧౭౦౭ విశ్వావసు
సంవత్సరము ఆరభ్య శా॥ శకం ౧౭౧౯ పింగళ సంవత్సరము వరకు విద్యా
నగరమందు రాజ్యపరిపాలన చేస్తూవున్న సాళువ నరసింహరాయలు వారి
13 ఆజ్ఞానుసారము యీ గ్రామం యేలుకున్నాడు తరువాత సాళువ నరసింహరా
యలువారు రాజ్యం యేలుచునుండగానే యీ పాళెము గ్రామం పెనుగొండ సావిడీ
కి చెల్లేది అప్పుడు పెనుగొండ లో నరసానాయనింగారు అనే ఆయన ప్రభుత్వము
చేస్తూవుండిరి. ఆ నరసానాయనింగారు రాయలవారి బాత్ర్యసము మీద కావ
లివుండే గొల్లలు బాత్ర్యసము దప్పనాయని కుమారుడు పొన్నప్పనాయుడుగారి
కి యీ గ్రామం నాయంకరానకు పాలించినారు. చేనుక అతను ప్రభుత్వము చేసు
కుంటూవుండెను

ఇందుకు యిటువంటి పొన్నప్పనాయని యేలుబడిలో యీ గ్రామమ
యందువున్న పాలగిరీశ్వర దేవరకు అంగరంగవైభవములు జరిగే కొరకు
భూముల వివరము లో కొండా సాసనము లో చెప్పిన ప్రకారము వర్తు క్షమను
బాలైన పాలం తోంట అగ్రహారం కట్టుకొమ్మని ఆ దేవర సోదరులు అయిన
వల్లరికి [illegible] గారు ఇద్దరు సుబ్బిన్న స్వామి అలంకారము నిమిత్తము పుష్పాల

తోలుకం చెరువు పొతల్లున తూర్పు మేడు భూమున్ని ధారాదత్తం చేసినాడు

స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౪౬౫ అగునేటి రుధిరోద్గారి సంవత్సర శ్రావణ శు ౧౦ లు సో॥ శ్రీమన్ మహా మండలేశ్వర మేటి మిసరగండ సాళువ ఇ నరసింహరాయుడు మహా రాయలు పృథివీ రాజ్యం చేయగాను నరసానాయని గారు పుణ్యంగాను సోగేశ్వర దేవర అంగరంగ వైభవాలకున్ను ధారపోసి యిచ్చిన కొడారంభం చతుశ్శీమ చేసిన వివరము

తూర్పుకు సోగేశ్వర దేవర చేను మేరశాసనప్పరాయి దృష్ణాన కేతులకుర్రల కుంట బయిరానికి పొత్తెర్లు త్రోవ బండి త్రోవ మోంచిన వారగాండ మీరాపొను దక్షిణానకు గంగ పాని కుంట తెల్లింగుకుంట గోవు తలారినాము చేసే చేనిగెరను తలారి గుండ్లు మీరాపొను చతుశ్శీమ పొలం కల్లు గుత్తగాను ధారపోసి యిస్తిమి కొడారంభం యిదిగాక నీరారంభము ను బుడ వారి స్థలం నరుసారు వారు చేసిన పరిమడి మరతులున్ను ధార పోసి యిస్తిమి

మేము ధార పోసి యిచ్చిన కడపాలానను మీ మనసు వచ్చిన మాలును పల్లెగట్టుకె వారంభం కొడారంభం సుంకసువర్ణాదాయాలన్ను తీగాను ధారపోసి యిస్తిమి యీపల్లెకు శ్రోత్రియాలు మొదలుగాను సోగేశ్వర దేవర అంగరంగ వైభవాలకు త్రిపాకంగాను ధారపోసి యిస్తిమి పుష్పాలతోట చేసేను తూర్పు మేడు తోట ధారపోసి యిస్తిమి మీరు కట్టిన పల్లెకు నిధి నిక్షేప అక్షీణ ఆగామి శిలాపాషాణం తేజస్సం మొదలయిన అష్ట

భాగతేజస్స్వామ్యము గాను ఆచంద్రార్కస్థాయిగాను పుత్రపౌత్ర పరంపర
గాను అనుభవించేది పాంగి కేశ్వర దేవర అంగరంగ వైభవాలు నడిపించేది.

అని వ్రాసిన శాసనం సదరహు దేవస్థానముందు రంగమంటపము వెలుపల గోడకు వేసి వున్నది సాళువ నరసింహరాయలు వారు శాలివాహనశక వరుషములు ౧౪౩౦ వరకు రాజ్యం చేసెను. తరువాత శాలివాహనశక వరుషములు ౧౪౩౧ అగు ప్రమోదూత నామసంవత్సరమందు కృష్ణదేవ మహారాయలు వారు విద్యానగరమునకు రత్నసింహాసనారూఢులై పృథివీరాజ్యము చేయుచూ వున్న ప్పుడు పైన చెప్పిన. దేవప్పనాయనికుమారుడు పోలినాయుడే యీ గ్రామం ప్రభుత్వము చేసుకుంటూ వుండెను ఇందుకు ఋజువు.

పాంగివము పాంగి ~~మ~~కేశ్వర దేవరకు పొన్నప్పనాయుడు వారికి పాంగేమలు తోకరాడా చెప్పేది బూడిదిపాడు అనే గ్రామం అగ్రహారము గా
16 ఇచ్చి శాసనం వేయించినాడు సదరహు దేవస్థానం యొక్క. మంట
పము వేసి వున్నది

స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహనశక వరుషంబులు ౧౪౩౧ అగు ప్రమోదూత సంవత్సరము చైత్ర శు ౧౪ లు శ్రీమంతు బూకేసము దేవప్పనాయని కుమారుడు పొన్నప్పనాయుకు పాంగి యెద పాంగి కేశ్వర దేవర స్థానం రామజియ్య వీరజియ్యలకు మజియ్య లింగజియ్య భయిరాని పెద్ద మొదలయిన తమ్ముడిగె కొట్టు గ్రామ ధర్మశాసన క్రమ మెల్లున్నను, శ్రీమన్మహా రాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీవీరప్రతాప శ్రీ వీర కృష్ణరాయ మహా రాయలు వారున్ను శ్రీనాయంకరానకు పాలింపన పాళెము సామహేనకు కడపాలం

పరగణా. కడిపాలెం బండిదపాడు గ్రామమునున్న నాగేశ్వర దేవర అమృత
పడికె ధారపోసియిస్తిమి గ్రామానకు వెళ్ళే పాలము వివరం తమ్మన్నరాజు పాలెం
మెరమెరావరకు చెరువు కొరవు మునగపాలెం వెలిగాను మిగిలిన పాలెం వారకనుమ
వేంకగాను యానదుమగల శెగడ యంత్ర నేలముడి వెయుసంఖ్య సహితముగాను
పాలం దేవరకు సహిరణ్యోదక దాన ధారాపూర్వకముగాను మాతృపితృవం
17 శాలకు అక్షయ పుణ్య లోకాలు అబ్బేటి కొరకు యిస్తిమి అని వ్రాసి వున్నది
హొన్నప్ప నాయుని తరువాత అతనికుమారుడు పెదనాయని ~~తను~~
~~[illegible]~~డు కొన్ని దినములు యీగ్రామమున్న మరిన్ని భూపాలుని
పాడువింగాపురం అనేగ్రామములున్న హొన్నప్ప నాయుడే అనుభవించె డి
వాడని చెప్పినారు.

తరువాత కృష్ణదేవమహారాయులు రాజ్యపరిపాలన చేసేట
ప్పుడే పైన చెప్పిన పెదనాయని కొమారుడు వాకిటి పెద్దప్ప నాయుడు పాగెం
యిందుత్రెంద వెళ్ళే భూపాలుని పాడువింగాపురం సహా కృష్ణరాయులువారు
నాయంకరానకు పాలించగా అతను పోలుకుంటూ వున్నప్పుడు శా॥ శకం
౧౪౫౧ విరోధి సంవత్సరమందు రాతనకు నాయంకత్వానకు వెళ్ళే పాలించింది
గ్రామములు భూపాలుని పాడువింగాపురం రెండుగ్రామములున్న నాగెము
వాకున్న శ్రీ నాగేశ్వర దేవరకు అగ్రహారములుగా యిచ్చి శాసనము
వేయించినారు సదరహు దేవస్థానమందు రంగమంటపము వానిలవ
వేసి వున్నది

స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహన శక వరుషంబులు ౧౪౫౧

వెండులు విరోధి సంవత్సర వైశాఖ శు ౧౫ శ్రీమన్మహారాజాధిరాజ పరమే
శ్వర శ్రీవీరప్రతాప శ్రీకృష్ణదేవరాయమహారాయలు పృథ్వీరాజ్యము చేయు
చునుండగాను పాంగెంపోణికేశ్వరదేవునికి కృష్ణరాయమహారాయలు సేవకుం
డు బాగికి ప్రసంపెద నాయనింగారి కుమారుడు నాకిలుపెద్దప్ప నాయనింగారు
దండంసమర్పించియిచ్చిన ధర్మశాసనము మెట్లన్నను శ్రీకృష్ణరాయమహా
రాయలు మాకు నాయంకరానుకు పాలించిన కందనవోలికి వెళ్లే పానెమగ్రా
మానకు పూర్వాన వెళ్లే విరాంరంభ కాండారంభ సుంకసువర్ణష లవృత్తాయసహి
అష్టభోగ తేజస్వామ్యాలున్న పానెనదేవునికి అంగరంగ వైభోగాలకు పెట్టిన
యూఘ్రవరహాలకు పెట్టిన కట్టుగుత్త హాలమున్న పెంజెరువు క్రింద వెళ్లే మడిగ
యివి మొదలయినవి దేవుని యమృతపళ్లకు అంగరంగపాత్ర భోగాలకు పెట్టిన
కట్టుగుత్త హాలమున్న సోమగ్రహణపుణ్యకాలమందు విరూపాక్షదేవుని
సన్నిధిని అష్టభోగ తేజస్వామ్యముగాను దేవునికి వెళ్లే ప్రతిక్షేత్రాలు తోటలు
అగ్రహారాలు వెళ్లేకా నవికల్పం సర్వమున్ను నిరుపాధికరగాను శ్రీకృష్ణరా
19 యమహారాయలు పుణ్యంగాను సహిరణ్యోదక దాన ధారాపూర్వక
ముగాను ఆచంద్రార్క స్థాయిగాను దేవళం కలకాలమున్ను నిరుపాధికము
గా ధారపోసియిస్తిమిగాన దేవుని అమృతపళ్లున్ను అంగరంగ వైభవాలున్ను
నడుపుకొని సాల్వపాళ్లుత హోడరులను బ్రతికేది. అని వ్రాసివున్నది.

ఈశాసనము భావం చూడగా పూర్వమందున్న భూహాయిని
పాండవింగాపురం అనే రెండు గ్రామములున్ను యీదేవునికి అగ్రహారములుగా
కాన్నివాళ్లు జరిగి వుండిన్ని మధ్యను అంతరమై హోయివున్నందున యీపెద్దప్ప

నాయని కాలమందు తిరుగ అగ్రహారాలు రెండున్న దేవునికి సమర్పించినట్లుగా తెలుస్తున్నది పూర్వం యీ దేవునికి సదరహు రెండు గ్రామాలున్న అగ్రహారములుగా జరిగినట్లు శాసనముల వల్ల ఋజువు కనుపించలేదు గాని యీ శాసనములో వ్రాసిన తత్త్వం విచారిస్తే ఆ ప్రకారం రెండు గ్రామాలున్న పూర్వమే యీ దేవునికి అగ్రహారాలుగా నడిచినవి అని తోచబడ్డది.

యీ పెద్దప్పనాయనింగారు శాలివాహన శక వరుషంబులు ౧౪౪౧ విక్రుతి సంవత్సరము పర్యంతము ప్రభుత్వము చేసుకున్నారు తరువాత శాలి
౨౦ వాహన శక వర్షంబులు సంవత్సరము మొదలుకొని శా॥ శకం ౧౪౮౭ యువ సంవత్సరము వరకు అచ్యుతదేవమహారాయలున్న విద్యానగరమందు రత్నసింహాసనారూఢులై పృథ్వీసామ్రాజ్యం యేలుచు వుండగాను యీ గ్రామము ప్రభుత్వం చేసిన అమలుదారుల వివరము

౧ భోగరాయ తిమ్మరాజు	౧ జంగిలి రఘుపతి రాజు
౧ చూపగిరి వసంతరాయలు	౧ నందెల కొప్పరసుద్దైన పోతరాజు
౧ పోతరాజు పాపెమరాజు	కుమారుడు వెంకట్రామరాజు
౧ యీ తిప్పరాజు	
౧ ఆవని పోబళరాజు	
౧ యీర వెంపతిరాజు	
౧ కెంచ వరదరాజు	
౧ కదంబ రాయనివారు	
౧ రాయని బసవప్పనాయుడు	

యీరుపన్నెండు మంది నిన్ని నలభై నాల్గు సంవత్సరాలు ప్రభుత్వము చేసినారు.
అంతట సదాశివ రాయుని వారి రాయలు వారి యేలుబడి సమాప్తి అయిన తర్వాత
నున్న నందెల తాప్రతిష్ఠైన సదరవు పోచరాజు కుమార వెంకట్రామరాజు
21 శాలివాహన శకం ౧ ఉగు ప్రమాది సంవత్సర ఆషాఢ మాస పర్యంతము
న్నయీ పాళెంగ్రామము లు అధికారము వారే పరిపాలించుకుంటూ వుండెను
కేసు బా నందెల తలారులు అయిన వుడ్ల వాండ్లు వెంకటప్పనా
యుడు పెదఅమ్మనాయుడు చినఅమ్మనాయుడు తిమ్మనాయుడు యీ
నల్గురు అన్నతమ్ములు పైన చెప్పిన పోచరాజు కుమార వెంకట్రామరాజును
శాలివాహన శక వరుషములు ౧౫౦౧ ఉగు ప్రమాది సంవత్సర శ్రావణ శు౧౦
శుక్రవారము నాడు సాయంత్రసమయమందు పాళెంకోటలో వీరనారా
యణస్వామి దేవాలయములోనికి దేవుని మంగళహారతికే అరాజకమా
రుడు వచ్చి వుండగా పైన చెప్పిన బోయలు వెంకటప్పనాయుడు మొదలయిన
నల్గురున్ను వచ్చి చుట్టుకొని అందులో చినఅమ్మనాయుడు పోచరాజు వెంకట్రామ
రాజును బల్లెంతో పొడిచి వేసినారు
తరువాతను వెంకటరామరాజుతో కూడా వచ్చిన ఆయుధ
స్థులయినవారు చిన అమ్మనేయుణ్ణి అప్పుడే పొడిచివేసినారు ఆ సమయ
మందు రాజుల యేలుబడి సమాప్తి అయి విజయనగర ప్రతబాగోట్లు
అయిపోయిన దిగనుక దేశము యావత్తు అరాజకము కొన్నికొన్నిసీమలు
తురుష్కులు ఆధీనము యి వుండెన్ని విశేషతగా పాలించడం వేతే పాళెగాండ్ల
రాంగలు యువళ్లు మట్టుకు వారు ముఖ్యులయి దేశము తోపిన్న ప్రజల

ఇటువంటి ఉత్పాతము ప్రపద్రవము వేస్తూ వున్న సమయము గనుక అప్పుడు పెద అమ్మినాయుడు పాళెము కసుబా వేసుకొని యిందు క్రింద యింకా తను థాణాలు వేసుకుని పరికించుకొని యేలుకున్న గ్రామముల వివరము

కసుబా పాగాం — ౧ గోలువుల తాలూకే

మజరా గ్రామములు — కసుబా షేరువుతల్లూ మండూరు

౧ దాసరాయుల పల్లె — ౧ శింగాపురం — అనే మజరాసహితి.

౧ జంబుల పల్లె — ౧ నాయని పేట — ౧ మౌ॥ దూర్వాసి

౧ గోపవన్నపేట — ౧ బోడె పల్లి — ౧ మౌ॥ తొరటు మదిది

౧ పుట్లవన్నపేట — ౧ - దుర్గం — ౧ మౌ॥ గడిగరేవ్వుల

౧ వెంకుపాడు — ౧ మయిని మడుగు — ౧ మౌ॥ ఖండుకూరు

౧ బసవాపురం — ౧ గంగదేవరపాడు — ౧ బోగాలుగడిగెరెవెల

౧ రామయపల్లె — ౧ నడికొండ — క్రింద మజరా.

౨ ఉన్నది.

౧ గ్రంధివేముల

౫

౧ బూండిదపాడు

---

౧ కందికాయపల్లె

౧ భూపనపాడు

౧ కాగలి షేరు

యింతే వెన్నానాయుని నాడు పాళెం క్రింద కలుపుకున్న గ్రామాలు.

౧ మౌ॥ ఘూటలూరు — ౧ మౌ॥ వెండుగండ్ల — ౧ మౌ॥ కేవేలూరు.

౧ మౌ॥ బలపనూరు — ౧ మౌ॥ ఓబులకల — ౧ మౌ॥ పుసులూరు

౧ మ.. బ్రాహ్మణపల్లె
౧ మ.. మలదర్వారు
౧ మ.. ఆలమూరు
౧ మ.. తిమ్మనాయుపల్లె
౧ మ.. మెం
౩ ~~[illegible]~~ మఖరాలు
౧ పిల్లుట్లపాడు
౧ నాయుణిపల్లె
౧ కొత్తపల్లె
౧౩

౧ మ వృద్ధిపిన్నపురం
౧ మ..
౧ మ ఖరా వాఖునంపల్లె
౨
౧ మ.. వెలపాడు
౧౩

యీ పద మూడు గ్రామములు మాలికి కసుబా పాగెము ఖరాలు సహా మొత్తము పైన చెప్పిన పెద ఉమ్మినాయుడి నాడు ధాగావేసుకొని గారు వకీల్లను తాలూకు ఆరు గ్రామాలు న్ను ధాగావేసుకున్నాడు. తరువాత ఉన్న దమ్ములు సమిష్టిని యిరువై తొమ్మిది సంవత్సరములు యేలుకున్న తరువాత నుపెద ఉమ్మినాయుడు వెంకటప్పనాయుడు యిద్దరు విభాగించుకున్నవివరము

౧ వెంకటప్పనాయుడు — పెద ఉమ్మినాయుడికి, కసుబా గారు
పాగెం కసుబా ఉండు — వంతె. తాలూకా గ్రామములు
క్రింది మఖరాలసహా గ్రామములు. ౧౮. — కసుబా సహా గ్రామములు
యీ గ్రామములకు కొండవీ తకుగ్గవ.
యీ గ్రామములకు కొండవి యెకుగ్గవ జాగీ [illegible]

శాలివాహనశకం ౧౬౯౨ అగు ప్రమదూతసంవత్సర శ్రావణ శు ౧౦ లు మొదలు కాని శా॥ శకం ౧౭౧౭ అగు మన్మధ సంవత్సరము వరకు పెదఅమ్మన్నాయుఁడు వెంకటప్పనాయుఁడు, తిమ్మానాయుఁడు కూడా యేలుకున్నారు తరువాత పెదఅమ్మన్నాయుఁడు గాలికల్లుకుపోయినాఁడు కనుక శా॥ శకం ౧౭౧౮ దుర్ముఖి సంవత్సరము మొదలు శా॥ శకం ౧౭౨౭ అగు విశ్వావసు సంవత్సర కార్తిక శు ౫ వరకు పాలెంకసుబా సర్వగ్రామములున్న వెంకటప్పనాయుఁడు యేలినాఁడు. అంతలు కాలం అయిపోయినాఁడు అతనికి పుత్రసంతతి లేదు

తరువాత శాలివాహనశకం ౧౭౧౮ దుర్ముఖి సంవత్సరము మొదలు శా॥ శకం ౧౭౨౭ అగు విశ్వావసు సంవత్సర కార్తిక శుద్ధ ౫ వరకు (పాలెంకసుబా సర్వగ్రామములున్న వెంకటప్పనాయుఁడు యేలినాఁడు.) మొదలుకాని వెంకటప్పనాయునితమ్ముఁడు యున్న తిమ్మానాయుఁడు పాలెం యేలుతరాష్ట్రండి జూటూరు వగైరా పైన వ్రాసిన పద్నెండు గ్రామములున్న పాలెంక్రింద కలుపుమని శాలివాహనశకం ౧౭౩౬ అగు ఆనంద సంవత్సర వైశాఖ శుద్ధ ౧౦ వరకు ప్రభుత్వం చేసి అంతలు కాలం అయినాఁడు. ఇతన్కిన్ని సంతతి లేదు.

తరువాత గాలికల్లుకుపోయిన పెదఅమ్మన్నాయుని కుమారుఁడు వెంకటాద్రినాయుఁడు శాలివాహనశకం ౧౭౩౬ ఆనంద సంవత్సర వైశాఖ ౧౫ లు మొదలు శా॥ శకం ౧౭౪౧ సిద్ధార్థి సంవత్సర మాఘ శు ౧౦ లు పర్యంత్రము యేలుకాని అంతలు స్వర్గస్థుఁడు అయెను

యాయన కుమారుడు తిమ్మానాయుడు, పాగెప్పనాయుడు, నారసింహ
నాయుడు ముగ్గురు కుమాళ్లు శాలివాహనశకం ౧౪౮౧ సిద్ధార్థి సంవత్సర
మారభ్య ౨౧౦ ఋ మొదలు కొని శాలివాహనశకం ౧౫౦౫ స్వభాను సంవత్సరము వరకు
కామారతి తిమ్మానాయుని యేలుబడి జరిగినది తరువాత శాలివాహనశకము
౧౫౦౬ తారణ సంవత్సరం మొదలుకొని శాలివాహనశకం ౧౫౧౩ విరోధికృతు
సంవత్సరము వరకు కామారతి తిమ్మానాయుని తమ్ముడు పాగెప్పనా
యుడు యేలినాడు

ఈ పాగెప్పనాయుడు బ్రాహ్మణుని చేత పాండురంగం యిరంగంచేయించినాడు
పాగెప్పనాయుడు కాలము అయిపోయిన తరువాతను అతని భార్యలు గోపమ్మ
బుచ్చమ్మ అనే వారు యిద్దరూ అదివరకు వృతి పెంచకొండు వుంచుకొనియా
26 తన్నెడిల దాడయ్య బొప్పయ్య అనే వారు యిద్దరు తండ్రి కుమాళ్లు వచ్చి
యాగ్రామము వారి వుండిరి వారు కొంతం ద్రవ్యవంతులు వారు యిద్దరు పాగె
ప్పనాయుని భార్యలయిన పాపమ్మ బుచ్చమ్మగార్లు యిద్దరి యందు స్థలము నుగురించి
చిన కర్తృత్వము వుంచి పాగెప్పనాయుని తమ్ముడైన నారసింహనాయుని కుమారుడు
తిమ్మానాయుడు వుండగా ఆ చిన్నవాళ్లను శిక్షించి తామే స్వతంత్రులై వ్యవహారం
చేస్తూ వుండిన సమయమందు దాడయ్య బొప్పయ్యగార్లు యిద్దరు చిన్న బాలియులను
కుట్రి పంపించి స్త్రీలను మీద క్రమరాంబ మొదలు ఆభరణములు అని చెప్పు
తెప్పించినాడు

ఈ ప్రకారము దుర్మార్గము చేస్తూ పైదు పాలించిన తిమ్మానా
యుడు అనే చిన్నవాడు భక్త్య బుద్ధి విద్యలు యిస్తూ వుండే గ్రామము వారి కెద్దల

కరణాలకు అందరకు ద్వేషి అయి వున్నందున గ్రామస్థులయావత్తు వార్ని సహించకుండా వుండిరి ఆ సమయమందు పాగె వుపాయము పోయినందుకు కందనవోలి దుర్గము వారి ప్రభుత్వము చేస్తూ వుండె ముచోదారుడు ఖాండిదె కట్నము యిమ్మని సబా వృతను అప్పగించినందున వారికి ఖాండిదె కట్నము యివ్వాక బసవాపురపు అంకప్పనాయుడికి గ్రామము మల్లుకు మూర్తైను విహాహా ము చేసి వున్నారు

7 తనుతను గోప మల్లుబ్బ మల్లుగారిని యిద్దరిని బసవాపురమునకు అంపించి దాడ్యయ్య అప్పయ్యగార్లు చన్నప తిమ్మనాయని కైదుతో పాళెము వారు నేయమించి మనుష్యులమందితో యుద్ధరావేబపోయి పాళెముకున్న బుతి వైపున మూడు పరుగుల దూరమున వున్న పెద్దచెర్వుల అనే కొండమీద చేరి వుండగా మరునాడు వారితో సన్నబోయాలు అంతా వేళలకు అవతల పోయి వుండగా ఆవేగుతె వుంచి గ్రామస్థులయిన రెడ్డి కరణాలు తిమ్మ నాయన్ని కైదువారి సంబబయటికి తీసి మనుష్యులమందిని కూర్చుకొని తిమ్మనాయన్ని దారన చేసుకొని పోయి పెద్దచెర్వులకు ప్రవేశించి దాడ్యయ్య అప్పయ్యగార్ని యిద్దరిని పట్టి విరిచి కట్టుకొండ్లు తీసి ఆకొండదగ్గర బర్లాగాన పడదోసి చంపినారు

శాలి శకం ౧౫౭౨ ఆపరాభవ సంవత్సరం మొదలు కాని శా॥ శకం ౧౫౭౯ ప్రమాథి సంవత్సరము పర్యంతరము గోపమల్లుబ్బ మల్లుగార్ల తరపున దాడ్యయ అప్పయగారి ప్రభుత్వము జరిగిన తరువాత శా॥ శకం ౧౫౮౭ ఆరుద్ర సంవత్సరము మొదలు శా॥ శకం ౧౬౨౪ నందన నామ

సంవత్సరము వరకు తిమ్మానాయకుడు యేలినాడు తరువాత నున్ను
తిమ్మానాయుడి సొకుడు కొడుకు కృష్ణప్పనాయుఁడు శాలి శకం ౧౬౮౫ విజ
౨౪ యసంవత్సరము వారి పాలెగాండ్లైంది గ్రామములు ప్రభుత్వము చేసినాడు.
అంతట పంతులనిలనది

తరువాత నున్ను గారి కల్లుక్కేసి పోయిన పెద అమ్మానాయుడి పంతతి వేగినాయుడు వాడి కొడుకు రామప్పనాయుడు వాడి కుమారుడు బుబ్బ తిమ్మనాయుడు యీబుబ్బ తిమ్మానాయుడు శాలి శకం ౧౬౩౬ జయసంవత్సరము మొదలు కొని శాలి శకం ౧౬౩౨ మన్మథసంవత్సరము వరకు యేలినాడు పాళెంతల్లు గ్రామాలు అనిన్ని తరువాత కందనవోలి నవాబు తరఫు నుంచి వారి మీద యంతరాజు అయినందున బుబ్బ తిమ్మానాయుడు మని పాలెగాండ్ల శంఖవర్తి పంతులు అనే బ్రాహ్మణ్ణి పంపించినందున శంఖవర్తి పంతులు వచ్చి శాలి శకం ౧౬౩౮ దుర్ముఖి సంవత్సరము మొదలు శాలి శకం ౧౬౪౦ విళంబి సంవత్సరము వరకు శంకన్న పంతులు వ్యవహారం చేసినాడు

అప్పుడు బుబ్బ తిమ్మానాయుడి తమ్ముడు వెంకటప్పానాయుడికి నెల౧కి కొన్ని జీతం మొగతేర్పు చేసి యిస్తూవుండిరి. అంతట వెంకటప్పనాయుడు సర్వజ్ఞులనుకొడుకు కాని మొసూరు అయి పాలెము తనస్వాధీనం చేసుకొని శాలివాహనశకం ౧౬౪౧ వికారిసంవత్సరము మొదలు శాలి శకం ౧౬౭౫ భావసంవత్సరము వరకు వెంకటప్పానాయుడు యేలినాడు

29 తలతిమ్మరాజు పల్లెలో దేవాలయం నాయినాడు ఆవూరి పేట్లో ఉత్తరాభిముఖము చేసి బృందావనము కట్టినాడు యిప్పుడు వున్నది

తరువాత శాలివాహనశకము ౧౬౭౭ ఈశ్వర సంవత్సరము మొదలు శా॥ శకము ౧౬౭౭ యీశ్వర సంవత్సరము మొదలు శా॥ శకం ౧౬౮౦ బహుధాన్య సంవత్సరము వరకు యీ వెంకలప్పనాయుని భార్య రంగమ్మ పేరుబడి మరి కొల్లూరు మల్లప్ప అనే బ్రాహ్మణుడు వ్యవహారము తరువాతను శా॥ శకం ౧౬౮౧ ప్రమాది సంవత్సరము వెంకలప్పనాయుడి కొడుకు తిమ్మాజీరావు వ్రవత సంవత్సరము ఏలినాడు

తరువాత్ను శాలివాహనశకము ౧౬౮౧ ౧ గు విక్రమసంవత్సరము మొదలు శా॥ శకం ౧౬౮౩ విషు సంవత్సరము వరకు తిమ్మాజీరావు సవతి తల్లి కుమారుడు బుచ్చి తిమ్మానాయని ఏలుబడి జరిగినది తరువాత శాలివాహనశక వరుషంబులు ౧౬౮౪ చిత్రభాను సంవత్సరము మొదలు శా॥ శకము ౧౬౮౭ స్వభాను సంవత్సరము వరకు యీ బుచ్చి తిమ్మానాయని సవతి తల్లి కుమారుడు అయిన కుమార తిమ్మానాయుణ్ని చేత పట్టుకొని యితని మేనమామ అయిన వసంతయ్య అనే ఆయన పాలెగారుబ్బియ్యి గ్రామములు ఏలుతూ
౩౦ వుండి కందనవోలు నవాబు మునవరు ఖానుబహాదరు వారికి యితరాలు అయిస్వతంత్రముగా వ్యవహరించుకొంటూ వుండెను

వారికి సొలాబాదు గాయిబ్బే పైతము యిస్తే కుండా వున్నందున నవాబు సాహేబు వారికి ద్వేషంతో విస్వభాను సంవత్సరమందు మునవరు ఖాను బహాదరు వారికిన్ని హైదరు జాంగు ధర్మరాయ ముఠాల వద్ద వచ్చి దిగి వుండి మెంట్లారు వలసినది అని వసంతయ్యను పిలిపించి సంతతు అతను వచ్చి కలుస్తుండి వుండగా అతన్ని తలకొట్టించి చంపినారు

తరువాత పాగె ముహోబోయిల తాలూకు ద్వారా వదిలించి మునవరు ఖాను
బహదూరు వారు ద్వారా వేయించి ఖత్రపతి అల్లీ సాహెబు అనే తురకలు యిద్దరిని
గ్రామము స్వవహారము నకు అంపించినారు. అప్పుడుకు మారరతి వర్మ్మనాయుడు
దేశత్యాగమై పోయినాడు. మునవరు ఖాను బహదరు వారు యేలుతూవుండగా
శుభకృతు సంవత్సరము పైన చెప్పిన ఋత్విత వర్మ్మనాయుడి కొమారుడు
వెంకటప్పనాయుడు పైనవుండగా గ్రామస్థులు పితూరీ చేసి హోయిలు అంతా
యేకమై వెంకటప్పనాయన్ని (గ్రామానకు తెచ్చి) ద్వారా యిచ్చినారు.

కనుక శుభకృతు సంవత్సర ఫాల్గుణమాసము పోవచ్చి వుం
డగా మరిపదివేల దినములకు రాజాధర్మ్మరాయ స్వామి తీసుకవచ్చి కొల్లాల్లు
31 కొటకల్లు వద్దదిగి వుండి తరువాత బొలపనూరు వద్దదిగి వుండి అక్కడనుంచి
పాగె ములకు పరవుచు మేకల బండి తాళ్వనదిగి వుండి కోట క్రింది చెరువుకు పోళ్ళు
వచ్చే కోల్లను కాలువ అనే నాలాబందు చేసినందున కోటవారి వాండ్లు నిఖా
యింపబేక అదివరకు వెంకటప్పనాయుడు అరునెలమాసములు ధాయి చేసి
శుభకృతు సంవత్సర కార్తీకమాసము నాటికి కోట వదిలివేసి పోయినాడు.

తదారభ్య మునవరు ఖాను బహదరు వారు యేలుతూవుండగా
శాలివాహన శకం ౧౭౧౩ అగునేటి పరిధావి సంవత్సర కార్తీక మాసము వరకు మేలి
బంటలు స్వర్గస్థులు ఆయెను. తరువాత శాలివాహన శకము ౧౭౧౩ పరి
ధావి సంవత్సర మార్గశిర శుద్ధలగాయతు శాలివాహనశకం ౧౭౩౮ అగు
ప్రమాదీచ సంవత్సరము జ్యేష్ఠ శుద్ధ మునవరు ఖాను బహదరు కుమారుడు
నవాబు అల్లాఫు ఖాను బహదరు వారు యేలుతూవున్నారు.

ఇప్పుడు పరగణారం ఆ మూనితాలూకు వారు భోగోజీ మొల్లాతరప్పు
ఉమెనుమాఉ శేనువి యమ్ అశోలు వెంకట్రామయ్య మూరాపుత్తు వృన్నది

32. యీగ్రామానకు అష్టదిక్కులయందున్న గ్రామాల వివరము.

౧ పూర్వభాగమందు పరుగు దూరమున బలపనూరు అనేగ్రామము యిలాకె పం॥పాంగెము యిప్పుడు జివనుభానుడు అల్లాజీ అనే పఠాను వానికి జాగీరు నడుస్తావున్నది.

౧ ఆగ్నేయభాగమందు పరుగు దూరమున కప్పలూరు అనేగ్రామము పూర్వం పాంగె క్రింద నడిచేది ఇప్పుడు అఖంభాను దూరాజోజీ అనే పఠానువానికి జాగీరు నడుస్తావున్నది.

౧ దక్షిణభాగమందు పరుగు దూరమున పాళెంకసు బాంతాలూకు ముజరా ఖాంపనపాడు ఆవతల పరుగు దూరమున ముద్దూరు అనేగ్రామము పూర్వం పాళెంక్రింద నడిచేది. ఇప్పుడు అఖంభాను దూరాజోజీ అనే పఠాను వానికి జాగీరు నడుస్తావున్నది.

౧ నైరుతిభాగమందు పరుగున్నర దూరమున ఆలమూరుగ్రామము పం॥ పాళెం యిల్లాకే నమూన్లు.

౧ పశ్చిమభాగమందు రెండు పరుగుల దూరమునందు తిమ్మనరాజుపల్లె అనేగ్రామము యిప్పుడు పం॥పాళెం యిలాకే వాల్వున్నది.

33 ౧ వాయువ్యభాగమందు మూడు పరుగుల దూరమున పిన్నాపురము అనే గ్రామము యిప్పుడు పం॥పాంగెము యిలాకాబాపోవున్నది.

౧ వుత్తరభాగమందు రెండు పరుగుల దూరమందు మునిమడుగు గోడల

శిలలు ఆస్థలములద్వారా అంత్యేమందు మూండవ్యేమవారి ఖులి ఆశ్రమము
ఇప్పుడు పాళెంపాలెము వారికి మజరా నడుస్తూ వున్నది
౧ యీ కాన్వెభాగమందు రెండు పరుగులదూరమున జూటూరు అనేగ్రా
మము పూర్వం పాళెంత్రింద నడిచేది ఇప్పుడు జాగిలో మియ్యాలనే పద్ధా
మువారికి జాగీరు

ఈగ్రామమందు వుండే దేవాలయముల వివరము.

కాటువో వున్నవి.
౧ భీమేశ్వర దేవాలయము
౧ వీరనారాయణస్వామి దేవాలయము.

పేటలోను

౧ విఘ్నేశ్వర దేవాలయము — వూరి మైదానము.
౧ ఆంజనేయ దేవాలయము — ౧ చెరువుకట్టుదరిన మల్లేశ్వరిదే
౧ పులంకేలమ్మ దేవాలయము — వాలయము
౧ గంగమ్మ దేవాలయము — ౧ వుత్తరము వైపున పాణికేశ్వరుని
౧ బసవేశ్వరుని దేవాలయము. — దేవాలయము.

శ్రీ. ౧ ఆప్రాంకారము వారికే రామస్వామి దేవాలయము.
౧ పెద్దగుండా దగ్గర వుత్తరాన రామేశ్వర దేవాలయము.
౧ పూర్తిగా వుత్తరాన పరుగు దూరాన కొండపక్రను పడమటెంకటాద్రి
34 స్వామి యీగ్రామము యొక్క భూమియందు పండే ధాన్యాదుల
వివరము.

౧ పచ్చజొన్నలు ౧ కందులు ౧ పెసలు (చల్లావి) ౧ నువ్వులు ౧ ఆముదాలు ౧ ఉలవలు ౧ అలచందలు ౧ మినుములు ౧ గోధుమలు ౧ శనగలు ౧ [illegible] ౧ జొడకాత్రలు ౧ రాగులు ౧ వృలవలు ౧ వడ్లు ౧ పొగాకు ౧ పసుపు ౧ మిరపకాయలు ౧ వంకాయలు ౧ గోగులు ౧ గుమ్మడికాయలు ౧ చిక్కుడుకాయలు వంటి పైర్లు పండును.

జైష్టీయుడు సమస్థానము రాజర్షి సాధితులు మహారాజశ్రీ కొటారెడ్డి సింహారెడ్డిగారు వ్రాయించినది

శ్రీ మద్రాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీవీరప్రతాప కృష్ణరాయమహారాయలువారు విద్యానగరంబు ప్రధాన మహారాజు రాజధానియందు రత్నసింహాసనారూఢులయి రాజ్యపరిపాలన చేస్తూ వుండిన వేళనాటి కాలమునందు దత్తాత్రేయ యాత్రవుం ఆయన విని వుడుగుకు వచ్చు

అందుకు దక్షిణభాగమందున పృథ్వి భైరవగుండము అనే సరోవర
ములయందు కృతస్నానులై ఆతీరమునందు షోడశ మహాదానములు చేసి
అక్కడనుంచి గొంతమాత్రమునందు గుత్తికి పోవలయునని వృద్ధ్యుక్తుల
చున్నందుగా అక్కడ కొందరు పెద్దలు అయినవారు మహారాజుచేత అను
జ్ఞ తీసుకుని గుత్తి ఆసందున నను వ్యాఘ్రాది క్రూరమృగములచేతను
చోరులవల్ల నున్న మార్గము నిర్భయముగా సాగదంచేరు ఇదిగాక
ఈస్థలానకు పరలగు దూరమున పర్వతమునైన శ్రీ బుక్కవేటి నృసిం
హస్వామి అనేటి దైవము కలడు.

అదిపర్యంతము స్వామి విజయము చేసి పాళెము దినములు
ఆ స్థలమందున నివాసము చేసి యీయరణ్యమందు సకల వ్యాఘ్రాది
క్రూరబాధలు లేకుండా దయచేసి నిర్భయం అయ్యే సాధనము చేయవలయు
నని విజ్ఞాపన చేసుకొనిగాను ఆమాటలు మనస్సుకు తెచ్చుకుని బుక్కవేటి స్థలా
నకు విజయం చేసి అక్కడ శ్రీస్వామి వారికి సమస్త కైంకర్యములు నడిపించి
దయచేసి యెంబడిగా వచ్చిన పరివారము అందరిని పిలువనంపించి అంతా సమ
క్షమున నేను వచ్చిన తరువాత నేను యరణ్యమైనా వనసంచారుడు స్వామి [illegible]
కూడా యీయరణ్యమందుని లచ్చి మార్గస్థులకు వ్యాఘ్రాది క్రూర మృ
గములవల్ల యెట్టి భయమున్ను చోరభయమున్ను లేకుండా నున్ను శ్రీ కంబ
కి దిస్వామికి ప్రత్యేక దినములు [illegible] తుదను చేయవలసినదని ఆజ్ఞ ల వ్ర
చున్నదందుకు ఆస్థలమునందు శ్రీస్వామి వృత్తములున్ను అంగ్ర్యాలు దొట్ట
[illegible] సమంగా యెంచి

3 యీవిఘర్షనము నిరుత్తరంబై యుండగా ఆసమయమందు శ్రీరాయల
వారిసన్నిధానమందున నాల్గునూర్లమందికి సరదారుడు అయిన మోయాటాంటి
కాంపు కప్పువారి బుడ్డారెడ్డి అనే ఆయన సరదారుడై వుండి ఆయన రాయ
లకును ముఖ్యుండయి శలవు అయితే నేను నిలిచి శలవుప్రకారముగా యీ
యుద్ధ్యము యందు నిర్భయంచేసి శ్రీకేంబగిరిస్వామికి వుత్సవక్షేత్రకర్మాటు
నడిపేటట్టు చేస్తున్నానని మనవి చేయగా మహారాజు సంతోషయుక్తులై
ఆప్రకారముగానే నామంది తోకూడా పోయి నిలువుదుని శలవులు
యివ్వగా పుత్రపౌత్రా మీకు శాశ్వతము యిన యినాము కలిగేటట్టుగా
దయచేయవలయు నని మనవి చేయగా ఆప్రకారము బిత్తానకు తెల్పి
కలిగి ఈస్వామి కొండ దరిన వున్న యంత్రముల మధ్యవున్న భూమి నీవు గ్రా
మములు నిగడించి రూపుచేసుకొని నీపుత్రపౌత్రపారంపర్యంతరముల అను
భవించమని శెలవ్వలు యిచ్చి అది పర్యంతరము కొండవనకోట కానవుప్పు
లపాండు యీరెండుగ్రామములు గ్రామసమయములుగాను మిగుల ఖసాచయుచే
సినారు గనుక అదే ప్రకారముగాను బుడ్డారెడ్డి అక్కడ నిలిచి మూర్ఖ
లకొంపాండటుచున్న వీరల మధ్య గ్రామము రూపుచేసి వంతాట అన్న
4 శమును యుండు రాళ్ళపై నుండి తోళ్ళ కవిగె వున్నందున ఆగ్రామానికు
రావర్ల అనే పేరు వచ్చినది

అటుపిమ్మట బూరుగుల అనే గ్రామము రూపుచేయిం
చినాడు. అక్కడ విస్తారముయిన శాఖలు కలిగిన బూరుగ వృక్షములు
వున్నందున ఆగ్రామానికి బూరుగుల అనే పేరువచ్చినది.

ఆటుపిదప బూరుగుల అనే గ్రామము కంపుచేయించాడు. అక్కడ విస్తారమయిన (బూరుగ)శాఖలు గలిగిన బూరుగ వృక్షములు వున్నందున ఆగ్రామమునకు బూరుగుల అనే పేరు వచ్చినది. రాయలవారు ఆస్థలం విడిచి గొత్తమాత్రము అయిన గుత్తికి పోయినతరువాతను బుద్ధారెడ్డి తన వుంది తో కూడా అక్కడ వుండి మూర్ఖులయుండు నిర్భయము ఎప్పుడూ గా కాపాడుతూ సదరు గ్రామములు బూగారు అనుభవిస్తూ వున్నంతలు బుద్దారెడ్డి మరి కొన్ని దినములు కారతనము చేసి స్వర్గస్థుడాయెను.

అటుపిమ్మట వెంగళరెడ్డి మొదలైనవారు అన్నతమ్ములు ముగ్గురు వేంకటభావంగా కారతనం చేస్తూవుండగాను తుపాకులు చన్నమనాయుడు అనే మాలనాయుడు విస్తారముగా వుండిని కూర్చుకొని దేశంయందు తుగాలి వుపద్రవం చేస్తూ కొండలలో చేరుకొని వుండగా నువాని వర్తమానము రాయలవారికి యెరికే అయినందున వాణ్ణి కొట్టవేసి దేశా
5 నికి నిరుపద్రవము చేయువుని వెంగళరెడ్డిగారికి రాయలవారి వద్దనుంచి నిరూపం వచ్చినందున సదరు వెంగళరెడ్డి మొదలైనవారు ముగ్గురు వుండితో పోయి మాలనాయుడు వాని సైన్యంతో కూడా పట్టు కావల్సె సాధ్యపడక అరణ్యమధ్యమందు గోటివనము వుండగా ఆ వనము కోటి పట్టుపగలు రెండు ఝాముల వేళ మధిరాపానము చేస్తూ వుండగా చెరువుతో [illegible] కార్యపెట్టుగా [illegible] ముల వారికి అపహారం

[illegible]

రాయదుర్గమునకు శ్రీకంఠగిరి స్వామి కటాక్షంవల్లను వెంగళరెడ్డికి జయం
అయి మూర్చె యుద్ధములో పట్టుకొని తెలకొనిపోయారు. వెంగళరెడ్డి తమ్ములయిన
కుంకిరెడ్డి ఓబసుంకిరెడ్డిగార్లు వుభయులు యుద్ధములో [illegible]
అయినారు వారి ప్రతిమలుగా వీరులు అనే శిలా విగ్రహములు చేయిం
చి రామదుర్గకోట [illegible] భాగమున శిలామండపములో నిలిపినారు.

ఈ ప్రకారము వెంగళరెడ్డి శాంతిదినములు ధారళతనము
చేస్తూవుండగా కృష్ణరాయుల వారి నిర్యాణము అయిన తరువాత
శ్రీ అచ్యుత రాయలవారు విద్యానగరమున సింహాసనస్థులైరాజ్యం
యేలుచున్నాడు [illegible] తమ్ముడే తేతను రాజ్యము యుండు [illegible] ఉభయా
లు అధికము యియ్యవలెనని వున్నవారే గాండ్ల ప్రభువింపి మరిన్ని
[illegible] వారి ఆక్రమించుకొని యీ ప్రకారముగా [illegible]
కములయినట్లుగా వుండగా ఆరుసంవత్సరములు యీ పద్ధతి నిండగా
అంతట అళియ రామరాజులు వారు ప్రభుత్వముకు వచ్చి వారు శ్రీ సదా
శివదేవరాయ [illegible] రాయలను సింహాసనస్థులుగా చేసి తాము రాజ్య
పాలన చేస్తూ చతురంగ బలసమేతుడై దేశముమీద వచ్చి [illegible]
[illegible] వీరముకు వచ్చి శ్రీకంఠగిరి నృసింహస్వామిని సేవించ [illegible]
యము పోను సదరము వెంగళరెడ్డిగారు పోయి దర్శనము కాగా దగ్గర
వున్నవారు వెంగళరెడ్డిగారి పూర్వోత్తరం రామరాజయ్యగారికి ?
విన్నపము చేయగా బాలా సంతోషించి వెంకటరెడ్డిగారిని మంచితో
కూడా రాజితముతో వచ్చినందున నను అప్రకారముగా వెంగళరెడ్డి

గారు తన మందితో కూడా రాజువెంట పోయి యుక్తకృత్య శౌర్యములు ప్రశస్తి అయిన తరువాతను వెంగళరెడ్డి బాలా మెహర్బానతు చేసినందున రామరాజయ్యగారు దయచేసి కడప శీమలోని కొత్తపాడు పాల్పాడు అనెదండ్లూరు కలమల్ల విల్లూరు యీగ్రామములు ఐదున్ను జాగీరు దయచేసి అందలము ఖలమానము వేసి సత్కారములు చేసి పలవ్యయిచ్చిన తరువాతను తిరుగు రావళ్ల కొలప్రవేశించి కొన్నాళ్లు ధారతనం చేస్తూ వుండి అటుపిమ్మట స్వర్గస్థుడాయెను.

ఈయనకు పెద్దసానిరెడ్డి సుంకిరెడ్డి చినసానిరెడ్డి అను మ్గ్గురుకుమాళ్లు పెదసానిరెడ్డికి సుంకిరెడ్డికి సంతానములేదు. చినసానిరెడ్డి కొన్నాదినములు ధారతనము చేసెను. ఈయనకు చినసుంకిరెడ్డి రామిరెడ్డి యిద్దరుకుమాళ్లు వీరు వృద్ధయులు ధారతనము చేయుచుండగాను అళియరామరాజయ్యవారు దక్కని పాదుషాలవల్ల లభించి అయినపిమ్మట దేశం అరాజకములయివుండగా మరికియు భరాం అనేవాడు తురుష్కుడు మందినికూర్చుకొని వుండా యీతనము చేసి దేశంమీద పాళెగాండ్లచేతను సంసార్లచేతను దండుగలు తీస్తూవుండి రావళ్ల సమస్థానీకులు అయిన యీపంటే అనేసుంకిరెడ్డి రామిరెడ్డిగార్లకు సమస్తమూనకు పిలువనంపించి మీరుశానాదినములుగనుంచి సమస్థానము జాగీరు అనుభవిస్తూవున్నారు. ఇప్పుడు మాషాఖు జుల్మకుగాను నజరు మేమియినా యిప్పుడు యివ్వీమని పాల్గనేలరూపాయిలు ప్రతిసంవత్సరము చెల్లించేలాగున వొప్పించినందున ఆప్రకారమే ప్రతి

సంవత్సరములున్న చెల్లిస్తూ వచ్చిరి. యీరీతిగా సుబ్బిరెడ్డి నిరవధిగాను
ప్రబలుడై రావర్గవారి ఋణములు తీర్చి వెలిగించెను. పేటను బిక్కాచేసి
నాడు ఈయననాడు బనగనిశాపు వారినున్న గుత్తిశివముపైనున్న కొన్ని
8 గ్రామాదులు వారు పాలెగాండ్రు ఉపద్రవమునకు సహింపలేక సుబ్బి
రెడ్డిగారి ఆసరా చేసుకొన్నందున వారిని కాపాడిన విశేషం వల్లను
ఆగ్రామములవారు గ్రామగ్రామానికి సుబ్బిరెడ్డిగారికి కానుకలిచ్చి నిష్ఠర్య
చేసియిస్తూ వచ్చినారు.

ఈయన భార్య నారాయణమ్మ అనే ఆయమ్మ శ్రీకంబగిరి
స్వామికి పాముర్తి మార్గమున నారసింహస్వామికి దేవాలయ
గోపుర ప్రాకారాదులు శిలామంటపములు ధర్మశాలలు ధర్మభావు
లు కట్టించి స్వామికి రథోత్సవం మొదలయిన కైంకర్యాలు చేయించి - నారు
వారు పుత్రవంతులై కాలము అయిన తరువాతను.

వీరికి నల్లసుంకిరెడ్డిగారికి కుమారసుంకిరెడ్డి శాంపతి
రెడ్డి పెదనరిసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి కొండారెడ్డి చిననరిసిరెడ్డి వీరు
ఆర్గురు కుమాళ్లు రామిరెడ్డికి కుమారుడు వెంకటరెడ్డి వీరు అంద
రు యేకసర్తలయి సమస్తాధికారాలు చేస్తూవుండగా
అంతట యీదేశము గాని శ్రీరంగరాయుడు వీరవెంకటపతి
రాయలు వారు రాజ్యభారం చేసేటప్పుడు యేకప్రకారము గాను
నడిచెను. తదనంతరం కర్ణాటక ప్రభుత్వము నిలిచిన తరువాతను తాలూకా
బందుపాటు పౌర వారి తల్లియైన అక్కన్నమాదన్నగారు రాజ్యాంగము.

9 స్టేటు వారి తప్పులనుంచి పొదిలి లింగప్పగారు కృష్ణా జిల్లా మొదలుకొని దక్షిణ
దేశము ప్రభుత్వము చేస్తూవుండిరా చెన్నపట్నము నవాబుకుద్దైన ఈ మనారసుంకిరెడ్డిగారిని
పిలువనంపించి దివానా ముకు సంవత్సరమునకు పదివేల రూపాయలు ఖండిని దివా
నాముకు ఒప్పించినారు ఆప్రకారము గాపైకెంపిల్లి స్వాధారణనం చేసెను.
ఆయన తరువాత నున్న పెదనారసింహారెడ్డి ధారణనము చేసేటప్పు
డు కడప వద్దెరా సుబాగిరి చేస్తూవున్న పైడుపిరాని కోనము బాన
ఇల్ల గారు ఖాను పిరజు ములంవారి నాడు ఆ చేప్రకారము గానడిచినది. తరువా
త అంతట కడప సుబా మియాగాన వాబు అబ్దుల్ నబీఖాను నివారికి అయిన
తరువాత నున్న సదరమాల నరసిరెడ్డి ప్రభులుద్దైన నవాబు దయ సంపాదించి వారి
కార్యములలో బాలాకత్తు పడినందున నువారు దయచేసి పంచువన్నెలని తోకు
ఆప్పటాగిరి స్థారే గుర్రాన్ని బాద్దు గుంట కొనిఅంది కేవ్య కు రాయి నిచ్చాయిని
యిచ్చి నను ఖమాను మాన్యములు చేసి స్థలంలోకి కలవ్వ యిచ్చి అంపించగా
పోయి యిప్పటి యిల్లైనే ధారణనం చేస్తూవుండగాను దివానముకు చెల్ల
వలసిన ఖండిలో బాబతి కొన్ని రూపాయలు బాకీనిల్చినంతట సర్కారు
వారు దయచేసి సన్నద్ ఇంగు తప్పుస్తూవుండిరి.
10 యీప్రకారము జరుగుతూవుండగా నవాబు అబ్దుల్ నబీ
ఖాను మేలుబడిలో నారసింహారెడ్డి సర్కారుకు తాను బాకీ ఉయివున్నం
దున పెరటసముక్కం కొపెరవి స్థలంలోనే వుండగా నవాబు హామీదుఖాను
వారు దయచేసి ఇదివరకు బాకీవున్న పైకము మాఫ్ చేసి కాగిత పత్రములు
భరవసాన దిరవారు నరసింహారెడ్డి పేరిట వ్రాసి ఉంపించినది.

వాళ్ళ తరువాత యీదారు నారసింహారెడ్డిగారి వద్ద హాజరువున్నది సన్ ౧౧౮౩ ౬ విక్రమ హిజరి ౧౧౮౭ అని వ్రాసివున్నది. యీ ప్రకారము నారసింహారెడ్డిగారున్ను ళ్ళు దారతనం చేసిన నవాబు చాంపదు ఖాను వారికి వచ్చి రుజువైన అయి వారి అనుమతి పొందింది యిప్పటి యిట్లనే అది మొదలు కాని ప్రతి సంవత్సరము న్ను మామూలు బమ్మె జాబు,రు ౧౦౦౦౦ పదివేల రూపాయలున్ను వుండి పోకడపన నవాబుకు చెల్లించుతూ వుండి మరికొన్ని దినములు మొగాలను చేసెను

శ్రీ యతనకేమ కొమాళ్ళు శేషాచలపతిరెడ్డి నల్లపరెడ్డి అనేవారు యిద్దరు సీతాపతిరెడ్డికి సంకిరెడ్డి బుద్దారెడ్డి యిద్దరు కొమాళ్ళు వారికే ము ప్రబుద్ధులు కాక బాల్యావస్థ వుండిరి గనుక పదరము నరసింహారెడ్డి స్వర్గస్థుడు కాంగానే ఆయన పినతండ్రికుమారుడు అయిన వెంకటరెడ్డికి ధారతనము ఆయెను. శ్రీ యతని ధారతనములో సర్కారుకు యిప్పటి మామూలు సంకి ౧౦౦౦౦ పదివేల రూపాయలు చెల్లిస్తూ వచ్చెను.

శ్రీ యతని కొన్ని దినములు ధారతనము చేస్తూ వచ్చి స్వర్గస్థుడయిన తరువాతను శేషాచలపతి నల్లపరెడ్డిగారున్ను సీతాపతిరెడ్డి కొమాళ్ళు బుద్దారెడ్డి సంకిరెడ్డిగారున్ను వెంకటరెడ్డి కుమారుడు రంగారెడ్డిగారున్ను వీరు యేకస్థులయి సమస్థానము ధారతనము చేస్తూ వుండిరి. వీరు నాడు కుందెనకోట కాన వుప్పలపాడు యిలాకె రెండు గ్రామములున్ను నవాబు అబ్దుల్ మొహసున్ ఖాను వారు సర్కారు క్రింద జప్తి చేసిరి. తన్న రాచర్ల బూరుగుల గ్రామములున్ను కొత్తపాడు వనికితా అయిదు గ్రామము

ధారతసంచేస్తూన్నంటూ మామూలు ఖండికో సర్కారుకు చెల్లిస్తూ వచ్చిరి.

అంతట దేశము క్షామం వచ్చినందున సమస్థానము నుంచి పైకం సర్కారుకు పైకం కొంత బాకీ నిలచినందున నవాబు ఉఖ్వమపోదు జామీను వారు ఫౌజుతో వచ్చి బూరుగులకోట వద్ద సరగా చెయ్యగా అప్పుడు సమస్థానికులు కొంత పైకము యిచ్చి తక్కిన పైకానుకు కిస్తుబందీ నిర్ణయం చేసుకొని ఆ ప్రకారము పైకము చెల్లించినారు.

అంతట నవాబు వారి ఫౌజు వెళ్ళిపోయెను. శేషాచలపతిరెడ్డి వల్లప రెడ్డిగారు కాలము అయిన పిమ్మట ను బందారెడ్డి సుంకిరెడ్డిగారున్న
12 రంగారెడ్డిగారున్న ధారతసంచేస్తూ సం॥ రూ 10000 రూపాయలు సర్కారుకు చెల్లిస్తూ వచ్చిరి. వీరు కాలము అయిన తరువాత నంబుద్దారెడ్డి కుమారుళ్లు రామిరెడ్డి నారసింహారెడ్డిగారు న్ను రంగారెడ్డి కుమారుడు మీనాపునారెడ్డి జగపతిరెడ్డి సుంకిరెడ్డిగారు మొకస్తుపైన సమస్థానము ధారతసంచేస్తూవుండగా రామిరెడ్డిగారు కాలము అయిన పిమ్మట యాయన తమ్ముడు నారసింహారెడ్డిగారు శాలివాహనశకము 1200 విళంబి సంవత్సరము వరకు ధారతసంచేసెను.

అంతట బహదరు వల్ల నవాబు వారి హానుష్ణిపట్టుకున్న తరువాత దేశము హోసాశెగాండ్లను అందరికి శ్రీరంగపట్నం పోయేటప్పుడు సదరు నారసింహారెడ్డిని శ్రీరంగపట్నంతో సుకపోయి ఖైదుచేసి సమస్థానం సర్కారుకు జప్తి చేసిరి. మీనాపునారెడ్డి యాయనకు కుమారుడు కృష్ణారెడ్డి జగపతిరెడ్డిగారు సుంకిరెడ్డిగారు అలంపూరు హొబళ్లలవారి ఆసరా చేసుకొని వుండిరి. నారసింహారెడ్డి శ్రీరంగపట్నంలో శిక్షపొంది ముఖాంత్ర

విడుదల అయి వచ్చి సమస్థానము తాలూకు గనుక కందనవోలి నవాబు
వారి వద్ద వుండి ఆక్రమించే కాలం అయినది. వికారిసంవత్సరము మొదలుకొని
శార్వరీసంవత్సరము వరకు నవాబుల ప్రభుత్వముతో మొలబడిన సమ
స్థానము సర్కారు జప్తులో వుండెను. ఆ ప్రకారముగా మోహనరెడ్డి సుం
కిరెడ్డిగారు కాలం అయిరి. సుంకిరెడ్డికి నారసింహారెడ్డి అనే ఆయన కుమా
రుడు కలిగి వుండగా సాధారణ సంవత్సరమందు దేశం నిజాము అల్లిఖాను
వారి స్వాధీనము అయి వారి తరఫున అష్ఠాను సాహేబులవారు వద్దిరాం
బులగారి కొలువు వచ్చినప్పుడు అదివరకు అలంగీరువారి అజ్ఞలవారి ఆసరాన
13 వున్న మోహనరెడ్డి కుమారుడు కృష్ణారెడ్డిగారు వచ్చి అష్ఠాను సాహేబు
ఖాను బహాదరు వారిని భేటీ వేసుకొని అభిమానము వలన నివేసుకొనగా ఆయ
నను యున్నవనగాని పట్టిన వారు ఉపదల్లీ ఖాను బహాదరు వారున్న మసలతు
చేసి రాజర్ల సమస్థానము గ్రామములు ఆరువారానికి చెల్లిస్తుంటే ౧౦౦౦౦ రూ
పాయలు ఖండిని మొకత్తరు చేసి సనదులు వ్రాయించినారు.

ఆ ప్రకారముగా సర్కారుపైకము చెల్లిస్తూ ప్రమాదీచ
సంవత్సరము వరకు ధారతనము చేస్తూ వుండి అంతట కాలము అయిన
తరువాతను ఆనందసంవత్సరము మొదలుకొని శాలివాహనశకము
౧౭౨౧ సిద్ధార్థిసంవత్సరము వరకు మింగలాయీ దౌలతువారిను సదరు
కృష్ణారెడ్డి పినతండ్రి అయిన భగవంతరెడ్డి ధారతనము చేసి మామూలు
జమాబందీ రకాలు సర్కారుకు చెల్లిస్తూ వచ్చెను.

రౌద్రిసంవత్సరములో దేశము కుంపిణీ వారి స్వాధీనము

అయినతరువాత వాంతసుశాంతి సంవత్సరమునకు సదరుసమస్థానము గ్రామము
లు ఆరున్నొకటికిన్ని ౧౦ ౦౦౦ పదివేల రూపాయలు కండిని మొకరరు
చేసి హెం॥ కెర్ణలు మన్రో దొరగారు సన్నదు వ్రాయించి దయచేసినందున యీ
సంవత్సరము యీప్రకారము జరిగినది. దుర్మతి సంవత్సరములో రాచర్ల
బోరుగుల గ్రామములు రెండున్ను వన్నంపల్లి తాలూకావారికి సర్కారుక్రింద
14 జప్తి చేసి కొత్తపాండు వగైరా అయిదు గ్రామములు దూపాటి తాలూకావా
కిన్ని జప్తి చేసి గ్రామకాందులు ~~జప్తిచేసి~~ యిప్పటివలెనే భగవతిరెడ్డిమారి
హత్తుగానే వుంచి గ్రామముల యొక్కయున అడవులలో సమస్థానికులకు
మనోవృత్తి ఖర్చులకు తవర్జాని షర్త చేసినది పదవారెసి దుమారి
రూకలు దవరి మొదటికి కంధేరాయి వరవాలు గ వర్షం యిను వన్నలు
యిరాబ్తై మొకరరు చేసి అవిగ్రామములనిదనే వసూలు చేసుకొని శోధించి
అయిన బురాచర్ల బోరుగుల గ్రామములపైకము నిరవన్నె తాలూకావారి
దున్న కొత్తపాడు వగైరా అయిదుగ్రామముల యొక్క పైకము న్ను దువ్వూ
రితాలూకావారికిన్ని దస్తు చేసి చెల్లించవలెని భగవతిరెడ్డిమారిపత్తు
చేసెను.

కేనుక ఆ సంవత్సరము అదేప్రకారము జరిగినది. దుందుభి
సంవత్సరములో (గ్రా) మాదులు తాలూకాదార్లు ఖామూజు చేసి సదరు నిర్ణ
యము చేసిన తవాజీ వసూలు శిబ్బది టంనుంచి మన్రోలుసాహేబుల
వారు దయచేసి యీప్రకారం యిరా అనుభవిస్తూవుండవలెని
సెలవిచ్చిరి.

ఆదే ప్రకారము అంగీకరించినారు. రెడ్డి రుధిరోద్గారి సంవత్సర ఆశ్వయుజ బ ౧ లు దివసమందు స్వర్గస్థులయిరి.

15 రుధిరోద్గారి సంవత్సరము తాగాయతి రెడ్డి తమ్ముడైన సుంకిరెడ్డిగారి కుమారుడున్ను నారసింహారెడ్డిగారు శాలివాహన శకము ౧౭౩౩ ప్రజోత్పత్తి సంవత్సర వైశాఖ శుద్ధ లు వరకు ఆదే తవర్గు అనుభవిస్తూ కంపిని వారి దయకు పాత్రులై కొత్రపాటి గ్రామమున నివ్వన్నారు.

భగవతి రెడ్డి తండ్రిగారైన రంగారెడ్డిగారి నాడు కొత్రపాడు గ్రామములో రెడ్డివారు తమ ప్రప యోగంనిమిత్తమై కట్టుకున్న గృహోకనము ముట్టూ కోట కట్టించినారు. పిదప సమస్థానము ద్వారా అయిన నల్లప రెడ్డి రాచ డేగనుక విక్రమసంవత్సరము మొదా సుం ఖామునాడు గనిమి యాహ్వానిక్షి గ్రామములోనికి ప్రవేశించి నంతటు సమస్థానికులు సుంచి గ్రామములో ఠాణా వున్న పిల్చింది పైరి వాం కింద్ల నివ్వన్న వారు తిరుగబడి లడాయిచేయగా వచ్చిన ఫౌజు తిరిగి పోయెను.

శ్రీ రంగారెడ్డి తండ్రి అయిన వెంకరెడ్డి సమస్థానము ద్వారతనము చేస్తూ వుండి తమ బంధువులైన తంబ్బిరెడ్డి అనే ఆయనకు కలమల్ల అనే గ్రామము అధికారము పొరుపత్యము ఇచ్చి వుండగా ఆయన

16 ఆగ్రామములో రాతి కోట కట్టించినారు. సంవత్సరము నా దేముల సమస్థానికులయిన కుమార నాయుడు పదివేలతో వచ్చి కులమల్లనే చపోన ని ఉంచుకొంద్దము జురాసున్న పుకాళ్ల వెళ్లి దోచగా

కలమట కోట తో రాచర్ల సమస్థానికులయిన శ్రీనాధుల పతిరెడ్డి తాలూకా
వుంచి పోయి ఖడాయించేయుగా వేములవారు తిరిగి వేటితో మొదలు.

నారసింహారెడ్డికి కుమారుడైన నల్లప్పరెడ్డి సమస్థానాధికారతనము
చేస్తూవుండగాను చిత్రభాను సంవత్సరములో ఇద్దరం (గ్రా) మలాన
కోటకట్టించుమని చిల్లర నారసింహారెడ్డి శలవ్యయిల్వగా ఆతను కోట
కట్టించినాడు. కోట పాళాపడి కలదు.

ముక్కు పూర్వము నడచిన (గ్రా) మముల వివరము.

౧ కుంటెనకోట

౧ కొలనుప్పుల పాడు.

యివి కొన్ని దినములు వీరికి నడచిన తరువాత నవాబు ముసాబు మియ్యా
వారినిండా సర్కారు వారికి దాఖలు అయినవి.

౬ వ.. రాచర్ల	౩ వ.. బొంకుగుల.
౧ ఉసిరి	౧ ఉసిరి
౧ మబారా కొత్తపల్లి	౨ రెంబరాలు
౧ బూదు	౧ మంగళెట్టుపల్లె
౧ చేబరాబుపల్లెలు.	౧ కాలువపల్లె
౧ తిప్పగుంటపల్లె	౩
౧ దుకుట్రాలపల్లె	౨ వ.. కొత్తపాడు. (17)
౬	౧ ఉసిరి
౬.	౧ మబారావేలాంప్రురం
	సాంబూహా
	౫

17

౧ మం॥ పొట్టిపాడు.
౨ మం॥ బనదిండ్లూరు.
౧ ఉపవి
౧ మం ఖరా గొల్లపాలెం
౧ మం ఖరా వెలుకల బావుల పల్లె
౩.
౪

౪ నుతలం..
౧ ఉపవి.
౩ మం ఖరాలు
౧ సున్నపు రాళ్ళపల్లె.
౧ ఉండ్ర శిద్ధాయ పల్లె.
౧ నరసింహపురం సాబూండు.
౪ మం॥ గిల్లూరు

ఇది గాక వెంగళంను పోర్డు యొక్క రహస్యాన్ని వ్యవస్థాపించి వివరం మం.

రూ ఫ్రాక్షన్ తాలూకాలు	నగదు	ఉవామండి.
మం॥ బయ్యపాడు —	౯౧	౬౧.
మం॥ కొండగానగూడెం —	౧౮౬౦	౬౧.
మం॥ జిన్నెల్లో —	౫౯౦	—
మం॥ పల్లిపాడు —	౧౯౬౦	౨౦౪.
మం॥ పైడిలు. —	౯౬	౦.
మం॥ గాదెమండూరు —	౪	౨౦౧౧.
మం॥ మాచూరు.	౫॥౨	౦
మం॥ బెలవది	౩౦	
మం॥ నేలటూరు.	౨	—
మం॥ వెలరవకోడు —	౩॥౦	—
మం॥ తొండల ఖన్నె —	౪	—

18 వే.. తాన్నటుల	౫౯౦	౦.
వే.. కొండవనలూరు	౧౮౯౦	౦౧౦
వే.. రాంవేంశ్వరవుం	౨౦.	౦.
వే.. బలమకూరు	౨౨ –	౦౧౧౦
వే.. నిడుఖువ్వి	– ౮ –	—
వే.. బంతకలంటు	— ౬ –	౦
వే.. కొత్తపల్లె	౮॥ —	౦.
వే.. కేబ్లూరు	౧౯ -	౦
వే.. పాళ్లేమూరుంపురం	౭ –	౦.
వే.. సంగమూరుపల్లె	— ౩ —	౦.
వే.. అర్గులవేముల	— ౧౯ —	౦॥౯
వే.. పెదశెట్టిపల్లె	— ౨౦ -	౦
వే.. చినసెట్టిపల్లె	— ౨౦ —	౦॥౦
వే.. చవ్వటూరు	— ౧౯ -	౦౧౩
వే.. గుడిపాడి	— ౩ –	౦.
వే.. భత్రిపల్లి	౫ –	౦.
వే.. ఉప్పొడుపల్లి	— ౪ —	౦.
వే.. బనగువాన్యలూరు	— ౧౯౪ —	౦.
వే.. కేంఖ్మపాపం	— ౧॥౫ –	౦.
వే.. బాంపాడు	౧౯౦. –	౦

మే॥ —	డు —	౨ —	౦.
మే॥	లదిన్నె —	౧ —	౦.
మే —	వరవు —	౧౬౪	౦.
మే —	డు —	౦॥౪ —	౦.
మే॥	పెదకుర్బయారు —	౧॥౦ —	౦.
మే॥	మొత్రయపల్లె —	౧౪౪. —	౦.
మే॥	గదమొగపల్లి —	౦॥౦ -	౦.
మే॥	బొండిజపాడు —	౧౬౯ -	౦
మే॥	గాల్లపల్లె -	౧౬౦ -	౦.
మే॥	చల్లబసవయపల్లె —	౧ —	౦.
మే॥ [redacted]	వంగవాంపల్లె.	౧ —	౦.
మే॥	రాజుపాళెం —	౨ —	౦౬౧
మే॥	పల్లవాగు —	౩॥౪ —	౦.
మే॥	వుప్పరపల్లె —	౪౪౦ —	౦.
		౩౧౮॥౫	౨౪౬౧.

పరగణా జంబులమడుగు తాలూకే.

		నగదు తరి —	...
మే॥	బాల్లవేలివేడు —	౧౦౬౦	౦౬॥౪
మే॥	దిండిపాడు —	౧౯౬౦ .	౬౯
మే॥	పెదండ్లూరు.	౧౯	— ౧

పరగణా గోరంట్ల పుర్రం తాలూకే.

మ॥ పొల్యదేవి — ౧౨ ౯౦ -

౧౨౯౦.

20 యిదిగాక.

౧ మల్లవృకై కాత్రపాడు.

౧ మల్లవృకై పాలిపాడు

౧ మే॥ అన దండ్లాల.

౧ మ॥ పలమళ్ల.

౧ మే॥ విల్లూరు

యీ ౦ ఆయిదుగ్రామములు యిలహాసు సుదాముదు(ప్ర)తిసంవత్స రములు[illegible]సము సాంఘనము ధారతనము చేస్తూ వున్న దొరలు వేరా ఉగ్రామును [illegible]రుష చేసి సంతతముగ ౧౬౨౧కి ఆపమణి ౬౧ ప్రకారము దొరవారి భార్యా అయిన అమ్మగారికి వర్తన రయితుల మీద వసూలు చేసేది కేత్తు. మే॥ అనదండ్లారు పొలము వోకపిటె మళ్లయున్ని సాగుబడి అయినా ఆకపిటె వర్ల మడి ౧కిసం॥ము ౧కి గు ౧౬౦ ప్రకారము వర్తన నడుస్తూ వుండెను.

రమాదార్ మూలప సం॥ న డివే గ్రామములు యితర్పిసిలు

21 ౧ మే॥ కాత్రపాడు (21) మల్లవ్వారు పైకి సరతారు గ్రామములు

౧ మే॥ పొంటిపాడు ౧ మే॥ బయ్యపాడు

౧ మే॥ కెలమళ్ల ౧ మే॥ తంగేటూరు

౧ మే॥ గండ్లూరు ౩.

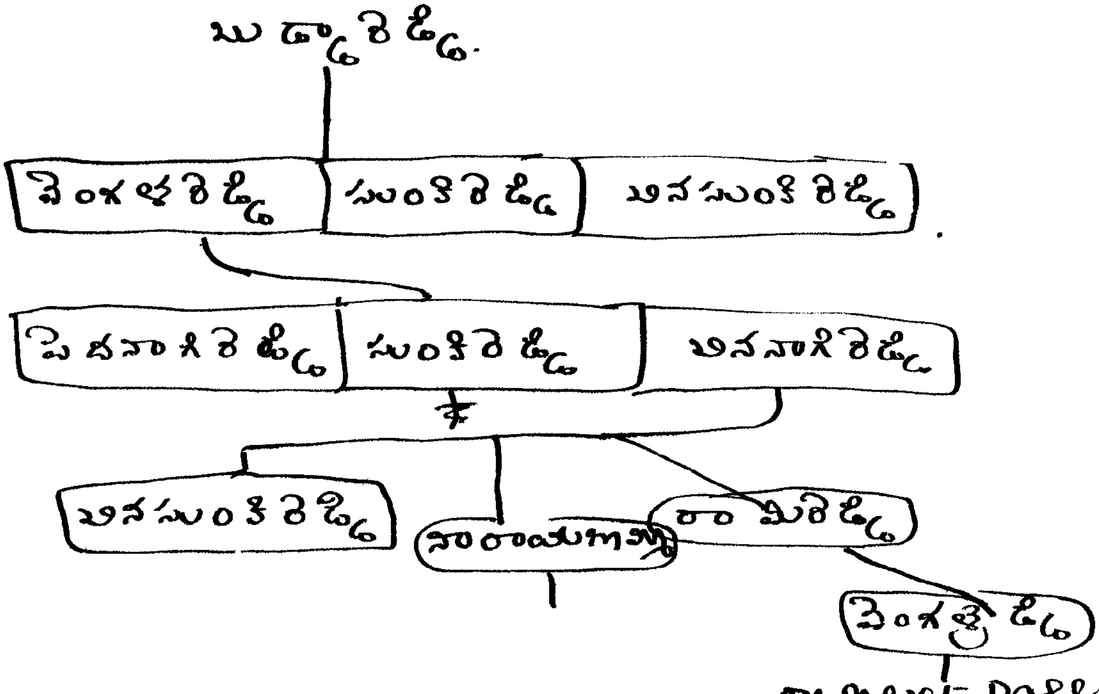
ఈ ప్రకారము ప్రార్థనమున దు పుట్టినా నిమిత్తము యేమంటే సదరహి గ్రామముల వారికి తిప్పిరెడ్డిపల్లె మండి రెడ్డిపల్లె పాళెగాండ్లు ఉపద్రవంబానున్న దేవుల సమస్థానికుల యొక్క ఉపద్రవమున్ను అధికమైనప్పుడు రాంచర్ల సంస్థానికులయిన పెద్దవలసుంకిరెడ్డి రామిరెడ్డిగారి కుమారుడైన వెంగళరెడ్డి మొదలయినవారు దేశస్థులయిన ప్రజలకు కొంత యుపకృతిగా సర్వేయ సంపత్తి ఇచ్చియున్నందున సదరహి గ్రామముల వారు ఆ విశ్వాసము మనసున నుంచుకొని తమతమ గ్రామాదులలో సదరహి ప్రకారము కానవి యినాములు నిష్కర్షచేసి యిచ్చిరి అందుకు దాన పత్రము సర్వ ప్రాయించి యిచ్చినారు.

అవి వికారి సంవత్సరములో నవాబు హైదరల్లి ఖానుబహాదరు సర్వబహాదరు షా సంస్థానము జంగు మజిన్ నారసింహారెడ్డిని పట్టుకెపోయేటప్పుడు ఆ అడావుడి సమయములో కాని దాన పత్రములు పోయినవి. అని వాళితవజోదారు నారసింహారెడ్డి చెప్పినాడు. పెద్ద పత్రము మాత్రము వారి దగ్గర సదరహి వ్రాసిన ప్రకారము ఉన్నున్నది ఇదిగాక యూర్వారి తాలూకా పయికి గ్రామాదులలో వారికి వడిచే రుసుం కానవి వర్షాలు మామూలు బెల్లపు నడిపించుమని కడపకు బాందార్లయినది లావరుదార్ల వద్ద వారి తట్టునుంచి పరగణా అమలుదారిచే వ్రాయించినగడికోటకు వారి వద్ద వర్షాలు పరగణా మజుకూరు పైకి గ్రామాదుల వారికి వ్రాయించిన తాకీదులు సదరహి నారసింహారెడ్డి దగ్గర సరిజరుగుతున్నవి. పరగణా దువ్వూరు యీలాకాలంఖల

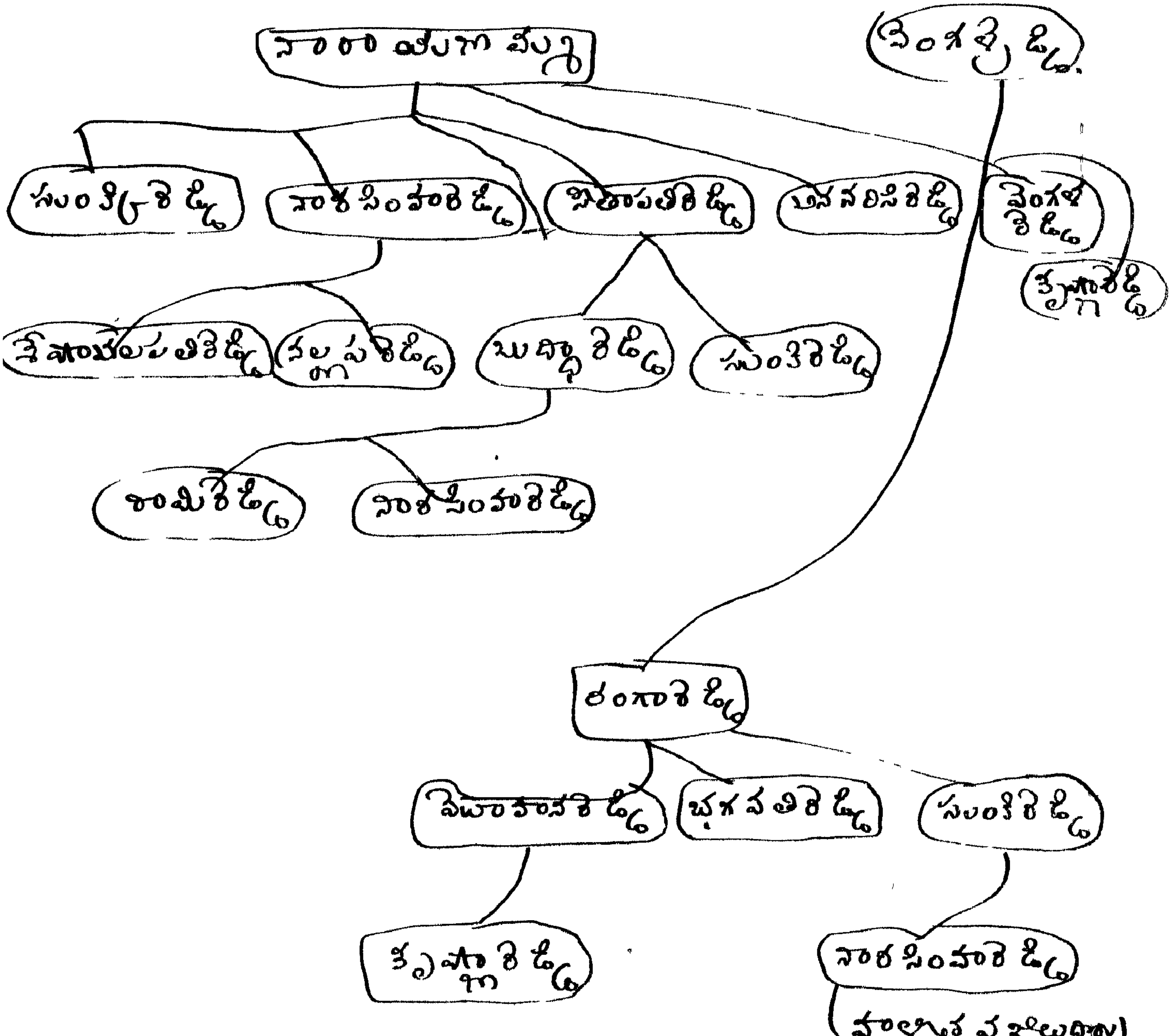
౨౨ మొదట తాలూకు సదరహు వ్రాసిన కాగితం మతోయిస్తికలు లగాయతి
అమరచంద అమలు లుహో మయాంగారి ప్రభుత్వము హోను అయుపిమ్మటు
బహాదరుటిప్పు సులతాను దర అమలు మొగలాయి అభయుదు సాలివా
హనశకము ౧౭౧౧ శిద్ధార్థి సంవత్సరము వరకునడిచినది. దర
అమలు కుంపిణీ యింగ్లీషు బహాదరువారి యేలుబడి శవ్రది సం॥ రం.
హాగాయతి సదరు కొనసాయుసాంవతి శలవ్వియిచ్చేదుగనుక నిలిచినది.

ఇతిగాంక గుత్తి తాలూకా తాడిపత్రి తాలూకు యీండ్లకి
బసగాని పల్లి తాలూకా యిస్థలాలలో కొన్నికొన్ని గ్రామములవారు
పూర్వమున వారికి నిష్కర్ష చేసిన దస్తూరు వృత్తి కౌంవ నియిచ్చినారు.
తా॥ కొన్ని దినములు ఖరార్గా నడిచిన పిమ్మట ఆయా గ్రామస్థులు
గోపింపక పాతూరా వల్లనందున ఖాయముగానడవలేదు.

రాచర్ల సముస్థానికుల వంశావళి.

on next page

వెంకట్రెడ్డి
సుంకిరెడ్డి
నారసింహారెడ్డి
సీతాపతిరెడ్డి
వెంగళరెడ్డి
కృష్ణారెడ్డి
శేషాచలపతిరెడ్డి
బుద్ధారెడ్డి
సుంకిరెడ్డి
రామిరెడ్డి
నారసింహారెడ్డి
రంగారెడ్డి
భగవతిరెడ్డి
సుంకిరెడ్డి
కృష్ణారెడ్డి
నారసింహారెడ్డి

24 కైఫీయతు మౌజే శివపురం, పం॥ దువ్వూరు పైకోవంజు కొరుకులవెళ్లి
ఆశ్వల వారు వేంకటాచలం వ్రాయించినది.

శ్రీ శైలాస సదృశమైన పుష్పగిరి మహాక్షేత్రానకు వుత్తరభాగ
మందు మూడు పరుగుల దూరమున పూర్వమందున వెలగరాజు అనేటి
యనస్పైన్యముతో వచ్చి నిలచి వారి యుపయోగమునకుగాను రాజధాని
నిర్మించుకొని గ్రామమునకు పూర్వభాగమందు వకె శివాలయము నిర్మించి
లింగ ప్రతిష్ఠ చేయించి ఆ పట్నానకు శివపురము అనే నామధేయము నిర్దే
శము చేసి ఆ రాజధానియందు వారుని వాసము చేసుకొని వుండి శివాల
పూజా ధురంధరులయి వీరశైవాచారములుగా నడుస్తూ కొన్నిదినము
లు ప్రభుత్వము చేస్తూ వుండిరని స్థలజ్ఞులు అయిన కాంపరులు చెప్పు
కొంటూ వస్తారు.

ఇందుకు ఋజువు సదరహు వ్రాసిన యీశ్వరదేవస్థానము
ఎదుట శిలాశాసనము ౧ పగిలిపోయిన తునకె వున్నది. అందుమీద అక్ష
రములు వున్న కొన్ని శిథిలమైపోయినది. శకవరుషములు ౧౧గాంకేను పడవేడు విశ్వా
వసు సంవత్సరము అని వ్రాసివున్నది. సంక్షాళిత సమరతోద్ధతర రావళహం
అవిన్నప సాహస మల్ల మాగండర గండ త్రవ్యగా సైన్య సలమత్తిగండ వృప
బ్రహ్మరాక్షస, యీ ప్రకారముగా వ్రాసివున్నది. ఆ రాజులు శివపురం
పట్నము యందు వుండి కొన్నాళ్లు ప్రభుత్వము చేసి గతమైన పిమ్మట
పట్నం. వుజాడ అయి తదారభ్యము॥ యీశ్వరునికి పూజాపునస్కార
ములు పూర్వము శివపురాజులు వున్న యప్పటి వలె వరుసగా నడవడ

ముకేక విరిచెను పర్యాయము చేత గ్రామము వగపల్లె అయె (శ్రీ)
మన్నమహా మండలేశ్వర శ్రీ త్రిపురాంతక దేవ మహారాజులు దుర్గాధి
పులు సంకథా వినోదంబున రాజ్యంబు చేయుచునుండగాను వారి
యేలుబడిక్రింద దుర్గాధిపులకి వెళ్ళుతూవుండెను. ఈ రాజులు దుర్గా
ధిపత్యం చేసినందుకు శాసనములు పరగణే దుర్గాధిపులయొక్క వెపుజే ఖాన్న
పరమగ్రామము మధ్యస్థాంగుల కట్టవద్దు శిలమయిన శాసనము వున్నది.
అందుల శకము ౧౧౬౪ ప్రజోత్పత్తి సంవత్సరము అని వ్రాసివున్నది. అటు
పిమ్మట విద్యానగర సింహాసనాధీశ్వరులయిన వీరశ్రీ బుక్కరాయమహా
రాయలు మొదలయిన రాజుల యేలుబడిక్రింద దుర్గాలుతాలూకాలకి
వెళ్ళుతూవుండెను.

ఈ రాజుల యేలుబడిలో గ్రామమందు శ్రీ విష్ణు
విగ్రహము శ్రీ ఆంజనేయస్వామి విగ్రహము గ్రామస్థులు ప్రతిష్ఠచేసిరి.
శ్రీమన్మహా రాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీ వీరప్రతాప శ్రీ శ్రీ అచ్యుత
దేవమహారాయలు విద్యానగరాభిధాన మహారాజధాని యందు రత్న
సింహాసనాధిరూఢుండై రాజ్యభారము చేసేటప్పుడు శాలివాహనశకం
౧౪౬౧ అగునేటి వికారిసంవత్సరమందు రాయలు దేవుని తెల్సినుంచి
బుక్కరాజు తిమ్మరాజుగారు దుర్గాధిపులుగా యేలుతూవుండి శివ
పురం గ్రామము శ్రీ తిరువెంగళనాధునికి నిత్యకానుకకు గాను సమర్పించి
శకము ౧౪౬౧ వికారిసంవత్సరము మార్గశిర బ ౬ సోమవారం తారీ
ఖున శిలాశాసనము వ్రాయించినారు.

సదరము యీశ్వరదేవస్థానమునకు దక్షిణ భాగమందున చత్రమువున్న రాతిమీద వున్నది శాలివాహనశకము ౧౫౦౦ లవు ధాత్ర సంవత్సరము వరకు గ్రామం శ్రీస్వామికి నడిచినది. అంతట దేశం అరాజకమై రాజ్య పాలన లేనందున పాళెగాండ్ల వుపద్రవం వల్లను కన్నడిగల వు
౨౬ పద్రవంచేతనున్ను గ్రామము పాడు అయిపోయినది

తరువాత తానిషా బాదుషాహో వారి దినములలో అక్కన్న మాదన్నవారి తమ్ముడున్ను పొదిలి లింగప్పగారు యీ సీమ పెద్దలను పిల్చి పంపించి గ్రామము తిరుగా ఖిల్లా చేయుమని శెలవయి వారిగనుక అదే ప్రకారముగా రయితులను చేర్చి గ్రామము రూపు చేసిరి. శాలివాహన శకము ౧౫౭౨ పార్థివ సం॥ సరికి పొదిలి లింగప్పగారి ప్రభుత్వములో గ్రామము దువ్వూరి తాలూకాలోకి వెళ్లుతూవుండెను.

తరువాత దేశము తురకాణ్యము వారి స్వాధీనము అయిన కారభ్యము కడప వగయిరా సుబాకి లోచేయువచ్చిన సయ్యదు మీరానెక నామి బాగుబహాదరు తరువాత మీరుఝుమలాన నవాబు వ్యాపృత్యాం వారి యేలుబడిలోను దువ్వూరు తాలూకాలోకి వెళ్లుతూవుండెను. తరువాత మయానా నవాబు అబ్దులనబీఖానువారు కడప సుబా యేలేటప్పుడు తదారభ్యము కడపనవాబుల యేలుబడిలో వెళ్లుతూవచ్చెను.

శాలివాహనశకము ౧౬౨౪ చిత్రభాను సంవత్సరము నాగాయలి నవాబు అబ్దుల్ నబీఖాన్ కడప సుబాదారులు చేస్తూవుండి

సర్వజిత్తు సంవత్సరము లోను అల్లీసాహేబుల వారికి పాలక జాగీరు
గా శివపురం గ్రామానికి లవ్వుయిచ్చినారు. తదారభ్య శాలివాహనశకము
౧౨౦౦ విళంబి సంవత్సరము ఆఖరు పర్యంతరము నడచినది.
వికారి సంవత్సరమందు నవాబు హైదరల్లీఖాను బహదరువారు ఆ రాజునుగ్గా
పట్టి తీసుకుని పోయి దేశము స్వాధీనము చేసుకున్న తరువాత అల్లీసాహేబు
లవారికి నడిచే శివపురం గ్రామము జాగీరు తగ్గరు చేసి సాఖలుగా
పరగణే దువ్వూరు వారికి దాఖలు చేసినారు.

తదారభ్య సౌమ్య సంవత్సరము వరకు బహాదరు టప్పనుల
తాను ఏలుబడిలోను సాధారణ సంవత్సరము తొంగాయతి సిద్ధార్థి సంవత్స
రము వరకు మొగలాయి ఏలుబడిలోను రౌద్రి సంవత్సరము తొంగాయతి
శాలివాహనశకము ౧౨౩౩ ప్రజోత్పత్తి సంవత్సరము వరకు దరఅముల
కుంపిణీ ఇంగిలీషు బహాదరు వారి ఏలుబడిలోను పరగణే దువ్వూ
రివారికి చెల్లుతూ వున్నది.

ఈగ్రామము యొక్క క్రింద రూపయిన ముజరాలు - పేరు ముఖకూరు
కు, దక్షిణాన కొత్తటం శ్రీముదింగారెడ్డి అనే పాకనాటి కాపు రెడ్డి నాము
ఖాను బహాదరు వారు కడపను జయము చేసేటప్పుడు పల్లె కట్టించినారు.
అది శ్రీముదింగయ పల్లె అని చెప్పుకుంటూ వున్నారు. గ్రామము వారికి
మజరాగా నడుస్తూ వున్నది. దీనికి పూర్వభాగమందున పాకనాటి
కాపు తిప్పోటు జంగము అనేవాడు పల్లె గట్టినాడు. అది తిప్పోటు జంగంపల్లె
అని చెప్పుకుంటూ వున్నారు.

మౌం. మంజుకూరుకు దక్షిణభాగమందు మంగరాంగానవారు ఉన్నవనటో జానుని దినములలో పదిమంది రయితులుచేరి పల్లె కట్టుకున్నారు. అది కొత్త పల్లె అని చెప్పుకుంటున్నారు. మౌ.. మంజుకూరుకు యీశాన్యము వైపున తురకలు రెండు యిండ్లు వాండ్లు చేరి పల్లె కట్టుకున్నారు. అది తురకపల్లె అని చెప్పుకుంటున్నారు. మౌ. మంజుకూరు వుత్తరభాగమందున హంజాఖాను వారిదినములలో గ్రామకరణాలు శ్రీ మదనగోపాలస్వామి పేరిట పల్లె కట్టుకొని తామువున్నారు గనుక అది గోపాలపురమని చెప్పుకొనేవారు.

౨౪ ఆ పల్లెలో కొందరు క్షత్రులు చేరి వుండిరి. నవాబు హంజాఖాను ప్రభుత్వములో విజయసంవత్సరమందు ఆ పల్లెభూమియందు ఫలము తక్కువ అయినందుననున్న తాపీత్రులు డ్డిపల్లె ముదిరెడ్డిపల్లెవారి వుపద్రవముచేతనున్న ఆరయితులు పల్లె విడిచి పరారి అయిపోయినందున పల్లె చెడిపోయి ఆ పాలము మౌజే మంజుకూరులో చేరి వున్నది. ఆ పాలములో పలపేరు మాత్రము గోపాళపురము చేలు అని చెప్పుకుంటూ వున్నారు.

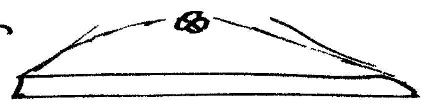
మంజరా పల్లెలు.

౧ గ్రామానికి పూర్వభాగమందు పూర్వము పొదిలి లింగప్ప గారికమావీసులో కట్టించిన చెరువు.

ఇందుకు పైన కంపెనీ యింగ్లీషు బహద్దరువారి యేలుబడిలో మాజరతు కలక్టరు మంద్రీదారగారు తామువారిచే యిప్పించారు గనుక దురుస్తు వున్నది. ఈగ్రామం భూమియందు పైరులయ్యే ధాన్యాదులవివరము.

మెషికి.	బాగాయతు	తరి.
౧ కాత్రులు	౧ ఖాన్నలు	౧ బావులు
౧ అరుకేలు	౧ రంగులు	౧ యత్రుబకర్రవడా
౧ ఆముదాలు	౧ పొలుపుఖాన్నలు	౧ చింతలు
౧ ప్రత్తి	౧ చెలకర(ర).	౧ బస్వంగి వడ్లు.
౧ పులవలు	౮.	

౭౨

~~29. దువ్వూరుపైకేమన్నదే~~

29 దువ్వూరుపైకేమన్నదే గాంధిగూండూరు వారి వాగడ శ్రోత్రియంమజరా ల[illegible]షియతుకులగ్రామసంబంధపుగ్రామము అనది.

పరగణె దువ్వూరుపైకేమ॥ గాంధిగుండూరు అనే గ్రామము దువ్వూరికి పశ్చిమభాగమందు రెండుపరుగులదూరమున వున్నది యీగ్రామము యొక్క భూమి వాగీసు కడపసు బానుచొలతుకేసుర్వా వృందగా మద్య వేపారి బెల్లంకొండ కోదండ్రాముడనే అయన వల్ల మ॥ మ॥రా॥ కన్నారెడ్డి కరణాలు అనేవారు అత్రయింబు శ్రోత్రియము గా యీగ్రామము వారికొంత భూమి యిస్తే పల్లె కట్టుకొని వుంటూన్నారని అడగగా వారు సమ్మతించి రెడ్డి కాకమూరి వెంగళ్రెడ్డి రెంకలు పతిన్న

కేరణాలు నందవైదికులు వెంకటనారాయణగా శివరాముడు యీనట్లుగా
పేంకస్సులయు శాలివాహనశకం ౧౬౭౨ అగునేటి విక్రమసంవత్సర
మందు మప్పజేము ఖుకూరుగ్రామానుకు యీవ్రాతి పొలము వానికి ని
రుతిభాగమందు ౫౩ మూడు పుట్లభూమి ఛేపాంచేసి యిచ్చి అందువో
ఆయనతము సర్వమాన్యంగా నున్న నిష్కరుషచేసి శేషించిన భూమి ౫౨॥కి
శ్రోత్రియం సం॥ ౧కి ౭౧ కి౪౧ బా॥ అయిన ప్రధమ సంవత్సరము౪ ౨॥౦
రెండో సంవత్సరము ౩ మూండో సంవత్సరము ౪౬౦ నాల్గో సంవత్స
రము ౪ ౭౫ మేం వ ఫ్సంవత్సరం గనంతరువాత సుంచి ప్రతి
౩౦ సంవత్సరమున్న సంవత్సరము౧కి గనం ప్రకారము భాయముగా అత
నికినడిపేలాగున నిర్ణయించి దానపత్రం వ్రాయించియిచ్చియుండగా
ఆయన ఆ భూమియందు భావితవ్యించి నాల్గయిండ్లరయితులను
తెదిర్చి పస్త్రీరూపు చేసినారు.

ఈ సంవత్సరము ఆఖరున ముత్యాలపాటి సమస్థానీకు
లైన బారిరంగప్పనాయుడు అపల్లెలో తనకు కావలికెట్టుం నిర్ణయము చే
యవలసినదని అడుగగా ఆ శ్రోత్రియుదారుడు యివ్వక కేసుబాగా చే
గూండూరు వానినడిచే కావలె మకేసు ఖుజరాగా ని యీ పల్లెలో మొకుకావ
లినిమిత్తము వేదనగా వకనాడు రాంచెవెడ ముత్యాలపాటి రంగప్పనా
యుడు తనమందిని అంపించి సదరము శ్రోత్రియం పల్లెదాలి తగలపెట్టిం
చినాడు గనుక పాడు అయిపోయెను. తిరుగా రూపుకాలేదు. విషు
సంవత్సరములో సదరము రంగప్పనాయుడు గాదె గూండూరు గ్రామమున్ను

గనుక పాత మొనుగనుకగ్రామము వృద్ధుడు అయివుండగా చిత్రభాను సం
వత్సరములో రెడ్డి కరణాలు వ్రాయకాలెగా ఆర్సివారి పట్టిలో వుండి గాండెగూ
టూరి గ్రామము సాగుచేసినంతట రంగప్ప నాయుడు తిరుగా వచ్చినాడు.
తరువాత సుభాను సంవత్సరములో నవాబు వారి ఖాను దొరతనములో
31 కొలువు ఖబరెడ్డి కరణాలు గ్రామంలో వచ్చి పెండి గ్రామం బస్తి చేసి తారణ
కో చంద్రాముపురమనే పేరు కలిగిన సదరవాలు క్షాత్రియదారుని వద్ద భూమి
మున్నజేము కూరులకి సాగుతూవుండెను.

తరువాత నాల భక్త్య సంవత్సరములో బహదరుడా
ంతులచేప్ప దొరతనము చేస్తూవుండగా సదరవాలు క్షాత్రియదారుని తమ్ము
డైన సుబ్బరాయుడు వచ్చి రెడ్డి కరణాలను కనుపించుకొని మూం అన్నగారి
పేరున క్షాత్రియముగా యిచ్చిన భూమిలో కట్టిన పల్లెపాడు అయినదా ఆ భూ
మి గ్రామంలోకి అడకమై వున్నది. కనుక యిప్పుడు ఆ భూమిలో యింత
భూమి యిస్తే నిసంచేస్తానని వేలనుపట్టే తమ మాన్యం పంచుం భూమి
యిప్పించవలెనని అడుగగా వేలునుపట్టే మాన్యం యివ్వక యిద్దుం భూమి
మాత్రం యిచ్చినారు. ఆ భూమిలో యిరకనేలను అంతలు వేయుట వనం
వేయించినాడు. తక్కిన ౩ గం తూమెడు యిరస భూమిన్ని వనపాలకు నిర్
గ్రాసముగా యిచ్చినాడు.

ప్లవంగ సంవత్సరములో సుబ్బారాయుడు కాలంచేసెను.
గనుక ఆ వనమున్ను వనపాలకు నిర్నయించే భూమిన్ని కూడా సర్కారువారి
వి అయినది. అది మొదలుకొని సర్కారుక్రింద నే వున్నది.

ఉమలు దీని ఉమలు శాలివాహనశకము ౧౨౩౩ ప్రజోత్పత్తి సంవత్స
రము వరకు సర్కారు తట్టునే మమ్మజే ముఖుకూరు వారికి వెళ్లుతూ
33 వున్నది. శాలివాహనశకము ౧౨౧౬ అగు ఆనందసంవత్సరమందు దిల్లీ
వరుదిల్లీవారు మొగలాయీ నిజాంవారి తట్టునుంచి చుప్పాల్లి పరగణా
ప్రవర్తనము చేస్తూవుండగా శ్రీవైష్ణవుడు రాఘ్గాబండి జగన్నాథాచార్యు
లనే ఆయన పరగణే మఖుకూరుపైకి మమ్మజే గాదెగూడూరి గ్రామకరణం
అయిన శివరామయ్యగారి వాళ్ల వృత్తులు ఉగ్రవర్తనము చేస్తున్నాము.

శ్రోత్రియం నిర్ణయించి భూమియువ్వమని ఉడుగగ్రామా
నుకు దక్షిణం ముప్పందుం భూమికి కట్టుబగ్గ నిర్ణయించి దానపత్రం వ్రాయిం
చియిచ్చిన తరువాత నుశివరామయుడు ౨౧ పదమోర్యం భూమి ఉప్ప
డుచూపివుండెను. అంతలో యీగ్రామంలో రెడ్లకు సమాధానం వెలితిన
రెడ్లు అతని దాయాదులున్న పెద్దలయిన వారు వేంకటశివరామయ్యపం
మఖుర్లు రుపైకి మమ్మజే తంగటూరి వెంగప్పాయపట్టుకుపోతూవుండగా
ఆ మార్గంలో రెడ్లు కొంగల వుంచి శివరామయ్యగారిని చంపించినారు గనుక శ్రోత్రి
యదారున్ని ముప్పందుమునకు తక్కువ భూమి చూపించలేదు. క

కనుక ౨౧ భూమికి మిల్లగర వశవర్తులు నిర్ణయించిరి. ఆశ్రో
త్రియదారుడు ఆభూమిలో పళ్లెకట్టవలయునని వాళ్లకోలు లవేయించి
యేటాగర శ్రోత్రియంగ్రామంలోనికి వెళ్లిస్తూవుండిరి. యీప్రకారం
33 మొగలాయీ ప్రభుత్వము ఆఖరు సిద్ధార్థి సంవత్సరము వరకు జరిగి
నది. అంతట ఆ శ్రోత్రియదారుడు తనభూమిని పైరుపెట్టుకొని కావలి

వుండగా ఖాన్నతంకేలు అనిమిత్తము రాత్రివేళ దొంగలువచ్చి బ్రాహ్మ
ణుని పొడిచినందున వారిని భూముంచవేతనమున్న శ్రోత్రియదారునికి వ్రాసి
దానపత్రంవాని వ్యవరుహ చేసి భూమికి శివరాముడు   గాక తలి మన్న
భూమి గ్రామస్థులు అయిన రెడ్డి ఇవ్వక పోయినందున వృత్తులు వ్రాయరాపడ
పోదుగనుక సదరహు శ్రోత్రియదారుడైన జగన్నాథాచార్యులు ఆభూమి
హావేసిన కంఠాలు పాడు చేసి అయ్యవారిపల్లె హో దరఖాములు చెంపిగోయిం
గ్లీషు ఖవాందరు ఆములకంపినీ యింగిలీషు ఖవాందరు వారి హేమలు బడిన
రౌద్రి సంవత్సరము వా సదరహు శ్రోత్రియం భూమి కొంత మాన్యంగా
దరియాప్తువా వచ్చినందున సర్కారుకు జప్తు చేసినారు. గనుక గ్రామంవారికి
వరుస చెల్లుతూ వున్నది.

ప్రజోత్పత్తి సంవత్సర వైశాఖ శు ౧౦ లు వరకేు.

సదరహూ శ్రోత్రియదారుడు యీ గ్రామంలో మన్నె మజుకూరు పైక్
మం॥ చౌడూరులో వున్నాడు గనుక దానపత్రంలు ఇవ్వ కొంవేదు.

నాగసంతాలూరు తాలూకా బాపతు మన్నె " రూపనగుడి గ్రామం
కయిఫియ్యతు

౧

పూర్వం కలియుగమాదియందు జనమేజయ మహారాజులుగారు
యీగ్రామానికి తూర్పు సమీపముగా కుముద్వతీతీరమున చన్నకేశవస్వామి
ప్రతిష్ఠ చేసి వుండెను. మరికొన్నిదినాలకు హొబళరాజు తమ యిష్టదైవం

లయిన కూపేశ్వరుని దేవాలయం కట్టించి ప్రతిష్ఠ చేసెను. వెంబడిగానే ఒకగుడి అరణ్యాన్ని నరికించి గ్రామం నిర్మించెను. కనుక కూపలగుడి అనిపేరు కలిగెను. మరికొన్ని సంవత్సరాలకు ఆ నొళంబరాజు యొక్క వంశీకుడైన వల్లభరాజు అయ్యప్పదేవమహారాజులుగారు పూర్వం చన్నకేశవస్వామికి ప్రసిద్ధి చాలదని శ్రీ ప్రకృతుసంవత్సర భాద్రపద శు ౧౦ లు గచేను మాన్యం యిచ్చినారు.

ఇందుకు దాఖలాగా యీ చన్నకేశవస్వామి దేవాలయమూ, ధ్వజస్తంభం పీఠానకు వేసిన రాళ్లలో పూర్వదిగ్భాగమందు ఉత్తర దక్షిణముగా శిలాశాసనము వున్నది. తరువాత నారాయణార్యులు అనే బ్రాహ్మణునికి యీ గ్రామం అగ్రహారం చేసియిచ్చి వున్నట్లుగా వాడుకుంటూ వున్నారు. ఇదిగాక అగ్రహారికుల సంబంధమయిన పురత్త్యాల వారి వద్ద వుండే భాస్కరభట్లుగారు చెప్పినది కూపలగుడి అగ్రహారం ప్రతిగ్రహీయించి
2 న, నారాయణార్యులు మొదలు పదకొండో పురుషుడు కావచెను. ఇదిగాక మాపెద్దలనాడు ఆగ్రామముకే చెందే మా యింట్లో వుండగా అందులో శాలివాహన శకం ౧౦౧౧ అగుచేటి విక్రమసంవత్సరము కూపలగుడిక్షేత్ర(త్ర) ఆయకట్టు అని వ్రాసి వుండగా నేను చూచినాను.

ఆ కథనే ఉపాంత్రములో యెక్కడనో పోయెనని చెప్పినాడు. ఆ అగ్రహారము కొన్ని దినములు అనుభవము అయిన తరువాత రాజకీయ్యాలవల్ల సర్కారుకు కలిసి పోయెను మరికొన్ని సంవత్సరాల మొదట యీ గ్రామం నంచేల నొళంబరాజు వారికి చెల్లుతూ వుండెనని వాడుకుంటు

న్నారు. తరువాత దేశం తురకలకయినప్పుడు యీగ్రామం సాసంసమస్థా
-నికులయిన పేరావారికి స్వాధీనము ఆయెను. వారివంశీకుడైన సీంహం
నారుసుమరెడ్డి యేలుబడిలో యీగ్రామానకు దక్షిణము తట్టున పూర్వం
అనాది గ్రామము నెత్తల పాడువుండగాను నారుసుమరెడ్డిగారు తనపేరట పల్లె
కట్టించెగనుక నారుసుమరెడ్డిగారు తనపేరిట పల్లెకట్టించెగనుక నారు
సుమరెడ్డిపల్లె అనిపేరుకలిగినది. ఆ స్థళమందే పూర్వం దుర్గిదేవళం
3 వుండగా గోసాయీలువచ్చి విగ్రహంక్రింద ధనం వున్నదని పెకలించి శిలా
ప్రతిమను రెండుపాళ్ళుగా భిన్నంచేసి పోయివుండిరి.

ఆదేవళం పని యానానా జూదేంగా వున్నందున యీగ్రామము
లో కాపురం వున్న గద్దెవప్పుడకర్ర అనే బ్రాహ్మణవిధవ వంతురాలు ఆయ
వుండి పునహ దేవాలయము సంప్రోక్షణగా శోభకృతు సంవత్సర ఆషాఢ
శు ౧౧ లు దేవ్పగి ద్వారబంధం మీద శిలాశాసనం వున్నది. తరువాత
వేదావారి వంశస్థులయిన పాపమ్మగారు బంగారుశివలింగప్ప
అనే అతని చేత కొన్ని వరహాలు అప్పుపుచ్చుకొని వుండి ఆ ఆయవజు
పెళ్ళికారకేం యీగ్రామం అతనికి యిచ్చివుండిరి. ఆయన అనుభవిస్తూ
వుండగా యీగ్రామాన కోట కట్టించినాడు. తరువాత యీ పాపమ్మ
గారి భాగస్థుడయిన జయరామిరెడ్డిగారు పాపమ్మగారితో విరో
ధించుకొని వ్యాజ్యాలవాడ వారిని కుమ్మకేసుచేసుకు కోట మీద దాడియా
చేసినారు. చేసిన మాత్రమే కొని కోట వీరికి స్వాధీనము కాకపోయెను
గనుక స్వాధీనము చేరిరి. వికారి సంవత్సరము శ్రీరంగపట్నానుంచి

ఖమందరు గారు వచ్చి కడప మొదలయిన దేశం జప్తు చేసి నవాబు అలీ ఖానుని వారిని పట్టుకొన్నప్పుడు పాపమ్మ గారిని వెంట తీసుకుపోయిరి.
4. సౌమ్య సంవత్సరము వరకు గ్రాసం సాహెబ్ ఖమందరు టిప్పూసులతాన్ వారికి చెల్లుతూవుండెను. సాధారణ సంవత్సరము మొగలాయీ షా ఇవచ్చి ఖమందరు వారిని వృద్యాపన చేసి దేశం తమస్వాధీనము చేసుకొనిరి.

అప్పుడు సంస్థానికులు యధా ప్రకారం దివాంగారికి పాలుత్తమంతము గ్రామాలు ఖరారు చేసుకొనిరి. తరువాత సిద్ధార్థి సంవత్సరం వరకు యీగ్రామం నాసం జమీందార్లకే చెల్లుతూవుండెను. రౌద్రి సంవత్సరము దేశం కుంఫిణీ వారి స్వాధీనము ఆమొగనుకె వరసంవత్సరం జమీందార్లగుండా పేష్కషు లంతెలు తీసుకొని గ్రామాలు జారీవుంచి వుండిరి.

మరలవటి సంవత్సరము సంస్థానం సరంజరులకు ఇప్పటికి తిప్పి జమీందార్లకే ఖాతాలు నిష్రుష చేసి ఇచ్చారివారి వుంచినారు. దుర్మతి సంవత్సరం తాగాయతు శాలివాహన శకం ౧౭౨౩ ఆగుదేటి ప్రమోదూత సంవత్సరము వరకు యీగ్రామం నాసంవారికి మిగత ముఖ్య కడప సుబా వారికి కుంఫిణీ వారికి చెల్లుతూ వున్నది. యీగ్రామమందువుండే దేవాలయాలు

౧ చెన్నకేశవస్వామి దేవాలయం పడితరం రు ౦ ౫౦
౨ రామేశ్వరుని దేవాలయం చేను పడితరం రు ౦ ౹ ౧౫౦

12.7.45

౧ ఆంజనేయస్వామి అంతు ౩ - ౧ ఖడిగి మళ్లవీసం వృత్తిరం.
ధర్మఖంతవనము ౧ భైరలఖంతల దక్షిణం ౧ సిద్ధమున్న బాని దక్షిణం అంతు
౩- యీగ్రామమందు పండే ధాన్యాలు ౧ జొన్నలు ౧ ప్రత్తి ౧ శనగ ౧ గోధుమలు ౧
కొర్ర ౧. ఆరక ౧. అవిశలు ౧. వులవలు ౧. కందులు ౧ మినుములు ౧ యీ
ధాన్యాలు పండుతవి.
౪ సాంతె ముగ్గాలు ౧ సాకుకరిసి గాండ్లవంగ కొంచి బట్లుపడి ప్రంఖాలలి
నేసుకొనే వారు వెలిఖరాదురుగా సాంటేది. యీప్రకారము వ్రాయించిన కర
ణాలు నందవరీకులు.

నాసంతాయింకా బాబత్ మహవృషే వారి చరిత్ర గ్రామం కైఫీయతు.

పూర్వం ద్వాపరయుగమందు ధర్మరాజులవారు తీర్థయాత్రా
పోతూ యిక్కడ కొండ కౌశిక్యా ప్రాగ్య క్షేత్రమందు కేముద్వతీ తీరాన వేదపా
ఠుడనే వక ఋషీశ్వరుడు ఆశ్రమం వేసుక తపస్సు చేస్తూ వుండగా వరాలి
రమ్యమైన స్థళమని జనార్దన ప్రతిష్ఠ చేసి ముందర సాగిపోయెను. అటు
తరువాత కొన్ని సంవత్సరాలకు తిమ్మదేవరాయల కొమారుడైన యీశ్వర
దేవరాయలు సంతానార్థమయి అహోబిలానకు పోయి వృకుళ్య స్తంభప్ర
దక్షిణం చేతామని యీజనార్దనస్వామి దేవాలయం వద్దికి మార్గ
౬ మందు కొత్తవద్ద కేముద్వతీ నదిలో స్నాన సంధ్యాదులు తీర్చుక
భోజనానుకు స్థళం రమ్యముగా వున్నదని వంట ప్రయత్నం చేయించి

జనార్దనస్వామికి నైవేద్యం యిప్పుతాము ఖంజొయింటి ఆదివారం రాత్రి
అక్కడనే పండుకొన్నండగా రాత్రి స్వప్నమందు జనార్దనస్వామి ప్రత్య
క్షమయి ఓయిరాజా! నీవు అహోబిలస్థానానకు పోవలెనేదు. నీపుణ్య
పరిపాకంవల్ల యిక్కడనే పుత్రసంతానము కలుగుతున్నది. నీకు మార్గదర్శనం
అయినందువల్ల నాయొక్క మనోవాంఛ తీరేటందుకు సందేహము లేదు.
అని చెప్పి అంతర్ధానం ఆయెను.

అంతట ప్రభాతకాలమందు ఆరాజు నిద్రమేల్కొని తన యిష్టు
లతో స్వప్నమందు నడచిన వృత్తాంతము చెప్పగా సమస్తులు సంతోషా
న్వితులైరి. వెంబడిగానే ఆరాజు వినే పాలకులకు ఖర్చుచేసి వేయించి
గనుక ఆరాజుకు స్వామి పుత్రసంతానము యిచ్చినందున గ్రామానికి
పారివరం అని నామధేయము కలిగెను. తరువాత విజయనగరము
రాజులు కృష్ణరాయలు అచ్యుతరాయలు సదాశివదేవరాయలు ప్రభు
త్వము చేసిన పిమ్మట అళియరామరాజుకు గోలుకొండ తురకలకు
యుద్ధరంగం పాడగినందున హావనాగసంసమస్థానికులయిన వెంగా
లక్ష్మిరెడ్డి అనేవాడు నంగదారుగా వుండి రామరాజుగారి తావునకు
పోయివుండి వారి కార్యభాగములయందు కష్టపడినందు చేత మనస్సు
వచ్చినాడు షరతు వేసుక చతురంగ మాండుతూ వుండగా యీ లక్ష్మిరెడ్డి
న్ని చతురంగమందు నిండా పరిచయం కలిగినవాడయినందువలన యిదు
టివారి ఆటగెలుపయి రామరాజు ఆటకు షహ తని చిక్కి బడే వేళ
వాన్నిగనుక అప్పుడు పేరాలక్ష్మిరెడ్డి రామరాజుగారికి వేసే ఆటకు మొత్తు

చూపినందున మొదట ఆటుమీష వరి తోకవిరక్కొట్టు పడేరాం ముత్యాలుగారి తమ్ము
గిరిబెగనుక లక్ష్మిరెడ్డిగారి మీద కానా అంత్యంకరగా చేసి చలచలవలవగ యిరా
యింగ్రామం సకల జువాంగారు యిచ్చినారని గ్రామస్థులు చెప్పుతున్నారు. ఈప్ర
కారము అనుభవిస్తూవ్వుండగా కొంతకాలకుంట్ల మొదలయిన గ్రామాలు అనుభ
విస్తూవుండి బలవంతులయిన పేరావారి గ్రామాల మీద దన్నుడు తీస్తున్నందున్న
పేరంవారు తమ జిందగాని ఆడవాండ్లను సరి ఆవాలిశంపేట మీద వ్వుంచి
రాను హాండేవారి తో పోరుతూవ్వుండగా హాండెవారు ఆపా బలాన్ని
ముట్టడి వేసినందున వృభయులకు బాలాయిద్ధము ఇప్పుడు హాండే
వారు పరాజయం పొంది స్వగ్రామం చేరిరి. నాసంవారు యుద్ధాప్రకారం
జిందగితో స్థలం చేరిరి. ఈహాండెవారు వృపక్షవం మిత్రము గ్రామంలో
పేరావారి వంశీకుడు వీరనారసింహారెడ్డిగారు మునకోట వేకుంటే
నిర్వాహంకేం బాలదని కొటకట్టించెను.

ఇతనికి సాంకుడుకుమూరరెడ్డిన ముల్లారెడ్డి దినములలో
వారి వరంశవా జిందా వారి యి లంకాబునముతో వీరరాజు బంధువు
డైన వెర్రిపెద వెంకటరెడ్డి పాట్లాడనందున సాంక్షి డాబాలు యెత్తిన
చేలు అదియోగ్రామం పాలెం గొప్పన్నది. తరువాత మరికొన్ని సంవత్సరాలకు
పూర్వం కొటఖిలపడి పోగా మనకోటగా కట్టించినారు. గాలాల
రెడ్డి పెళ్లాము పెద్దసార్యాగా వున్న మేలుబడి వారి గాప్పుడిగా వకషేరంగి
చెయించి వుండెను. మరికొన్నాళ్లకు కడపన పాఖులవారు అప్పీరంగతె
ప్పించుకొనిరి. యీ నారాయణ వున్నకు జ్ఞాటి మైనరంగారెడ్డి పెళ్లాము

పాపమ్మగారు మేలుబడిలో కడప యిలాకా సిద్ధవటాలాయి మొదలి దినములు యీగ్రామం కొంటు ముట్టడివేసి లడాయి చేస్తూవుండగా బసాలజంగు ఫవుజుతో వచ్చి నందేల దగ్గర దిగినారు. ఆ ఖబురు విని సిద్ధవటాలు పరారి అయెను.

తరువాత శ్రీరంగపట్నమునుంచి బహాదరువారు దండుతో వచ్చి కడప వగైరా దేశం తట్టుకొని కడప నవాబు అలంఖానుని వారిని శ్రీరంగపట్నము రవానాచేసి పాపయగారిని కూడా పిలుచుకపోయిరి. సౌమ్య సంవత్సరము వరకు బహాదరు సుల్తాను వారికి యీగ్రామం చెల్లుతూవుండెను. సంస్థానికులు విదేశగతులై పోయిరి.

సాధారణ సంవత్సరము మొగలాయి హూజు వచ్చి దేశం జప్తి చేసుకొనిరి. కనుక సంస్థానికులయిన వలువల్లల జయరామిరెడ్డిగారు కామారుద్రైన నారసింహారెడ్డిగారు తమకువుండే సనదు సూత్రాలు సరకారువారితో మాపించినందున యుద్ధాంప్రకారము పేషుకషీ మొకర్రరు చేసి గ్రామాలు జారీ చేసిరి.

తరువాత రౌద్రి సంవత్సరము కుంఫిణీ వారికి దేశం ఆయెను కనుక సంస్థానికులకు ఖర్చునిమిత్తం రాజ్యఖోతాలు నేమకంచేసి ఖజ్జానా వారిప్పించినారు. కనుక శాలివాహనశకం ౧౨౩౩ ఆగునేటి ప్రజోత్పత్తి సంవత్సరము వరకు యీగ్రామం వారసంగా చెల్లుతూవున్నది. ఈ గ్రామాన ముజరాలు లేవు. ఈ గ్రామాన వుండే దేవాలయాలు ౧ యుద్ధవీరప్రతిష్ఠ జనార్దనస్వామి యీ దేవాలయం సిద్ధవటాలు లడాయిచేసినప్పుడు

దేవళం శిథిలపరచివుండగా గడిచిన రామిరెడ్డి అనేవాడు జీర్ణోద్ధారం చేసినాడు ౧. వేదపాదుడనే ఋషిప్రతిష్ట రామలింగస్వామిదేవాలయం ౧ యుధిష్టిర ప్రతిష్ట విఘ్నేశ్వరుని దేవాలయము యీగ్రామాన వుండే ధాన్యాలు

౧ సజ్జ ౧ పత్తి ౧ శనగ ౧ గోధుమలు ౧ కంది ౧ పెసర - యీధాన్యాలుపండును. ౧ యీగ్రామాననుంచి మంది విశేషముగా తూర్పు సాగిపోతుంది అక్కడనుంచి యీగ్రామానికి వృష్టి వస్తున్నది. యీ ప్రకారము వ్రాయించిన కరణాలు ౧ బోడమరాజు ౧ వెంకయ్య.

నాగసం తాలూకా బాబతు ముప్పై పొట్లపాడు గ్రామం కైఫియత్

పూర్వమందు విజయనగరము నేలే ప్రౌఢరాయలవారు ప్రభుత్వము చేయుచుండగాను యీకృష్ణానదికి పశ్చిమభాగమందు, సామ్రాజ్యమున గ్రామపద్ధతిగా వకత యెంకంనిర్మాణంగా అయివుండగా ఆ చెరువు మీకు ఉత్తరపు కామున్న కొందరు కాపులు పల్లెకట్టినందున కట్టుకావున్న పల్లె అని జనులవల్ల వాడికపడివుండెను. అయితే మున్నట క్రిష్ణరాయలవారును అచ్యుతరాయలువారు ధారతనం చేసిన పిమ్మట తురకలు ధారతనం చేసేటప్పుడు మతికిభరాము అనేవాడు యీదేశం ధారతనం చేయుచూనుకుంవచ్చే వరకు యీచెరువు హానికి వచ్చినాడు అక్కతమైన వర్షంకురిసి రాండ్లు నిండి కట్టుతెగిపోయెనుగనుక అప్పుడుకట్ట

కామన్నపల్లె వ్రజాడు అయితే రుంగ ఖిల్లీకాకుండా కొన్నిదినాలు చేపి రాకుగా వుండెను. ఈలాగున వుండగా ముక్కమళ్ల అనే గ్రామంలో కాపు రస్థుడయిన పొట్టారెడ్డి అనే కాపు బలవంతుడుగా వుండి మునికిభరాము అనే ధారతావృకు పోయి కట్టు కామన్నపల్లె అనే గ్రామం చేసిరా ౩॥ అయిన్నా స్వస్థానం. ఆగ్రామానకు రెడ్డిమిరాసి నాకు దయచేస్తే గ్రామం కట్టుబడి చేస్తాను. అక్కడ వుండే చెరువును మరమ్మతు చేయిస్తాను అని అడుగగా అదే ప్రకారము సెలవు యిచ్చినందున పొట్టారెడ్డి అనేవాడు గ్రామం పేట్టునేల నిర్మాణము చేసి రయితులను కుదిరించి కట్టిచేసెను.

తరువాత మునుపు జీర్ణోద్ధారం చేయవలయునని కొంతపని సమగా చేయించుతూ వుండగా పొట్టారెడ్డి అనేవాడు మృతినొందగా చెరువుపని పూరాకాకుండా నిలిచిపోయెను. కొన్నికాలము శ్రీమన్మహామండ లాధికారియైన యింగాండ యందు ప్రభుత్వము చేస్తూవుండిన శ్రీమద్రాజాధి రాజ రాజ పరమేశ్వర శ్రీవీరప్రతాప శ్రీవీర రంగరాయదేవ మహారా యులవారికి నాయంకరాకుకు పాలించుచుండగా ఆ వొండెవారు యీ పొట్టెపాడు గ్రామము బలవంతంచేత అనుభవిస్తూవుండినందున యీగా మలుచలమల పాపారెడ్డి అనే కాపు కొంతఫవృజుకు పరవారుడు గావుండి గోలకొండ బాదుషావారి కార్యకర్తలయందు కష్ట పడి మిరాసతు చేసి చలుచలమల వగయిరా కొన్నిగ్రామాలు జాగీరి తీసుకొని అనుభవిస్తూవుండిరి.

ఈ లక్ష్మిరెడ్డికి కుమారుడు నరసింహారెడ్డి అనేవాడు మలు

చలమల వద్దరా అనుభవ విస్సాత్వండి పరకారు శిలవృమీద యింపొట్ట సొడ మూయు బారి మొదలయిన కొన్నిగ్రామాలు హొండె అనుభవ విస్సాత్వండగా వారిమీద కంయయుద్ధప్రయత్నం చేసి యింగ్రామాలు ఆగాగా చేసినందున హయిండే వారున్నకొంతమందితో ఆగ్రామాలు ఆగాగా విడిపించవలెనని లడాయింకి పురుడుచేసినందున హయిండే వారు చలుచలముల వారిని సాధించలేక దుర్భలులై వెనక్కు తీసి పోయిరి.

ఇట్లా వృండగానే గాలకొండ కుంభకొంతఫేంజుమా వాళ్ళు చలుచల మువాళ్ళికిల్లాకల్లుంటి అక్కట మొకాం చేసి హయిండే వారు అనుభవిస్సాత్వన్నగ్రామాలు యావత్తు ఇష్టంకింద తెచ్చిరి. హొండే వారు తురుష్కులతో తొందరించి లడాయీ చెయ్యలేక పోయిరి. ఈగ్రామం ముట్టుకొచలుచలముల ద్వారా వారికే జారిగిపుండెను. ఈబాపున అనుభవిస్సాత్వండగా కేడపసుబా మయింగా అబ్బువేనబో ఖానునివారికి జమాగీరు అయింది. మరి అయిదు ఆరు సంవత్సరాలకు అబ్బువేఖాసు దృక్కాన్ సాహెబుల వారికి జమాగీరు అయినది.

ఈ సమయంగా వారుదొల తుచే సన్నా వృండగా యింద్వారా వారి వంశీకురాలయిన నారాయణమ్మ అనే ఆయువిను నాసంతగయురాలు అనుభవ విస్సాత్వండి తమమరిది అయిన పెరుమాళ్ళ రెడ్డిగారి కామూర్తి కొండ మన్నికెయింగ్రామం పసుప్పకుంకుమకు యిచ్చి వున్నందున ఆయమగ్రామం తనస్వాధీనము చేసుకొని అనుభవ విస్సాత్వండెను. యింకొండ మన్నికెప్రతిబంధాలు తేత బాలావ్య పత్రము పడుతూ

వుండియిది నివారణం యేలాగున అవును అని గద్దగాలు అడుగగా వారి వారి స్థానాలు యేర్పరిస్తే నివారణం అవుతున్నదని పెద్దలు అయిన వారు చెప్పుతున్నందున యీ కొండమ్మగారు అహోబిల మార్గాన బాచేపల్లెకు అవతల తన పేరట కొండమపల్లె అనే గ్రామం నిర్మించి అక్కడనే వెంకటేశ్వరస్వామి దేవాలయం౧ వీరేశ్వర దేవాలయం౧ శరభేశ్వర దేవాలయం౧ యీ ప్రకారం మూడు దేవాలయములు నిర్మించి ప్రతిష్ట చేసి పూజ పునస్కారములు నడవడానకు యీ గ్రామము వారి మాన్యము సహాగా యిచ్చినారు.

ఇట్లా వుండగా యీ కొండమ్మగారు మృతమయిరి గనక యీ గ్రామం యధాప్రకారము నా సంతానికే మిళితమాయెను గనుక బ్రయ్యగారు నాసంతగయిరా గ్రామాలు అనుభవిస్తూ వుండి మృతమైరి. యితనికుమారుడు బలపతిరెడ్డి కొన్నిదినాలు అనుభవిస్తూ వుండెను. ఇతని తరువాత యీయన తోబుట్టువు రంగారెడ్డిగారు యేలుతూ వుండిరి. తరువాత యీతని పెండ్లాము పాపమగారు యేలుతూ వుండగా బనగానపల్లె వారు గ్రామాలు దోచుతూ బాలా వుపద్రవము అయినందున అప్పుడు పాపమగారిని శెలవు అడిగి గ్రామస్థులు కోటకట్టించినారు. యీ శ్రీరంగపట్నంనుంచి ప్రభువులు దండుతో వచ్చి యీ దేశం స్వాధీనము చేసుకొని పాపమగారిని వెంబడి తీసుకొని పోయిరి గనుక ఆయమ అక్కడనే చనిపోయెను.

కడప నవాబు వారి ఖాను వారి కొండగోత్ర

పట్నం రవాణా చేసి వికారిసంవత్సరములగాయతు సౌమ్యసంవత్సరము వరకు ప్రభుత్వము చేసిరి. ఇంతలోగా గోలకొండ నుంచి మొగలాయీ ఫౌజు వచ్చి కడపవగయిరా దేశం జప్తి చేసుకొనిరి. అప్పుడు సంస్థానికులు తిరిగి వచ్చి సరకారువారి జవాబుస్వాలు చేసుకొని పేష్కస్సు రూకలు కేబూలు అయి వారి వారి ప్రకారం నాసంవగయిరా గ్రామాలు అనుభవిస్తూ వుండిరి. రౌద్రిసంవత్సరము చన్నాపట్నము నుంచి కర్ణాటక ముసల్మాను సాహేబుల వారు ఫౌజుతో వచ్చి కడపవగయిరా గ్రామాలు జప్తి చేసిరి.

ఈ నాసం సమస్థానికుల చేత ఏకసంవత్సరము పేష్కస్సు రూకలు పుచ్చుకొని గ్రామాలు కాయం వుంచి తరువాత మరుసంవత్సరము జయరామిరెడ్డి కుమారుడైన నారసింహారెడ్డిని పట్టాభిషిక్తుడు చేసి వారికి ఖర్చులకు నెమకం చేసి బల్లారిలో వుంచి యీ నాసంవగయిరా గ్రామాలకు సర్కారు తట్టునుంచి తహసీలు దారుగా శిరస్తాదారుల్ని మొకర్రరు చేసి వుంచిరి గనుక యీ గ్రామం నాసంవాలోకి మిళితముగా శాలివాహనశకం ౧౭౩౩ అగునేటి ప్రజోత్పత్తి సంవత్సరము వరకు కుంపిణీ వారికి కడప వాక్కి చెల్లుతూ వున్నది. దేవాలయాలు ౧ మకుమ్మ స్వామి దేవాలయము వుండి శిలపడినందున జీర్ణోద్ధారం చేసినాడు. ౧ వప్పడం వున్న దేవాలయము మల్లాండు దేవాలయములు విరిగ్నించినారు. ౧ సంతరా మంటపనది అకేవాడు గ్రామానకు తూర్పు పూర్వం వున్న శివాలయం శిలపడి వుండగా జీర్ణ

కాపురం చేయించినాడు. అంతట యీదే వృంద్లకు మాన్యం కొంచముగా నడుస్తున్నది. ఆగ్రామానకు దక్షిణంప వైపు పంగానే రాచర్ల వెంకట అనేవారు మంతవనం వేయించినాడు. యీగ్రామం యొక్క భూమిలో పండే ధాన్యాదులు.

౧ జొన్నలు ౧ శనగలు ౧ గోధుమలు ౧ పెసలు ౧ కందులు ౧ ఉలవలు ౧ కొఱ్ఱలు ౧ ఆరికెలు ౧ అనుములు ౧ ప్రత్తి ౧ యీలాగంటి ధాన్యములు పండుతున్నది. సారాంశం ఉన్నదికాదు.

ఈగ్రామాన సాలెవాండ్లు నేసే బట్టలు రంగరిజు, పోగులు పదిహేను మూళ్ల పొడుగు వెడల్పు మూరెడు జానెడు యిందుల జాడు ౧౪౨ గుండి నేస్తున్నారు. ఈప్రకారం వ్రాయించిన దిగ్రామకరణాల వెంకటేశం హాజి వేమెరకొప్ప జంగమురెడ్డి.

---

19 మువ్వజే గుండు మల్లగ్రామం కైఫియతు.

పూర్వం విజయనగరమందు శ్రీమద్రాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీవీర ప్రతాప శ్రీ హరిహరదేవ మహారాయలు గారు రత్నసింహాసనారూఢులై పృధివీ సామ్రాజ్యము చేయుచుండ యీరీసాంటి సమయమున చతురంగ బలసమేతుడై విజయం చేసి వుండగా కేమయిద్ర్యాతిన జోతీరమందు గొల్లవాండ్లు కంపటు అనేవాడు గుండడు అనేవాడు యీయిద్దరు అన్నదమ్ములు తమకు విశేషంగా వుండే గొఱ్ఱెలను ఇసుమంతా హారాములను వేసప డానుకును కొంచము హాంటి తిగా నాల్గు గుడిసెలు కట్టుకొని వుండే సాంప్రదాయము రాయలు

వారు దిగి వుండగా వీరు వుభయులున్ను వృత్తము మైన షువంటి సద్వో
య్యాత ములున్న దక్షిణాలు కొనవళ్లు కల్గు కాని పోయి రాయలవార్కి నజరు
న్నుండగా అవి వుగ్రాణము దాఖలు తెయుంచి వీరిని వెంపూరి కొంపలు యన్న
డ వుండే వారని విచారణ చేయుగా వీరు తమ వక్క నివాస స్థలము చె
౨౦ ప్పినందున అప్పుడు రాయల వారు వీరు వుభయులను కెంపుద్వలి తొర
వందు రెండు గ్రామాలు నిర్ణించండి మీకు రెడ్డి మిరాసీ నిశ్చయపరచియున్న
యున్నాము " అనిశిలవ్ర యున్నందున అదివేరకు నదికి తూర్పు దిక్కున
కెంప మళ్ల అనే గ్రామము యున్ను నిరరులి మూలను గుండుమళ్ల అనే గ్రామ
మున్ను తమ పేరట రెండు గ్రామాలు నిర్ణించి రైతులను తెండి పించి బస్తీ
చేసిరి. తరువాత కృష్ణరాయల వారు విద్యానగరము యేలుతూ వుండగా
కెంపమళ్ల గ్రామం త్రిష్టి పాడుకరణాలు రాయలవారి తావ్రము పోయి
తమకు అగ్రహారముగా సన్నదులు తెచ్చుకున్నారు.

రాళ్ల క్షేత్రయుతు కెంప మళ్ల క్షేత్ర యుతు పోతపాలు వారి
గా వున్నది. తరువాత మరికొన్ని సంవత్సరాల మీదట పాండే వారున్ను
యీ గ్రామం అనుభవిస్తూ వుండగా వారి నాసం సంస్థానీకులయిన
చలువల పెరుమాళ్ళ రెడ్డి అనే వారికి గోలకొండ బదుషా వారి వద్ద
చలువల మొదలయిన గ్రామములు కొన్ని యికనా యిచ్చిరి.

తదనంతరము పాండే వారిని సాధించి దేశం కట్టుకొనే
నిమిత్యం గోలకొండనుంచి సరదారులు కొంత ఫౌజులున్ను వచ్చి చలు
౨౧ వలములలో మొకాం చేసి పాండే వారిని వుద్యోగచేసి వారికి నజుసత్తా.

వున్నకోయిలకొండ వగైరా జప్తిచేసుకొని అప్పుడు బలువెలమల వశగా చేసుకొనిరి. అక్కడ కిల్లాదారి మొకరరుచేసి కొంత సిబ్బంది సహా వారలను ధాగాన్పంబిరి కనుక అప్పోళకు నాసం అనే గ్రామమునకు నృసింహాపురము అనే పేరుకనిగి సర్వమాన్యంగా బ్రాహ్మణ అగ్రహారం సదాశివరాయలనాటి నుంచి అనుభవిస్తూవుండగా అప్పుడు ఆ ప్రాంతంలో బ్రాహ్మణలకు విశేషించి గృహకృత్యం జరిగే మాత్రం అయిన జీవిత వృత్తి కాకుండా వున్నందుచేత యీమెలు బలము పొర్రా వారు ఆ అగ్రహారికులను పిలిపించి మీకు యీగ్రామము వల్ల యేమి ఆదాయము వస్తున్నది అని అడుగగా యేమి విశేషంగా రావడము లేదు షట్కర్మసగ్రాసానుకు సహితం అనుకూలం లేదు అని చెప్పినందున అయితే మీకు కేవలము మరియొక్కడనయినా సుక్షేత్రముగా సంవత్సర గ్రాసానుకు భూస్థితి యిస్తాము.

మీగ్రామమునెత్తం మాకుయిచ్చినట్టు అయితే మేము అక్కట నివాసం చేసేందుకు సానుకూలముందు పర్వతం మొదలయినది యుక్తముగా వున్నగ్రామం ఖస్తిచేసుకొని కోట కట్టించుకుంటున్నామని చెప్పినందున ఆ బ్రాహ్మణలు అర్ధాన్కు అంగీకరించుకుంటే బలవంతులతో
౨౨ ద్వేషం సంపాద్యం అవుతున్నది. సంగడిసరి గ్రామాలు పోతపాలిగ్రామాలు ఒకవేళ కొంకున్నా వకవేళ వునస్సునే వుంబి త్రిత్యమువృపాధులు పొందచేయుగలిగిన వారని అంగీకారము చేసినందున అప్పుడు నృసింహాపురం గ్రామనెత్తాన గ్రామం పేటు ఖస్తిచేయించి కైతులను కుదిరించి కోటసహా కట్టించి ఆబాదుచేసి తాము అక్కట నేసిబ్బంది తో వాసము చేసిరి గనుక

వీరికి నాసంపంస్థానాధీశులనే పేరు ప్రఖ్యాతి పొందెను. ఈ సమయమునందే యీ గ్రామమునందున నాసంపంస్థానాధీశులకే చేరిపోయినది. తదాదిగ భూమియు యీగ్రా ఉమలు విళంబిసంవత్సరము వరకు నాసంస్థానికే అనుభవం అవుతూ వచ్చినది. వికారి సంవత్సరము ప్రారంభ పట్టాయము నుంచి బహాదరు వారు దండుతో వచ్చి కడప వద్ద రాదేశం కట్టుకొనెప్పుడు సంస్థానాధీశులు విశేష గతులయి రిగనుకే యీగ్రామం రాఘవేంద్రనాయకుడనే సాంపులకారునకు జమాబందీయు ఇచ్చినందున వారున్న గురువులయిన రాఘవేంద్రావధ్ధ వారికి భువనేంద్ర స్వాములు ఇవ్వవలెనని కలదు.

స్వాముల వారికి ౨౧౫౦ చేసు యీనాం ఉన్నారు.

23 ఆ ఖిలా [illegible]మునకు తూర్పు పెట్టుకు చేసిన రాతిమీద భువనేంద్ర స్వాముల వారికి ౨౧౫ అని శిలాశాసనము వున్నది. ఇంక యిది మేరకు సరహద్దు నాశనం వ్రాసి వున్నది. రాఘవేంద్రనాయకుల అగ్రహారం అయినందున ఆఖిలా అగ్రహారం కనుక జాగీరా జుకద్ద కదితంబాట కార్యారి సంవత్సరము జమీను రద్దు వేసి వుండే పెట్టి దాఖలా వున్నది. అందుల నకలు నున్నట్టు యీపడినది.

గుండులమ్మ గ్రామమునకు జమీను రద్దు ప్లవంగ సంవత్సరమునకు కుల్లుపట్టు నెంకి వివరము.

పూర్వంకి తూర్పు కంపమున క్రిష్ణపాటి పొలిమేర సరహద్దున పొలం ౧౦౪౫॥

ఉత్తరం భీమునిపాటి పొలిమేర హద్దు కుంట సరిహద్దున పొలం ౧౫౦

పూర్వకి దక్షిణం పట్టిపాడు సరిహద్దున పొలం ౧౨౪౫.

శిలానిర్గమాలకు, లింగమద్రకల్లురాయి సుద్ధబావి
పడమటి మందిర౧౨.

శ్రీరంగరాజు భూమివిచారస శిలాశాసనము.	స్థలవాడ్లు లింగమ - లు దివం ౧

కుంటకింది పిల్లి అరుగు బీడు. కుంటనీళ్ల బావి మండ్యు
కుంటనీళ్ల బావి కింద్లు.

24 విరోధిసంవత్సరానకు జమీను ఖర్చుకి బంజరు గ్రామ నెత్తం వారి
కాల్వ సహ ౯౪॥౦ నేల౦౦ తోటలకు బావుల వారి పన్ను ౯౧ తోటలపాని
మాన్యం, ౯౪ స్వాయంపతి గాదె చేసుని వరాను. ౨౦॥౪॥౦
౨౧౦॥౦ వంకలు ... పన్ను పాలయినది. ౯౪ రాజ్య ప్రవాగులకు
౨౧౪౧౦ కాలువలు.

౦౧౦ కాలువలకుంట కాలువకు ౯౧ క్షేమని పాంటి కాలువకు ౯౪ మంది
గుంట కాలువకు ౯౪ చలువల మల కాలువకు ౯౧ కిష్టపాడు కాలువకు
౯౧ కుంప మళ్ల కాలువకు. ౨॥౧
౪౯౦ యు వృత్యయం వీరాంతరాలు గ్రామనెత్తాలు వగయిరాలు గాక
నిలికపాలము ౨౩౫౪౧౧కి.

వరవాలు ౧౦౦ విరోధిసంవత్సరానకు గ్రామం ౧కి
౧౭౨॥౨ సార్వరిసంవత్సరాలు జమాబంది నిమని వృందే తాలుకాలరా
యని వారు —

౭౨౨॥౦ ప్లవసంవత్సరానకు దాను రాఘవేంద్రరాయని నిష్పత్తి

తెనాలికి అగ్రహారం గోపాలరాయని ముఖాంతరం ఋష్యమ్మ అయిన
౩౩ ౧౬౩

సృష్టవరిబా॥ నికాం అద్యది వెంకటు గులు
౩ ఫాల్గుణ - వెంకటు మృగశి
షష్ఠ్యంగ సము రాణకు ముద్రంగ ఇయ్యగ ౧౨౫౩ - ౧౧౧॥ గారికె
బాకీకి ౧౧౪ యీవల పేమి గ్రామయు వేదు

౭౫ సౌమ్య సంవత్సరం వరకు నున్న యీ గ్రామం రాఘవేంద్రనాయకునికి వారికె
నడుస్తూవుండెను సాధారణనామ సంవత్సరములో మైలగలాయిదండు
వచ్చి కడప వగైరా తమ స్వాధీనము చేసుకొనిరి గనుక వారికి అగ్రహారం నడు
వక పోయెను నా సంస్థానీకులు యధా ప్రకారము గా వచ్చి పరగణాలలో
మాను స్వాధీనము చేసుకొని వారాములు వి॥ శేషకస్తూరుకాలు కట్టించుకొని
తమవశం చేసుకొనిరి గనుక యీగ్రామము నా సంవారికి దాఖలు
అయినది.

ఇలాగున నుండగా రక్తాక్షి సంవత్సరము మొదలు నుంచి
కుంపిణీ వారి అలాగా కేకలు ముసల్మానుల వారు నవాబుతో వచ్చి
కడప బళ్ళారి వగైరా దేశం జప్తు చేసిరి. సంస్థానీకుల గుండా వకసం
వత్సరము శేషకస్తూరు కాలు పుచ్చుకొనితరు వాత నా సంవగైరా గ్రామాలు
జప్తు చేసి సరకారు తప్పునుంచి అమానికారుల మొకత్తరు వేసి నుంచిరి గన
రక్తాక్షి సంవత్సరము తాంగాయతి కాని వారినాశ ౧౭౫ అగుచే ప్రజో
త్పత్తి సంవత్సరము వరకు యీగ్రామంలో ముకితం అయి కడప సుబాలో

కుంపి గౌమవృక్షే వెళ్లుతూ వున్నది.

26 గ్రామానికి తూర్పు సామీప్యమందే కేశవస్వామి దేవాలయము దక్షిణముఖంగా వున్నది. మాన్యం ధూపారాధన వగైరె వుట్టుకు నడుస్తూ వున్నది.

ఈగ్రామాన పండే ధాన్యాదుల వివరము.

౧ జొన్నలు ౧ ప్రత్తి ౧ ఆరికెలు

౧ సామలు ౧ వులవలు ౧ కొర్రలు

౧ ఆముదాలు ౧ పెసలు ౧ కందులు.

౧ శనిగెలు. ౧ గోధుమలు

ఈలాగున పండుతున్నవి.

ఈప్రకారం వ్రాయించినది గ్రామకరణం జనశీరాంజు.

సాసంతాలూకా కాపీ కాగితాన్ని గ్రామముల కైఫీయతు.

౧ కైఫీయతు ౧కి

౧ మె॥ ఖండపేట ౧

౧ మె॥ పెద్దయమ్మిసారు

౧ మొ॥ సుద్దమల్లె

౧ మ॥ వీరాయలూరు

౧ మ॥ గుళ్లదుర్తి

౪

పూర్వం ద్వాపరయుగమందు ధర్మరాజులు భీమసేనులు మొదలయ్యిన
పాండవులు భూసంచారము చెల్లి పినాకిని తీరము స్వాతి మహానదుల యందు
స్నానానుష్ఠానములు చేసుకుంటున్న తీరును మార్గములు మొదలయిన
మహాస్థలములయందు దేవతాదర్శనము మొదలయిన దానధర్మము
లు చేస్తూను యీ ప్రాంతమందు గలిగియుండే అహోబిల మహాక్షేత్రము
కు రెండు ఆమడ దూరమున కుముద్వతీ తీరమందు ప్రాగ్భాగమున
యోగ్యమయిన భూమి వుండగా అప్పుడు భీమసేనుడు తాను కాశీనుంచి
తెప్పించగా నిన్ని అప్పుడు ప్రతిష్ఠ చేసి పూజాపునస్కారములు చేసి వున్నం
దున భీమేశ్వరుడు అనే పేరు కలిగి యుండెను.

ద్వాపరయుగం అయిన తరువాతను త్రేతాయుగమందు
దండకారణ్యంగా అరణ్యంబలిసి యుండగా సదరు భీమేశ్వరునికి
పశ్చిమం పరుగు దూరమున బాలరాజు పల్లె శివప్రతిష్ఠితము
వుండెను. తరువాత కొన్ని సంవత్సరాలు గడచినంతట ఉయురమక్క
అనే కాపు దానికి విస్తారముగా గోగణములు కలిగి యుండును జనులు
సదరు అరణ్యము లో పశువులకు విశేషముగా ఆహారం కలిగియున్నం
దున ఆ ఉయురమక్క అప్పుడు రెండు మూడు కొట్టములు వేయించి పశు
వులను కాపాడుతూ వుండే నానాటికి వక కొంచపాటి పల్లెగా గడి
వుండెను.

2 ఇట్లా కొన్ని సంవత్సరాలు గడచినంతట ఉయురమక్క పల్లెను
పరుగు దూరమున కొంత భూమి బ్రాహ్మణులకు వృత్తులు యేర్పరచి యియ్యగా

క్రిష్ణయ్య అనే ఆయన గ్రామం కట్టించి అందరూ అనుభవిస్తూ వుండే కాలం తకయ్యంవల్ల రెండు గ్రామాలు పాడు అయినందున యిరమునపాడు క్రిష్ణయ్య పాడు అని పాడిదెగ తిరిగినది.

తదనంతరము అందుకు పాము ష్యంగా కొందరు కాపులు చేరి గ్రామం కట్టిరి పూర్వం ఆ జాగాన త్రేతాయుగమందు యిల్వలుడు అనే రాక్షసుడు వాసం చేసివుండిన జాగా అని గ్రామానికి యింపైడ అని నామధేయం వుంచినారు. ఆటు తరువాత వ్యాంరుగంటి ప్రతాపరుద్ర దేవమహారాజులు కారు యీ దేశాన్ని పరిపాలిస్తూ శివరాజ్యం యేలుతూ వుండగా వారి పెదతల్లి పినతల్లి యిద్దరికిన్ని యీ కుంకుమ బొట్టునదికి వుభయ పార్శ్వములయందు కొంత భూమి యేర్పరచి యిచ్చి వుండగా ఆ స్థలములందు గ్రామాలు కట్టించినందున పెదయమనూరు పినయమ్మనూరు గ్రామానికి కరణీకమిరాసి ఆర్వేల వారిని ప్రథములను నేమకం చేసి రెడ్డిమిరాసికి కందగాల తింటిపో కొడిదె కాపులు మాండ్ల యిండ్ల వారు భానుమూర్తి వారి పుండగాను ఆ దేశం యేలుతూ వున్న ప్రభువులకు యీ కాపులు అర్థవంతులుగా వున్నారు.

దండుగ తీసుకోవలయునని పొరిపట్టి షైదుచేసి పోంగామా చేయగా అప్పుడు యీ మగ్గరున్న కొన్ని నరపోలుకట్టినని కాపులు అయి అందుకు ఖామీను యివ్వమంటే యిచ్చుచున్నార రపతు కాంశం రపతు వృడగా రపతు అనే వుగ్గ మాత బత్ర పూంటు యిచ్చి మాండ్ల యిండ్ల వారు పెనకాయటి సంసారముతో కూడా గ్రామం దలాయించి పెదయమనూరు వచ్చి చేరినందున

యిప్పుడు పెదఅమ్మన్నగారు వారిన్నిండా ఆదరించి యీగ్రామానుకు రెడ్డిమి రాశి మీకునే మకం చేస్తున్నాము. ఇప్పటినే కాపురం వుండి వారలకు రాం బాదు చేయుమని చెప్పినందున యేదేప్రకారము మూడుయిండ్లవారు నిలచి వ్యారు పెంపుచేసిరిగనుక ఆముగ్గురితో యోగ్యమైన వారికి పెదరికి రెడ్డి మిరాశి పెదరికి పాలిమేర మిరాసి యేర్పరచి యిచ్చినందున వీరియిక్కడనే నిలచిరిగనుక వారికి మా పినఅయిన ముగ్గురిని చెప్పించుకొన్న వాడుకాల ప్రకారముచేయగా వారలు ముగ్గురున్ను విశంపుచ్చుకొని న్యాయము యీ కాపులను వేధించగా మూడుయిండ్లవారున్ను మమ్మున్ను యిలవేల్పుగా కొలుస్తామని ప్రార్థన చేసుకొన్నందున వారికి ప్రసాదించెపాలెమును. తదా రభ్య చన్నంరెడ్డివారు కాశంరెడ్డివారలు పెదగండ్లవారు యనేపేరుపొంది నారు

తరువాత ప్రతాపరుద్రదేవ మహారాజులుగారు కొమారుడు [redacted]ల్పం యెల్లక్కెర్గారు సన్న ప్రభుత్వముచేసినారు. ఇందుకు దాఖలా
4 పెదయమ్మనవారి గ్రామానికి తూర్పుసమీపమున శిథిలమయిన శాసనం వున్నది. అక్షరాలు శిథిలమైన భూజుప్ప యెల్లంక అనేది మట్టుకు అను లవుతున్నది. పేరురుగంటి మంచి రాయలవారి వెంబడివచ్చిన బ్రాహ్మణులు భట్లవృత్తిమాన్యాలు యిచ్చివున్నందున ఆగ్రామంలో వారురుగంటి వారు అని పది యిండ్లవారున్నారు. యినాము తిరమెన్ను సమాదాఖలావున్నది.

తరువాత విజయనగరమందు శ్రీమద్రాజాధిరాజ రాజ పరమేశ్వర శ్రీవీరప్రతాప కృష్ణదేవమహారాయలు వారు రత్నసిం

హాసనారూఢులయి పృధ్వీసామ్రాజ్యము చేయుచుండగా శాలివా
హన శకవరుషంబులు ౧౪౩౪ అంగీరస నామ సంవత్సరము మాఘ నవమి
పులరామమారాయని వారికి యింజేడు గ్రామం నిరూపం పాలించుచున్నందున
రామరాయని వారు యింజేటి వినాయకుని దేవాలయము నిర్మించడాని
ప్రయత్నం చేసి కట్టిస్తూ వుండి అర్ధాంతకాలం చాలక పని సంపూర్ణం
కానందున వారిన వరెడ్డి కేసవరెడ్డికి నాలుగు తూముల యిరసనము తెగు
భోగ్యానుకు వ్రాసియిచ్చి దేవాలయంపని సంపూర్ణము చేయుమని చెప్పి
నందున అదేమేరకు పైన వ్రాసిన రెడ్డి దేవాలయం పూర్తి కట్టించినారు.

ఇందుకు దాఖలా యింజేడు గ్రామములో వినాయకుని దే
వాలయానకు పైతట్టు శాసనం వ్రాసి వున్నది. కృష్ణరాయలవారి ప్ర
భుత్వములోనే గ్రామకరణాలు రామలు అనేవాడు బుద్ధిమంతుడు
గావుండి విజయనగరంలో వుండి విజయనగరంలోనే రాయల సాన్ని
ధ్యమందు వారి దయకు పాత్రుడయి వుండి రాయలవారి అనుమతిని యింజే
టి గ్రామంలో తిరువేంగళనాథుని ప్రతిష్ట చేయించి దేవాలయమును కట్టిం
చి సకల ఉత్సవాలు నడిపిస్తూ వుండే కాస్థళజ్ఞలు వాడుకుంటున్నారు.

మరికొన్ని సంవత్సరాలు గడచినంతట విద్యానగరమందు
శ్రీ వీరప్రతాప అచ్యుతదేవమహారాయలు వారు వజ్రసింహాసనారూఢు
లయి పృధ్వి యేలుచుండగాను శాలివాహన శకము ౧౪౬౨ సాధా
పతి బాంబ అచ్యుగారికి యింజేడు గ్రామం అచ్యుతరాయలవారి నాయం
కరానుకు పాలించుచుండగా యింజేటి తిరువెంగళనాథస్వామికి బాంచ

రసయ్యగారు తన తండ్రులకుపుణ్యంగాను యుండేటికి వెళ్ళివచ్చే షడ్భోగసుంకేమయి శ్రీస్వామివారి అంగరంగవైభవములకు ధారపోసి యున్నాడు. ఇందుకు దాఖలా వెంకటసాధుని దేవాలయముతో శిలాశాసనము వున్నది.

6 శ్రీ అచ్యుతదేవమహారాయలు వారి పాలుబడిన శాలివాహనశకం. ౧౪౬౧ వికారిసంవత్సరము వెంకటసాధుని ప్రతిష్ట చేసిన

జీవితవృత్తిం ఇచ్చుండగా అందుకు యీ పాపిగాయని పాపిగాయనిగారు భూమి మాన్యం ఇ యున్నారు. తరువాత విజయనగరముందు సదాశివదేవమహారాయలు రాజ్యం చేయుచుండగాను. శాలివాహనశకము ౧౪౭౬ ఆనందనామసంవత్సరములో విప్రవినోదులు యుండేటి గ్రామం వారికి ముకు వచ్చే వర్తనలు శ్రీ తిరువెంగళనాథస్వామికి ధారపోసియున్నారు. ఇందుకు దాఖలా సదరుదేవళంలో ద్వారం వద్ద శాసనం వున్నది.

శ్రీ సదాశివరాయలవారి కాలాననే పెదకొండ్రాజులకు పౌత్రులయిన తిరుమలరాజయ్యదేవమహారాజులు గ్రద్యాలకు రాయంకోటనుకు వెళ్ళుతూవుండగా మాలియుమన్నసూరిలోకి ముఖంగా దాఖలు అయివుండే సవరపల్లెకు ప్రతినామమైన శ్రీరంగరాజపురము శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుడైన తిరువెంగళనాథునికి స్వామిపుష్కరిణీతీరమందు సహారగ్య్ర దత్తదాన పూర్వకముగా అష్టభోగతేజస్స్వామ్యంగా గ్రామం నిర్మించినారు. ఇందుకు దాఖలా గ్రామంలో కేశవ

7 స్వామివారి వళంగా శాసనం ౧౪౭౦ కాళయుక్తి నామసంవత్సరంలోని
రామరాజుగారికి ఆ తిరుమలరాజుగారికి సాయం
కరానుకు వెళ్లుతూవుండగాను విజయనగరమందు స్వాములకు
రాయసింహాసనపెడిగె వసున్నవేదుయున్నది వరం నింబసందున ఆదేప్రకారం
రామరాజులుగారు గిద్దలూరిలో వున్న నియుంచెటి వాళ్ళ వారిజులకున్న
రామరాజు తిరుమలరాజయ్యగారు తెలుగుమన్నమూరు మంగలవ్యా
జులకున్న పెడిగె వసున్న వగయిరాలు సమర్పించినారు. ఇందుకు దిరాజలా
పెదయున్న మఠములో ఆంజనేయ స్వామిదేవాలయమువద్ద శాసనం
యింకొక గ్రామంలో దేవాలయం శకం ౧౪౭౦ శాసనం యిలాంగు రెండు
శాసనాలు వున్నవి

శాలివాహనశకం ౧౫౨౨ వికారి సంవత్సరం యింకొకడు తిరువేంగ
ళనాథునిదేవాలయము శిథిలమైవుండగా జీర్ణోద్ధారం చేయిం
చినాడు.

తరువాత మళ్లీ వారి వంశీకుడు వరదరాజు శుభకృత్
సంవత్సరము సదరు స్వామివారికి రెండుపట్లు వేసి యిచ్చినాడు. తరువాత
పాండే వారికి నిన్న యింకొకడు గ్రామం గిద్దలూరివారి మీద తమ్మి వెళ్లుతూ
వుండెనని గ్రామస్థులు చెప్పుతూవున్నారు. ఈ పాండే వారి ప్రభుత్వం
పోయిన వారి వంశీకులయినా కొట్లు నాగసాని అనే ఆయమ పెదయమ్మ
నూరుకు కుమ్మ వృత్తికి తూర్పు గద్దన. వేశవస్వామిదేవాలయం కట్టించి
8 నూతన విగ్రహాలు చేయించి ప్రతిష్ఠ చేసి పూజనడిపిస్తూవుండేవారు

అని గ్రామస్థులు చెప్పుతారు. ఇట్లా వుండగా గాలికొండ తురుష్కులు యీదేశం జప్తిచేసుకొని వాండ్రవారిని ఉద్వాసనము చేసి యేలుతూ వుండిరి. ఇంతకు పూర్వము నుంచి వెలువెల్లలవార్లు రాచర్లరెడ్లు పూర్వం కొన్ని గ్రామాలు నాసంపవరిగా అనుభవిస్తూ వుండి తిరిగి యీ రెండు గ్రామాలున్న వారికే ఆయిన దిగనుక పర్వాపత్నియున్నవారి వారి మిరాశి ము యీ నాసంసంస్థానికులకే చెల్లుతూ వుండెను.

అప్పుడు మన్నెవారు యీ గ్రామాలు ఆక్రమించుకొనవలెనని కాంతప్రజతో యీ పెరయున్నవారి మీదను పున్కొనకు వచ్చి కొట్టు మీద గాలి పలాయించగా యీ గ్రామమందు వుండే ఆంజనేయస్వామి బాలామూర్తివంతం కలిగి వుండెగనుక మన్నెవారి తర్ఫునుంచి వచ్చే గుండ్లన డుమనే మాయన్నె పోతూ వచ్చును గాని వారు యింత దగ్గర నుంచి తుపాకులు పిరంగీలు కొట్టినా గ్రామమందు వారికి ప్రసాధ్యకారకం గావుండెగనుక అప్పుడు ఆంజనేయస్వామి వారి మీద పద్యం చెప్పినది.

ఏటిగడ్డను శీఘ్ర యెదురుగా నిలచి
పాటు వెళ్లగ మన్నెవారి ఫిరంగి
కోటవాటున గూనికే గుండెల్లప్పింగి
మేటి ప్రజగాచితివి మిగుల ప్రేమింగి,

యీ ప్రకారము గ్రామస్థులు చెప్పుతున్నారు. ఈ నాసంసంస్థానికులలో నాయకుడు వేమన్న నారసింహారెడ్డి అనే అతడు పని పోయితే అతని ఆస్థులు కొనాకి పోసుకొని పోయి గంగవాని కలిసి పెవెల్లి వంశమున

వెంబడి పోయిన వారు గంటి వర్ష్యు వల్లకేసు జగవేసుసున్న సంస్థానికులు
యిలాగా వాండ్లు ఆస్థులు తీసుకొని వారు యిద్దరు చనిపోయినందున వారి
యిలాగా వెంకటపతిరెడ్డికి ఖం ౧౦ చేసుమాన్య పత్రికాలకులు వ్రాయించినారు.
యిదా సంసంస్థానికుడైన హేమన్న వారసిం వారి రెడ్డిగారి తోడబుట్టినది
కొండమ్మ అనే ఆయమకు పసుపు కుంకుమ మాన్య వారివినా ~~కొంత~~
౧ పాలములో కొంత భాగము భరామి యిచ్చిన దాన శాసనం వున్నది.

ఆ యాలయము తనమగని పేరిట వెంకట్రాంపురమను మాన్యాన్ని కట్టించి
నందున జనులు వెంకట్రాంపురమని వాడుకొంటున్నారు. ఆగ్రామం ఆయమకు
ఏమైపుయి యేళ్లు అనుభవిస్తూవుండి అహోబిలానకు పొయ్యే మార్గంలో
కృష్ణపురానకు తూర్పు శ్రీ స్వామి వారి నిమిత్తం అర్పింపి వకరాతి మంట
పమున్న వక వనమున్న వక కోనేరు సహాగా నిర్మించినది ప్రతిసంవత్సరము
యున్న శ్రీ అహోబిలస్వామి వారు వచ్చే దికలదు. కనుక ఆయమ స్వామి వారి
నిమిత్తము తలవాం, దీపారాధన పానక పన్నారాలు వెలదలయినవి కర్చం
చేయించి స్వామికి అర్పిస్తూ వుండను యింతే కాగా ఆయమకు అవసానకా
లము సమీపించగానుక అప్పుడు తాను ప్రతిసంవత్సరమును అహోబిళస్వా
మివారికి నడచే మరియాదలకు అభ్యంతరము అయి పోతున్నది. మంటపం
దగ్గిరా యున్న వి బావి గావేకుంటే అబంధర అవుతున్నదని తనయిలా
కా రుద్రైన పల్లెరాము నికి ఎక ౧౧౦ చేసు మాన్యం యిచ్చి ప్రతిసంవత్స
రమున్ను శ్రీస్వామి వారికి మండపములో నడిపిస్తూ వున్న మరియాదలు
నడిపించమని చెప్పి స్వర్గస్థురాలు అయినందున ఆ కొండపల్లెయమ్మ

నూరితో వయ్యాసాసంసంస్థానికులకే వెళ్ళుతూ వస్తున్నది. ఆ మాన్యా అనుభవించేవాడు వాడు ఆయము చెప్పిన ప్రకారము ప్రతి సంవత్సరము మున్నదూ ఇస్తూ వస్తున్నాడు. సదరవాలు ఆహోబిళమార్గంతో వుండే మండపం శ్రావి విచ్ఛిన్నకాంగరు మీదర వాండ్లు యిండ్లుకట్టుకొని వున్నందున ఆ ప్రాంతికి చిన్నకాండు పల్లె అనే పేరుతో వాడుతుంటున్నారు.

తరువాత యింకా సంసంస్థానికుడైన బలుపతిరెడ్డి ప్రభుత్వములో యున్న నూరినుకాలసాని బాలరెడ్డి అబాదుగ్రామము విచారిస్తువుండి అర్ధవంతుడుగా వున్నందున వారిచేత సదరురెడ్డి ముఖు కూరు చెయ్యిసా వరవరాలు దండుగ తీసుకొని వానికి దండుగ మాన్యంగాని కొంత భూమి యిచ్చినందున యిదివరకు వారివంశీకులు అనుభవిస్తూ వున్నారు.

తరువాత రంగారెడ్డిగారి ప్రభుత్వములో కాసాలపాపిరెడ్డి అనేవాడు యున్నూరు గ్రామ వ్యవహారము చేస్తూవుండగా పూర్వం కొంచంగా కోటవుండి పాడు అయి వుండేగనుక సదరు పాపిరెడ్డి బలపతిరెడ్డి తమ్ముడైన రంగారెడ్డిగారితో యుద్ధ చేసి శిల్పాలు తీసుకొని కోట కట్టించినారు.

ఈ రంగారెడ్డిగారు ప్రభుత్వము చేస్తూవుండగా యున్నూరు గ్రామం భూమి యొక్క మానుమే తూర్పు పరుగు దూరము వున్నదర్శ బొదెంకటరెడ్డి అనేవాడు సాదుబావి త్రవ్వించి వినమ్రమున్నవేయించి వుండగా రంగారెడ్డిగారు ఆవనము భావి వున్నబోటును తము పేరట

శ్రీరంగపురమనే గ్రామం నిర్మించినారు. రంగారెడ్డి అని పోయిన తర్వాత
యితని భార్య పాపమ్మగారు సంస్థానము యేలుతూవుండగా కొండాపల్లె
వరకు బురుజు కట్టించినారు. ఈ యేడు దినములలోనే సర్వేపల్లి దగ్గర
అవ్వలఘ కొరిరెడ్డి మహీనంది రెడ్డివారు కొపురం వుండి సర్వేపల్లి దగ్గర
బురుజు కట్టించినారు. అందుకు పాపమ్మగారు బురుజు మాన్పాము
రు ౧౧ చేసుయిచ్చినారు గనుక వారిని దూసహ్యా వున్నది.

ఈ పాపమ్మగారు శిద్ధిహోలాలు అనే తురక వారు కడపలో
నవాబు మహమ్మదు ఖాను సాహేబుల వారి వద్ద కొంత గుత్తానికి సరదారు
డుగా పేషు గా వుండెను. అందుచేతను వీని తమ్ముడు వాగడ తోమువద్ద
కొలువు వుండి కొంబముల యందు కష్టపడి వుండి చనిపోయెను గనుక
నున్న శ్రీరంగపురం అనే గ్రామం ఖర సంవత్సరము శిద్ధిహోలాలుకు
జాహాంగీరు యిచ్చినారు. విళంబినామ సంవత్సరము వరకు అనుభ
వించినారు.

వికారిసంవత్సరములో శ్రీరంగపట్టణమునుంచి బహాదరువారు
ఫౌజుతో వచ్చి బత్రగంటి మీద భరతుని తోలడాయికి షురూ చేసిరి.
వెంబడిగానే మీరుసాహేబులవారు ఫౌజుతో వచ్చి యిమ్మనూరు ము
ట్టడి వేసి ప్రాణ్ణాకొప్పుల దుపయ్యాని దుర్గ తీసుకొని పోయెను.
యీరాలోగా బహాదరువారున్న పాలము వారి వల్ల కడప వారి ప్రభుత్వం
చేస్తూ వున్న నవాబు మహమ్మదు ఖానుని వారిని జందగీసహా తీసుకొని
శ్రీరంగపట్టణము రవాణా చేసిరి.

ఇప్పుడే యీ నాసం సంస్థానికులయిన పాపమ్మగారి సవతి
పట్టుకుని పోయిరిగనుకే ఆ పాలం కను బాపోతి తాబులు అయినది.

12. ఇప్పటి నాసం యిలాకా జయరామిరెడ్డిగారు శ్రీరంగ
పురము గ్రామము పాదు చేసి బురుజులు పడకొట్టి చెరువు చేసినారు.
సాధారణ సంవత్సరములో మొగలాయీ షష్ఠయుద్ధ దేశం జప్తి చేయగా
ఇప్పుడు తిరిగి నాసం యిలాకా జయరామిరెడ్డిగారు దివానమువారి
జవాబు స్వాధీనము చేసుకొని సంస్థానము యథాప్రకారము కాయం చేసుకొని
మేడు సంవత్సరాలు అనుభవించి స్వరూపు చేసి పోయిరి.

దుర్మతి సంవత్సరములో కుంపిణీవారి ఘాజువల్ల దేశము
జప్తి చేసిరి. అప్పుడు జయరామిరెడ్డి కుమారుడైన నారసింహారెడ్డిని
జయరామిరెడ్డిగారి భార్య సీతమ్మగారిని బళ్లారి ఖైదు చేసి
బళ్లారికి అంపించి వారికి జీవనములకు యిస్తూ వున్నారు. తమ నారసింహా
రెడ్డిగారు చనిపోయిరి. వారి సీతమ్మగారు వుండుకుని జీవనము యిస్తు
వున్నది. శాలివాహనశకము 1733 ప్రజోత్పత్తి సంవత్సరము వరకు
యీగ్రామం లోకి కొండపల్లె సత్యపల్లె వృక్షాద్రి గ్రామం శ్రీరంగపురం
సవరగా నాసం లోమి తమకు కుంపిణీవారికి వెల్లుతూ వున్నది.

యీమున్న నూరుగ్రామములోను - దేవాలయములు - 1 గుడి పాకాడు
వుండిన ఆంజనేయస్వామి దేవాలయము. 1 వీరభద్రుని దేవాలయము
1 సత్యపల్లెలో భీమేశ్వర దేవళం.

పండే ధాన్యాలు వా—

౧ జొన్నలు ౧ సజ్జలు ౧ మినుములు
౧ పెసలు ౧ నువ్వులు ౧ అలసందలు
౧ కందులు ౧ గోధుమలు ౧ ప్రత్తి
౧ ఆరులు ౧ ఆముదాలు
౧ కొర్రలు ౧ ఉలవలు

13 వనాంతరాలు: —

౧ గ్రామానికి ఉత్తరం సాతిపి చింత వనము.
౧ గ్రామానికి పడమర మేటి ఉంటున గుర్రపు వేయించిన చింతావనం
౧ ఉత్తరం పత్తిపాటి కుంట దగ్గర మంగలవెంకటు వేసిన చింత చెట్లు వేప
చెట్లు ౧ గ్రామానికి ఉత్తరం బుగ్గన బోయని కుంట మామిడి చింత చెట్లు వేపచెట్లు
౧ గ్రామానికి దక్షిణం తాపివనాలు.
౧ చెర్వు కొల్లాలు పూర్తిగా తెప్పలు పొగాకు కుంటలు —
౧ గ్రామానికి ఉత్తరం పరుగు దూరము బుగ్గన బోయని కుంట
౧ తిరివవె కేకాల్లగాబిందు వేయించిన కుంట
౧ గ్రామానికి పశ్చిమం పరుగు దూరమున రామదాసు కుంట

దేవాలయములు

౧ శ్రీ తిరు వేంగళనాథ స్వామి దేవళం పూజ నడుస్తున్నది.
౧ గ్రామానికి పశ్చిమం ఈశ్వరుని దేవళం పూజన డుస్తున్నది
౧ గ్రామానికి ఉత్తరము విఘ్నేశ్వరునికి పూజనడుస్తున్నది.
౧ గ్రామానికి పశ్చిమం శివాలయము శిథిలమైనది పూజ లేదు.

ఈ గ్రామాన పారారంభం ప్రాజెక్టు. కొంతంగా బావుల వల్ల బాగా పండుతున్నది. గ్రామానికి పశ్చిమం రామకొల్లు ఉన్నది. అందున సరిగ్గా రాదు.

4 అష్టదిక్కులయందుండు ప్రాచీన గ్రామములు:-

౧ తూర్పు ౩ పరుగు దూరమున యన్నవరం తాలూ॥ సాసం.

౧ ఆగ్నేయము పరువు దూరమున కొత్తపాడు తా॥ కోవెలకుంట్ల

౧ దక్షిణము పినయమ్మనూరు

౧ నైఋతి మూలను గాజులపల్లె బలువెల్లాల తాలూకు.

౧ పడమర మూలను రూపనగుడి తా॥ సాసం.

౧ వాయువ్యం యులపాడు తా॥

౧ ఉత్తర దొర్నిపాడు.

౧ ఈశాన్యం - కందనాతి తా॥ చింతకుంట మాడుపరుగుల దూరము -

ఈ ప్రకారము ప్రయాణించిన వాళ్ళు కొరగారులు.

౧ నారప్ప	౧ తిప్పరాజు
౧ రామన్న	౧ వెంకటప్ప
౧ శరభయ్య	౧ అయ్యవన్న.

మహేశుద్ధమల్లగ్రామం కైఫియ్యతు

15 పూర్వం త్రేతాయుగమందు అగస్త్యమహామునీశ్వరులవారు కుముద్వతీ తీరంగనుక యిక్కడ స్నానసంధ్యానుష్టానక్రియలు తీర్చుకొని యీనదీతీరమందు శ్రీశంబగిరిస్వామిని నిర్మాణంగా చేసే నిమిత్తం యంత్రంస్థాపనచేసి శిలప్రతిష్ఠ చేసి మంత్రం చెప్పిన వివరము.

శ్లో॥ కుందేందుశంఖవర్ణం కృతయుగభగవాన్ పద్మపుష్పావదాతా
త్రేతాయాం కాంచనాభం పునరపిసమయే ద్వాపరే రక్తవర్ణం
శంభుం సంప్రాప్తకాలే కలియుగసమయే నీలమేఘంఘనాభం
ప్రాజ్ఞాతిస్పష్టకర్తా పరబలమనహాం పాతుమాం నారసింహం॥

అని మంత్రం చెప్పి మునీశ్వరుడు పూజచేసి పోయినందున్ను యిది అగస్త్యమహామునులవారి ప్రతిష్ఠ అని పేరువచ్చెను. ఇదిగాక తిరుగ ద్వాపరయుగమందు పాండవవంశులయిన జనమేజయమహారాజులు సర్పయాగం చేసిన దోషపరిహారార్థమై భూసంబారము వచ్చివుండి కుముద్వతీతీరము మహాస్థళంగనుక అక్కడ స్నానాది కర్మములు తీర్చుక దానధర్మములు చేసి పూర్వం అగస్త్యమహామునులు చేసిన ప్రతిష్ఠ స్వామివుండే స్థళానకు తూర్పుగా జనార్దనస్వామిని ప్రతిష్ఠ చేసివుండిరి. ఇప్పుడు యీభూమి అరణ్యంగావుండెను. ఇట్లావుండగా బాళిమహారాజు ప్రభుత్వాన యీబాగాం
16 న, యిరుగుపొరుగు గ్రామరైతులు పసుల్నీ, లుమేపుకునకు యీయరణ్యాన

వారికి ఏ పుస్తు వ్రుంది అక్కడ వనవాసం ... ప్రదేశంబులు
వుండగా పశువులు తొరగ పోషించి ... కుంటుచేత ... అక్కడికి
వచ్చిన జనులు పోరగుడ్డంలో తెల్ల ... గా విరుబుంటులు తెలిపిన
ప్రకారంగా ప్రదేశం చేసి పేరు పెట్టి ... కాలం వచ్చినా
గాని వీళ్ళు తమకు వరగా కుంటా పుద్ద బావి అనే పేరుగ పిలిచెను.

తరువాత సంస్థానాల్లు బావి ... వీళ్ళు ... కుండ
ప్రసన్న ... దరం చేసి బావాకు ... చేస్తే ... వారి
మెరుగైన ఆభ్యాసానికి ... వేంటి భూమి ముళ్ళు వేర్పరచి
సంగు బడి చేస్తూ వ్రుంటివి తమకే పుద్ద బావి వీళ్ళ వల్ల బావాకు
ముళ్ళు వేర్పడి వ్రుండెను. తమకే పుద్ద ముళ్ళ అనే వాడికె బాలుగ పిలి
వ్రుండెను. ఏ ద్దుర్ల సంస్థాన్లో అక్కడ గ్రామం నిర్మాణం చేసిరి. తమకే
గ్రామానకు పుద్ద ముళ్ళ అనే నామధేయమే వాడికెపడెను.

తరువాత విజయనగరమందు వారి వారి దేవ మహా
రాయలు వారు సింహాసనారూఢులయి పృథివీ సామ్రాజ్యము
యేలుచూవుండగా రుద్ర రాయలు కుమారుడు అన్న బసవరాయ
నికి యీ పుద్ద ముళ్ళ గ్రామం ... పుస్తు వ్రుండగా వారి అగ్రహారములు
వారి ప్రతిష్ఠ అయిన కేంబరి స్వామివారి దేవాలయం కట్టించి మళ్లా
నిర్మాణం చేసి నిత్యోత్సవం చేయించే లాగున వేళ గాండ్లు తాళ్ళ
మాన్యం యిప్పించిరి.

తరువాత గ్రామము పరిపాలము గా వృత్తి వారు బసవ మేలు జయ

ప్రతిష్టితమైన జనార్ధనస్వామికి విస్తరించి దేవాలయ ఒక్క
ములు పుష్కరించే స్థితి కాలదని ... చేసు తళిపా రాదనకు మాన్యాం
యిప్పించి పనలమైన వృత్తివాలు వుంచిరి. ఇందుకు దాఖలా
సదరు గ్రామంలో సదరు అన్వయం వ్రాయబడి వున్నది. తదనంతర
వైరాంశు గంటి సింహాసనాధీశ్వరుడైన ఆరవవెంకటపతి యచ్యుతప్ప రాయపుత్ర
ములవారు వంశజాలు యీ ప్రాంతమందు ప్రభుత్వము చేసినారు గనుక
ముందర (వ్రా)యవలసి వున్నది.

తరువాత కృష్ణరాయలు అచ్యుతరాయలవారు ప్రభుత్వం
చేసినారు అచ్యుతరాయలవారి ప్రభుత్వములో అప్పరాజు సుబ్బయ్య
గ్రామములోకి వచ్చి వున్న పద్మనాభుడయి ఆయుకట్టు బలవని మాన్యా
మేర్పరచి గ్రామానకు పొలిమేర సరిహద్దు యేర్పరచి నిర్ధారణచేసి
ఆ తదారభ్య శిలాశిలా ఆ గ్రామం ఆయుకట్టు నడుస్తు వున్నది
యీవల గ్రామానేది గోలకొండ వారికి చెల్లుతూ వుండెను.

8 తరువాత పాసంసంస్థానీకులయిన సుల్తానుల
పై వారికి జవానీలు ఆయెను. వారి మేలుబడిలో బహుధాన్య సంవత్సర
ప్రాంతల్లగా మాలిక్ గలు కరారుగాపాలయ్య తాలూకాయిలోకి వచ్చినప్పుడు యీ
గ్రామం చెడి యీ గ్రామం యీవత్తుదాయుక శ్రీగంబిరి స్వామి
సిలమూలస్వామి నివరికి యింకా కొన్ని ఆళ్వారు మొదలయిన విగ్రహము
నరికి భిన్నము చేసినందున వృత్తివ విగ్రహాలు సమేతూ పోయెను గనుక
సరిగాన డు వక గ్రామం పాడుపడి పోయి వుండగా సర్వజిత్ సంవత్స

రములోనా సంయిలాకా మహారాజశ్రీ పాపమ్మగారి ప్రభుత్వములోని గ్రామం తిరిగి కొంతములు సంస్థానమునకు చేరిన పిమ్మట ఆ సంవత్సరమును యాగా రామిరెడ్డికి ఆవేశము ఐయినందు తిరుగ వృద్ధారణంచేసి శిలవే యించి పంపించమని శ్రీస్వామివేద్ధ చేసి యిండ్లువాండ్లకు అతనికి విన్నాప చేసెగనుక అప్పుడు శిల్పకార్లకు చెప్పి శ్రీస్వామిని చేసుకుతెమ్మని చెప్పితే అదేప్రకారము పూర్వరూపము వలెనే తెప్పించినందున అప్పుడు మహారాజశ్రీ పాపమ్మగారు యీవర్తమానం రామిరెడ్డియూవత్తు చెప్పి శ్రీస్వామికి
19 సంప్రోక్షణ చేయిస్తున్నానని పిరంరమ్మన అప్పుడు వారి శలవు ప్రకారము వారిబులంపల్లె తాతగారు వచ్చిరి. కేనుక వృత్సవము చేసినది.

సర్వజిత్తు సంవత్సర మార్గశిర శు ౭ ల వరకు సంప్రోక్షణ చేసి ఉత్సవవిగ్రహాలు తెప్పించి ఉత్సవము చేయించినారు. ఆతదారభ్య ఉత్సవం నడుస్తున్నది. ఈవల విలమ్బి సంవత్సరము వరకు పాపమ్మగారు ప్రభుత్వము చేసిరి. ఈవలను వికృతు సంవత్సరము లాగాయతు పరాభవ సంవత్సరము వరకు బహాదూరు దారశినముతో ఆ సంవత్సరము ప్రతి వెంకటశరగాము వెంకట్రాముడు బొంగాల గుర్తిడ్డిగారు బురుజు కట్టించినారు. ఈవల సౌమ్య సంవత్సరము వరకు టిప్పుసులతాను ప్రభుత్వము పోయిన తరువాత సాధారణ సంవత్సరము లాగాయతు దుర్మతి సంవత్సరముల వరకు ఖయరామిరెడ్డి నారసింహారెడ్డి ప్రభుత్వము చెల్లినట్టు గ్రామం బురుజు వృశాను వున్నది.

దుర్మతి సంవత్సరము లాగాయతు యీప్రజోత్పత్తి సంవ

త్సరము వరకు కులంపిగో వారి ప్రభుత్వము రుజువుగా వున్నది. ఇప్పుడు అదే ప్రకారము పల్లెస్వామి వారు వేలు ప్రభవ   సనం నడుస్తూవున్నది.

20   వేదుల.   ంకుంటు లువోదు

గ్రామంలో నుండే బావి చేదుడు బావి వుప్పునీళ్ళ బావి. పుష్కాల బావి గ్రామానకు పాయలువున్న బావి గానని వేస్తూవున్నది. దురుస్తులేదు.

౧ బావి దొర వృ బావులు దురస్తువుండి తిరుగ మొర బావి వెళ్ళివుండ్లు వళ్ళుపడి పోయినది.

వసాంత్రాలు:— ౧ అప్పరాజు నరసన్న వనం పూర్వం మొను భయసంవత్సరాల నాడు వేశ్నది. గ్రామానకు దక్షిణం కూంత పెపి దూరాన వున్నది. గనుక తిరుగ శింగరప్ప విభవ సంవత్సరములో కాన్నింత వనం వేయించి నాడు. పూర్వ ప్రత్తరము పల్లె వాండ్లు అంత బెట్టు అయిదు బెట్లు వున్నవి నూరు సంవత్సరాల నాడు వేశ్నది.

గ్రామములో పండే ధాన్యాదుల వివరము.

౧ పచ్చజొన్నలు	౧ ఉనుములు	౧ మినుములు
౧ రాగులు	౧ అలసందలు	౧ గోగులు
౧ అరుకులు	౧ గోధుమలు	౧ ప్రత్తిగింజలు
౧ కొర్రలు	౧ శనగలు	
౧ కందులు	౧ ఆముదాలు	
౧ పెసలు	౧ కుసుంపాలు	
౧ వులవలు	౧ యుల్లగడ్డలు	

21 దేవాలయాలు:- గ్రామంలో పూర్వభాగమందు జనార్ధనస్వామి దేవాలయము వున్నది. ఈ యనకు నిష్కరుషశాసనము వున్నప్రకారము ౨ చేను నడుస్తూ వున్నది.

౧ గ్రామానుకు పశ్చిమ భాగమందు శ్రీ కంబగిరి నరసింహాలయ దేవాలయం శిథిలంగా వున్నది. ఈ స్వామికి నడిచే మాన్యం చేను ౧౦।౦ చేను నడుస్తూ వున్నది.

౧ యీ స్థళంలోనే ఆంజనేయస్వామి దేవాలయము వున్నది. ఇప్పుడు నడిచే మాన్యం ౨ నడుస్తున్నది.

౧ యీ స్థళంలోనే ఆంజనేయస్వామి దేవాలయం వున్నది. ఇప్పుడు నడిచే మాన్యం ౨ నడుస్తూ వున్నది.

౧ గ్రామానుకు వుత్తర భాగమందు యీశ్వరుని దేవాలయము వున్నది. ఇప్పుడు నడిచే మాన్యం చేను నడుస్తూ వచ్చినది.

౧ యీ దేవాలయానుకు పూర్వభాగమందు గ్రామం అంచు వద్ద దేవ్వరి దేవాలయం గోడలు వున్నవి. శికస్తు వున్నది. దురుస్తు లేదు. పూజ నడుస్తు వున్నది.

౧ గ్రామానుకు వుత్తరం కోతవేపి దూరమందు పొలంలో వేపచెట్టు క్రింద పోతురాజు వున్నాడు. గుడి లేదు.

౧ గ్రామానుకు నడిభాగమందు గణాధిపతి దేవాలయము వున్నది. ఇప్పుడు నడిచే మాన్యం చేను ౨ నడుస్తు వున్నది. గ్రామానుకు అష్టదిక్కుల వుండే గ్రామాలు. ౧ యీ గ్రామానుకు పూర్వం పరువు దూరమున

కోవెలకుంట తాలూకా పొ వ్యయ్యాలవాడ వున్నది.

22 ౧ ఆగ్నేయభాగమందు అరపరువుదూరము తా॥ మం॥ రూపనగుడి వున్నది.

౧ దక్షిణభాగమందు అరబరువుదూరము తా॥ మాయలూరు వున్నది.

౧ నైఋతిభాగమందు పరువుదూరంతా॥ మజుకూరులత్తరుమునికేపెన్న వున్నది.

౧ పశ్చిమభాగమందు పరువుదూరము కోవెలకుంట్ల తాలూకా॥ ఉల్లారు వున్నది.

౧ వాయువ్యభాగమందు అరబరువుదూరం చలువల తా॥ నరిపెపల్లె వున్నది.

౧ వుత్తరభాగమందు తా॥ మం॥ పారివరం పాలంపా మంగపాడునకు అరబరువుదూరమున వున్నది.

౧ ఈశాన్యభాగమందు కోవెలకుంట్ల తా॥ పడిగెపాడు అరపరవ్వ దూరాన వున్నది.

గ్రామమునకు వుత్తరభాగమందు కుందునది కోశ వేసి దూరమున వున్నది. ఈనది వుత్తరభాగాన వుచ్చినదిగాను జివిమళ్ల దగ్గరమం బయలుదేరి ఆరుఆముడ వున్నది. ఇక్కడనుంచిఆరు ఆమడ దూరాన పెన్నయూరు దగ్గర కలిసినది. కనిగిరి స్వామిదేవాలయము దగ్గరగా బంతవనము నలుపై మెండ్ల వాడు వేయించినాడు. సుద్ధ ముళ్లనరగాంసూరో ప్రాయించినది. — —

23 — మునిద్వేషులైన దైత్యులు —

పూర్వపు ప్రాంతము దండకారణ్యంగా సింహ వ్యాఘ్రాలు మొదలయిన మృగసమూహములతోను నున్న విశేష ఔన్నత్యంగల వృక్షముల చేతనున్న వనమును ఋషులు సంచారము చేయుటకును మహాభీతి కలిగి యుండెను. ఇటువంటి అరణ్యములో ఇల్వల వాతాపులనే దుర్దాంత క్రూర రాక్షసులు వాసం చేసుకొని యుండి కామరూపం చేత మార్గాలలోను బ్రాహ్మణ వేషం దాల్చుకొని పథికులు యెవరైనా పోతూ వస్తూ వుండే వారలను ఇల్వలుడు అనే రాక్షసుడు ఆదినం మా ఇంట్లో బ్రాహ్మణ ప్రయోజనమునకు బ్రాహ్మణాభావము గనుక మీరు మార్గ మధ్యస్థులు ఈ అరణ్యంలో దారిపోతగు ఉన్నారు. మీరు మాయింటికి సమారాధనగా చేసి ప్రయోజనం చేసి పోవలెను. అని అతి వినయ భక్తి పూర్వకంగా ప్రార్థించి పిలుచుకొని పోవును. వచ్చి వృక్షం క్రింద దిగి అక్కడ స్వయంపాకాలు చేయించి వాతాపి అనే రాక్షసుడు ఒక మేకగా నున్న దాన్ని వధ చేసి పూర్వమందు మధ్య మాంసములు అగ్ని ఖుర్మా స్వీకరించి తినవలెను గనుక అదే ప్రకారము మాంసాన్నం భుజింపగా భోజనం అయిన తరువాత ఇల్వలుడు అనేవాడు వాతాపి రమ్మని పిలువగానే తను భోజనము చేసిన వారి కడుపు లోనుంచి వెళ్ళవచ్చేటప్పుడు అతడు మృతి నవ్వును. అనంతరము ఇల్వలుడు
24 ఇల్వలుడు వాతాపి ఇద్దరు భయములేక, ఆమునిశ్రేష్ఠుల తినుట ఆహారం తృప్తి

చేసుకొనేది. ఈప్రకారం బహువిధములు ప్రజలకు ఉపద్రవం చేస్తూ
నున్న యీ ప్రాంతికి తూర్పు పరుగున్న ఘోరమున యిల్వలుడు వాసం
చేసుకొని వుండేది. వాతాపి వుండే గ్రామాన వాతాపి వాసం చేసుకొని వుండేది
యీమధ్య మావారి రూపలనుడి ఉగ్రమనేత్రాన వారు కానరూపం చేత
ప్రజలకు ఉపద్రుతూ వచ్చేది.

ఈప్రకారం వుండగా వారికి ఆయుస్సు అంత్యం అయి ప్రజ
లకు బాధ నేక పోవలసిన కారణం వచ్చినందున మహోత్కృష్టుడయిన అగ
స్త్య మహామునీశ్వరుడు భూసంచారము యీమార్గంగా వినాకి నీ కుమద్వతి
నదీతీర్థమునున్న స్నాన సంధ్యాదిక్రియలు తీర్చుకొనేటందుకు శ్రేష్ఠమైన
స్థలములు నడుస్తున్న రమ్యముగా వున్నది. కనుక యీకుమద్వతీ
తీరమందు వచనాడు స్నానార్థంగా నిల్చగా పూర్వత్రమంగా యీయిల్వ
లుడు అనేవాడు యీమహాఋషి వద్దకు వచ్చి సాష్టాంగ దండములాచ
రించి అంజలిబద్ధుడయి స్వామీ యీదినం స్వామికి మీకు దర్శనం అయినది
నకేల పాపపరిహారం అయినది. నకేలమన దోషములు శుద్ధి పొందెను.
అరుదుగ పూర్వస్వామ్యంగా బహువరాయమూలు లు ఆదిస్వామి మే మునుల
లకు మధ్య తీరమందే వనవృక్షం క్రింద పర్ణశాల . పరస్పరంగా
వాసం చేసుకొని వున్నాము. తమయొక్క రావడం యిష్టమైన మయిన్నది
కాబట్టి బ్రాహ్మణదేవతా! తమయొక్క పథానికి దయచేసి మమ్ము
కృతార్థుల్ని చేసి పోవలెను అని బహువిధములుగా ప్రార్థించగా మంచిది
అనే భక్తి విశేషానుకు అంత్యకరగా చేత అంగీకరించి అతని మేరకు పోయే

వరకుల వోగడలో తిగానే వాతాపి అనే రాక్షసుణ్ణి గొర్రె చేయించి దాన్ని
పాకం చేసి ఋషికి పెట్టగా వారు యింకేప సంగతులు తక్కగా నిదా
నింతకష్టం జాయించిరి. తరువాత యిల్వలుడు వాతాపిరమ్మని పిల్వగా
నే ఋషీశ్వరుని కడుపు చించుకొని బయట వచ్చేటందుకు ప్రయత్నం
చేయగానే వారికి సంగతి మొత్తం వరకు జ్ఞాన దృష్టి చేత తెలియగా వారి
మొక్క మహాయశులు పుత్తుక కృత్తములు రావి శదము యుకందున వాతాపి
జీర్ణం వాతాపి జీర్ణం అని రెండా వృత్తులు కడుపు నిమిరి కరస్పర్శనం చేయగా
నే, వాతాపి బయటరాలేక పోయెను గనుక యిల్వలుడు మోసం పొర్తైను
పొర్తైను. అని తన నిజ స్వరూపం చేత వికార స్వరూపుడయి ఋషీ
శ్వరుని మీదికి పయిపడి వచ్చే వరకు ఆగ్రహము చేత శపించగా వాడు
సున్న భస్మం అయి పోయెను.

యిట్లా కొన్ని దినాలు జరిగిన తర్వాత
పాండవులు తీర్థయాత్రాసక్తులయి యీ మహాస్థలవిధులు సేవించే
టాకు మధ్య తీర్థము రమ్యముగా. అని భీమేశ్వరుడు భీమ
లింగము ప్రతిష్ట చేసెను గనుక భీమేశ్వరుడు అనే నామధేయం వచ్చెను.
26 ఆరాయలును లక్ష్మీకేశవస్వామి దేవాలయం వకొటె వున్నది. ఆ మొక్క
శిలాప్రతిమ విందశాం వత్తార విధులు ప్రతిమలవలెనే బాయులగా చెకు
పిస్తావున్నది.

ఇట్లా కొన్ని దినాలు గడిచిన తరువాత కలియుగ మందు బౌళ
రాయలు యీదేశం ప్రభుత్వము చేస్తూ వుండగా మంగళపల్లిం మొత్ర

చారుడు హో వుండే వెన్నపూస వారు అనే పెడకంటి కాపులు వారు వుండే గ్రామా
నికి పశ్చిమం సమీపమందే కొంచెంగా పట్టణ కట్టుకొని వుండిరి. నాగదేవులు
ముట్టడి తాపి ఆ వీరాయల చేత నంపించిన ఝాంగ గనుక ఆ గ్రామానుకు
వీరాయలూరు అని పేరు గలిగినది. ఇటువలెనున్న ఝాంగాకంటే యించేడు
అని యీ గ్రామానికి యీశాన్యం పక్కు దూరమయిన నాగదేవర్లు
సర్వకాలముగా అగస్త్య మహామునికి పంగాంబూపినది గనుక పడిగె పాడు
అని పేరు కలిగినది.

తరువాత కొన్నిదినాలుకు ప్రతాపరుద్రు కాలాన ప్రాంత్యాం
ప్రసన్న గ్రామ మనే తాలూకు తూర్పుతట్టున గిన్ని గ్రామ స్థలు వుండు బస్తీ చేసిరి.
తరువాత కృష్ణరాయులు అచ్యుతరాయులు గారు కొన్ని సంవత్సరాలు
ప్రభుత్వము చేసిరి. తదనంతరమందు విజయనగరమందు సదాశివదేవ
మహారాయులు వారు వజ్రసింహాసనారూఢులయి పృథ్వీసామ్రాజ్య
ము చేయుచుండగాను శాలివాహన శకము ౧౪౭౬ అగునేటి పింగళ
నామ సంవత్సర మానందలిచిన మహాబలియ దేవమహారాజులుగారికి
కోవెలకుంట్ల సీమగా యుండే గ్రామాలను పాలించే వుండె గనుక అప్పుడు
యీ గ్రామం కోయిలకుంట్ల తాలూకా వారికి మిళితమయి వున్నందున
హొంబళరాజుగారు వీరాయలూరి హొమంగళ హొజా తిలపెట్టనుకే
కటూర్లు వునిచ్చినారు. ఇందుకు దాఖలా సదరు గ్రామం హో హొటతూ
ర్పు వినాయకుని ముంటపం వద్ద శిలాశాసనము వున్నది.

తరువాత నను మరికొన్ని సంవత్సరాలకు కోవెలకుంట్ల శాయి

గాడుగ మూడువాయగోవారి మేలు తూర్పున్నగారు మరాయగారి విజా
యనకయ్యతేను గ్రామంరెడ్డి వారి బిరెడ్డి కొడుకు భూమిరెడ్డి బండ్రామయ్య
బసవయ్యగారు విజయ సంవత్సరము లో శిలా మంటపము తెట్టించి
పూజా పునస్కారాలు నడిపేటందుకు భూదానము యిచ్చారు.
ఇందుకు దాఖలా సదరు శాసనం వద్ద వేరే శిలాశాసనము వున్నది.

తరువాత యీ దేశం తురుష్కులకయి బీజాపురము
లోకి వెళ్లుతూవుండెను. అప్పుడు వారి శాసనం ఖావందార్లకు యీ గ్రామం
ఖావంగిరు ఆయెనుగనుక అప్పటికి వారంతా వారు కోయిలకుంట్ల యేలు
తూవుండి యీ గ్రామం బరిమిచేత జప్తి చేసుకొనిరి. తత్కాలం నాసం
వారు సాధింయు కోలేక క్రమేగాను బాలించుకొనిరి. ఇంతలో గాలికొండ
తట్టు నుంచి తురకల షర్ఫు వచ్చి వారంతా వారిని వుద్వాసన చేసి కోవె
లకుంట్ల తాలూకు జప్తి చేసిరి.

28 తరువాత నాసం సంస్థానము లోకి యీ గ్రామం వెళ్ల
తూవుండెను గనుక వారి వంశీకుడైన రంగారెడ్డిగారు గ్రామంలో
కాపు చేయుచుండగా కాపు తెట్టించినారు. ఇంతలో వారు నాసం యీ లాకా
నారాయణమ్మగారు ధారాదత్తం చేస్తూ వుండగా అవసాన కాలము
వచ్చినప్పుడు వారి సంతతి అయిన బుచ్చి వెంకటరెడ్డిగారికి అధి
కారానికి నియమించి కాలము చేసెను గనుక యీ బుచ్చి వెంకటరెడ్డి అధి
కారము చేస్తూవుండగా వారి జ్ఞాతి అయిన వలపటి రెడ్డి అనే ఆయన
రుద్రవరం నాసం జిల్లా యీ వత్తు షీయూరి చేసి బుచ్చి వెంకటరెడ్డిని

వృద్ధ్యాసన చేసి తానే మేలవతెనని యత్నంచేయగా యత్నంసాగకపోగా
ఆమెగనుక బుచ్చివెంకటరెడ్డికి యీవ్యాజము మొ॥ ఖర్చులకు స్వాధీనము
చేసి కేవలము నాసంవత్సరం తానె అనుభవిస్తూవుండెను. మరికొన్నిదిన
ములకు బహుధాన్య సంవత్సరము ఫాల్గుణ శుద్ధ ౧౦ లు కరణం గోపాల
రావు దండుతో వచ్చి యీగ్రామం ముట్టడి వేసుకొనిరి. అప్పుడు బుచ్చివెం
కటరెడ్డిగారు తమస్వకీయ జనములతో కూడా వచ్చిన మంత గోపాలరా
యునితో లడాయి చేసి చనిపోయెను.

ఇంక బల్లర జనములున్న స్వాతమై పోయిరి. గోపాలరావు
29 యీగ్రామ జనము స్వాధీనపరచుకొని పోయిరి. తరువాత యీగ్రామము బుచ్చి
మలపతిరెడ్డిగారికే నాసంవత్సరం వెల్లుతూవుండెను. మరికొన్ని దినములకు
మలపతిరెడ్డి కాలంచేసెగనుక ఆయన తమ్ముడు రంగారెడ్డిగారు సంస్థానం
యేలుతూవుండగా సరకారుకు పేష్కసు రూకలు రయ్యాండసా ముప్పించక
బాకీ యిప్పించుకొని వెళ్ళగ బడినందున కొడపసంబాకీ చేస్తూవున్న బాబు
వాలేము జానుసాహేబులవారు చిత్రభాను సంవత్సరమునందు ఫౌజు
తో వచ్చి మూడునెలలు నాగము ముట్టడి చేయగా రంగారెడ్డిగారు
ముట్టడి ~~చేయగా రంగారెడ్డిగారు ముట్టడి~~ విడిపించుకునే నేరకు
వాలేము జానుకు అన్న అయిన సరదారు జానుడు తమ వారి తోడుకు
ఇప్పాన్యత వాల కొంకడ ప విడిచి వచ్చి వుండెగనుక ఆతని తోవకు రంగారెడ్డి
యూంవర్తమానం తెలియపరచినందున సరదారు జానుని వారు రంగారెడ్డి
కి బంబకుగా నాసం ముట్టడి విడిపించెనందున్న కాబట్టియీతనితో యీవ్యాలి

పట్టింకి వచ్చే వేళకు హాశిము ఖాన్ పాదుషాహు యెదురుగాను వచ్చినందున్ను
వృద్ధయు దశానుకు ఉపకారకమైన యుద్ధమై సరివరు ఖానుడు గరిడి
అయినందు చేత రంగారెడ్డిగారు హాశిము ఖాన్ సాహేబుల వారి వద్ద
ప్రకారము రూకలు విడిపించుకొని ఆ హాశింఖానుని వారు తడపవే
రిరి సరవరుఖానుడు వని పోయెను. సద్దిగుంటు యీ వ్యారి పాలెం
రూపల గుడి తిరవు ఆయ్యన గురి చేసినారు:—

౩ ఈ రంగారెడ్డి చని పోయిన పిమ్మట యితని పెండ్లాము పాపమ్మగారు
ధారతమము చేస్తూవుండగా యీ యముకు కూరుడు వెంకటపతి నాయుడు రెడ్డి చిన్న
వుండెను గనుక యీ విద్యమానం హాగడ ప్రభుత్వము చేసిన బుద్ధి వెంకట
రెడ్డికి కుమారుడు జయరామిరెడ్డికి యీ పాపమ్మగారికి విరుద్ధం పాసిగినం
దున జయరామిరెడ్డి కొంత సైన్యము కూర్చుకొని లింగదిన్నె పాళ్యం దుకొని తర్ణి
టము తిప్పారెడ్డిని బొమ్మల రామరెడ్డిని సరదార్లుగా వేర్పరచి వాయుబారు
ముట్టడి వేయమనగా ఆదేశ తున వారు ముందితో వచ్చి వాయుబారు
ముట్టుకోగా వ్యాజ్యాన్ని వారు నాలుగు యుద్ధ దియుకు ముట్టుపోటు నడిపించి
పిమ్మట యుదుటి షాంజు టాసాన్నిస్తుందున వ్యారితో దక్షత చేసినందున
హాయి హాని వారు పరారం అయినగనుక తిప్పారెడ్డి శాముల రామరెడ్డినున్ను
వ్యారు త్వారా వేసుకొని చేపరవాంగా అందరు ఆశనం చేస్తూవుండగా
హాగడ నడిబాన వర్తమానం పాపమ్మగారికి నాసంబో తెలిసినందున తక్షణం
పాఖుల పల్లె బనతాత అనే అతర్గ్ బుట్టు పట్టు గ్రామముల కట్టుబడి వారిని
పిమ్మట పూసుక వాయుబారు సాధించి వారిని శిక్షించమని చెప్పగా అదే

ప్రకారము అతఁడు వారి వరంగల్లు దుర్గి క్రిష్ణపాడు వగయిరా గ్రామాదుల
కట్టుబడి వారిన్ని ఉంలమందిని స్తోమంతరాళ్ళకాని వచ్చి మాయలాడుచు
ట్టుకొనినందున జయరామిరెడ్డిగారియొక్క తిప్పారెడ్డి వెంబడి వచ్చిన
31 జనం ఉంతాపరారి అయిపోయెనుగనుక పాపమ్మగారియొక్క వాండ్లు
కొదుబారబడి తిప్పారెడ్డిని భీష్ములరామలింగన్న పట్టుకొని వారియిద్దరినిన్ని
వృత్తరంసాగులకట్టు వద్ద తలకాయలుకోసి వకవెట్టుకుంకట్ట పోయిరి.

తదారభ్య పాపమ్మగారు యీ వృత్తాంతవత్తాగా వ్రంచితోను
స్వాధీనము చేసుకొనిరి. అటుపిమ్మట కొన్ని దినాలకు బిలక ఖానుడనే
పఠానుసాహుకారివద్ద పాపమ్మగారు కొన్ని వరహాలు అప్పు తీసుకొని
వుండి ఆరూకలు చెల్లకారకై యీగ్రామం యిచ్చివుండిరిగనుక అతఁడు
కొన్నాళ్లు అనుభవించెను. అప్పు రూకలు తీరిన తరువాత యధాప్రకారం
యీగ్రామం పాపమ్మగారి తట్టు అయెను. ఈరీతిగా విళంబిసంవత్సర
ము శ్రీరంగపట్నానకుంచి బహాదరు వారిషష్ఠుఖు వచ్చి కడప నవాబువారి
ఖానుని వారిని పట్టుక దేశం జప్తిచేసుక పాపమ్మగారిని వెంబడి తీసుక పోయిరి
గనుక ఆయమ ఆ శరోటి శ్రీ వుహాలి పడియారపాళెం మొహాముఖ్యముకాలం
చేసెను.

సాధారణ సంవత్సరమందు వెంకటరాయీ వారిషష్ఠుఖ వచ్చి దేశము
జప్తిచేసుకొనిరి. వారి ప్రభుత్వములో జయరామిరెడ్డిగారికి కొంత కాపలము
రెడ్డిగారికి యీగ్రామం సేద్య ప్రకారము కాత్రిసంవత్సరము వరకు సాగం
వారికి చెల్లుతూవుండెను.

32 దుర్మతి సంవత్సరము కుంఫిణీ వారు దేశం జప్తుచేసుకొని శిగముకే తరా.
ర్భ్యం యీ గ్రామం శకం 1233 ప్రజోత్పత్తి సంవత్సరము వరకు కావెల
మంట్లతా లూకౌ హామిలుత మయి కుంఫిణీ వారికి చెల్లుతూ వున్నది
గొప్ప చెరువులు —— 0. 3 చిల్లర పశువ్యలు మనుష్యులు
తాగే కుంటలు:—

1 గ్రామానుకు దక్షిణం పడువ్య భాగాన సాలువరామా భట్లకుంట
నూరు సంవత్సరాల నాడు వేసినది.

1 వూరికి దక్షిణం ఆరపడువ్య దూరము బంత కాయులకుంట నిర్మాణం
ఆయిదు నూర్ల సంవత్సరాల నాడు వేసినది.

1 గ్రామానకు దక్షిణం రెడ్డి తిప్పా రెడ్డి వేయించిన కుంట కూతవేసి
దూరాన వున్నది ఆంతు 3. సదర వాయి యీ మూడు కుంటలు సాగువళిక
రా.

వనాంతరాలు:—

1 బంగం రాజు వనం గ్రామానకు వుత్తరం బంత వనం నూటపది
సంవత్సరాలు ఆయినది.

1 గ్రామానికి వుత్తరము కొత్త పాపి రాజు యుగా వేసిన వనం దుందుభి
సంవత్సరమునాడు వేసినది పదిసంవత్సరాలు ఆయినది.

1 ప్రమోదూత సంవత్సరానకు గ్రామానుకు వుత్తరవాయి వనము
వేసినది శిఖరావలి వనం 13. 3 కభయం.

పండే ధాన్యాలు:— 1 తెల్ల జొన్న 1 పచ్చ జొన్న 1 కందులు 1 పెసలు

౧ ఉలవలు	౧ కుసుములు	౧ ఉనుములు
౧ ఆరికెలు	౧ యల్లాగిసెలు	౧ అలసందలు
౧ కొర్రలు	౧ గోధుమలు	౧ ఆముదాలు
౧ రాగులు	౧ శనగలు	౧ ప్రత్తిఫలం
౧ గోగులు	౧ మినుములు	౧౬ వ్యవసాయము

33 దేవాలయాలు:—

౧ గ్రామంలో పశ్చిమ భాగమందు శ్రీ లక్ష్మీచెన్నకేశవస్వామి దేవాలయము వున్నది.

* కలియుగమునకు నడిచే మాన్యము తలిచె రెండు దొరింబడనకు నడిచేది ఖం॥౦ భీమసేన ప్రతిష్ఠ గ్రామానుకు పశ్చిమం భాగమందు భీమేశ్వరునికి దేవాలయానకున్న నడిచే మాన్యం చేను ఖం౹౹౨౹౹౨.

౧ గ్రామానుకు తూర్పుకాలువమందర మాంబారె ఢిల్లీకోటేశ్వర విఘ్నేశ్వరునికి షంటు పుమూలల విపల్లరు మహసనములో ఖగకె వాని ఖం ౧౮ నడుస్తున్నది.

౩॥ ఇంతు దేవాలయాలు.

గ్రామానుకు అష్టదిక్కులా వుండే గ్రామాలు:—

౧ తూర్పు పరుగు దూరం కోయిలకుంట తాలూకు ॥ వ్యాయ్యోలపాడ ఆగ్నేయము మూల రెండు పరుగుల దూరమున కాలువలకుంట తాలూకు పుట్టు కాయలపల్లె

౧ దక్షిణ భాగమందు రెండు పరుగుల దూరము జంబులమడుగు తాలూకల్లూరాల:- ౧ పశ్చిమభాగమందు పరుగు దూరము తాను వెలుకూరు

తిరుమలగిరి దివ్యక్షే:- ఈ వాయువ్య భాగమందు ఒక పరుషు దూరమున
కోయిలకొండ్ల తాలూకు ఉన్నారు.
ఈ క్షేత్రం పరుగు దూరము దిగరు తాను వలుతల్లిలో.
ఈ వాయువ్య భాగమందు - పరుపు దూరమున కోయిలకొండ్ల తాలూకు
పదికెపాడు ॥ ర॥
ఈ గ్రామమునకు నైరృత్య భాగమందు కొంత చేసి దూరాన వున్నది.
క్షేత్రమునుంచి ఉయుడు ఆవృతరుణాన్ని గాడిది పుల్లపాలెం నుంచి
వెళ్ళుచున్నది. కాల్వ ఆమడ దూరము పెన్నకో యేటూరి దగ్గర వెళ్ళుచున్నది.
4 యాత్ర కొరకం ప్రాయించినది కర గాలు సంకొవైచేసెలు. ఈ ఉప్పరాజు
ఉశ్వరణం కుమారుడు శంకరస్వామి ఈ రాయసం మల్లప్ప కుమారుడు
శివరాముడు.- (శ్రీ) రామా.

మన్నెగుడ్లూరు కయుషే యప్పతు.-

కసుబా కోయిలకొండ్లకు ఆగ్నేయ భాగమున రెండు పరుగుల
దూరానకు మంద్పతి నదీతీరమందు పూర్వం జాంబవంతుని వల్ల ప్రతి
ష్ఠితమయిన జాంబుకేశ్వర స్వామి నృసింహస్వామి తదనంతరము జన
మేజయ మహారాజు ప్రతిష్ఠచేసిన ఆంజనేయస్వామి దేవాలయము
వుండగా ఉరుగుపారుగు గ్రామంలో వున్నవారు ఆస్థలమందు పాయకారి
పైరుపన్ను వేసుకుంటూ వుండి క్రమేణా ఒకగ్రామం నిర్మించింది.

సాహాంతికి గ్రామం బస్తీఅయి వర్తకులు సాహుకార్లు విశేషముగా చేరి
పేటగా అయినందున చన్నకేశవస్వామి దేవాలయం వీరభద్రుని దేవా
లయము నగరేశ్వరుని దేవాలయము బసవేశ్వరుని దేవాలయము
మేరకాప్పుల చెన్నరాయని దేవళం గంగాపతి దేవళం యింకొల్లర
గ్రామదేవత దేవాలయాలు నిర్మించినందున యీ గ్రామము పోదేవ
ళాలు విస్తారముగా వున్నందున గుళ్లదుర్తి అనే నామధేయం గ్రామానికి
పొంది వుండెను.

35. ఇలాగున కొంతకాలము జరిగిన పిమ్మట గ్రామం సాదారిక్రింద
వచ్చేను యిట్లా వుండగా విజయనగరమందు శ్రీకృష్ణరాయదేవమహా
రాయలు రాజ్యంచేస్తూ వుండగా వారిసంబంధమైన లక్కమాంబ
గారు యీ గ్రామం బ్రాహ్మణులకు అగ్రహారం సర్వమాన్యంగా చేసియియ్య
వలయునని రాయల వారిని అడుగగా అదే మేరకు శలవ్వయిచ్చినందున
ఆయమ యీ గ్రామం బస్తీ చేయించి తనపేరిట లక్కమాంబాపురము
అని ప్రతినామము నిర్ణయము చేసి బ్రాహ్మణులకు ధారపోసి యిచ్చినందున
అదే మేరకు నడుస్తూ వుండెనని గ్రామస్థులు చెప్పుతున్నారు.

ఇదిగాక శ్రీమద్రాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీవీరప్రతా
ప శ్రీరంగరాయదేవమహారాయలు పెనుగొండపట్టణమందు వజ్ర
సింహాసనారూఢులయి పృథివీసామ్రాజ్యము చేయుచుండగాను
యీ గ్రామం సర్వమాన్యంగా బ్రాహ్మణులకు అగ్రహారం నడుస్తూ
వుండెగనుక అప్పుడు నంద్యాల తిమ్మరాజుగారు గారి కొలువులకును

కామినాయుంకర రామునకు వెళ్లుతూవుండగా యీగ్రామం సహా గాంత ఉన్న
36 రాజయ్యగారికి నజరు వుస్తూవుండేనుగనుక ఆసవేయు వుండుట ఉన్నరాజు
గారు యీగ్రామంలో   లయ నికొన్ని ప్రతిష్ఠచేయించిన అంకా
ళమ్మదేవరకు మాన్యం వస యీబూజువాలవల్ల వచ్చేవీటి భూమి ధారపో
సియున్నారు. ఇందుకు దాఖలా గ్రామానకు వుత్తరభాగంమంద
ముందు అంకాళమ్మదేవాలయము ముందర శిలాశాసనం వున్నది.
విరివి కొలగ్రామములో కొలువునిర్మాణము అయినది. తనంతెలవారు
అనుభవించిన తరువాత వారి వారసులు కొన్ని సంవత్సరాలు అనుభ
వించినారనేదిగా గ్రామస్థులు చెప్పుకుంటున్నారు.

తరువాత యీదేశం తురకరాజ్యం అయినందున అవారాలనడి
పింఛను జప్తీ చేసినగనుక వారి ప్రభుత్వములో పాలిసాసం అనుభవించే
బలుబలముల పాళెగారికి యీగ్రామం సహా నీ స్వాధీనము అయినది
గనుక గ్రాసం వారు అనుభవిస్తూవుండగా మయానా వారు కడప
సుబా మేలుతూవుండినగనుక బనగానిపల్లె బలుబలముల జాగీరు
దారు గులాం గౌసుడు కొంత జమియతుతో వచ్చి యీగ్రామం పట్టు
కొని కొంతసేపు లడాయి చేసి . వారు బారబడి గ్రాసం వారి సర్దారు
37 భీముడు విశ్వపతిరెడ్డి అనే అతడు వుండి వారికి యెదురుపడి యుద్ధం చేసె
నటు. అతనున్ను తలకాయ కోసు కాని యింకే కొందరు గాయపడినవాండ్ల
ను శిరచ్ఛేదనము చేసి వారుతమాము కొని గుర్రపు స్వార్లచేత
దండుగల సహా గాతోసుకొని గ్రామంలో వుండే దేవాలయము యాంవాల్లు

పడకొట్టించి అంతా ఖిల్లా పహరాగా తన ప్రాంతికి మసీదుకట్టి దానుకు యెంత్తిం
చుకొని పోయి యిగనుక యిప్పుడు గ్రామము పాడు బడి ౧౦ సంవత్సరాలు బేచిరా
ఖుగా వుండెను. పిమ్మట రెడ్డివాడు బస్తీ చేయించినాడు. శ్రీముఖ సంవత్స
రమందు కడప నుంచి గనే మియ్యాన్వారు కొంత జమియ్యతుతో వచ్చి
యీ గ్రామం చుట్టుకొని రయితులను పట్టుకొని పోయి పెద పసువులతో
కొన్ని ఖుల్లు ఖైదులో వుంచి పిమ్మట విడిచినాడు.

తరువాత కడప నవాబు అబ్దుల్ అలిం ఖానుని వారు దౌల
తు చేస్తూ వుండగా శ్రీరంగపట్నమునుంచి బహదరు వారు దండుతోవచ్చి
నవాబు సాహేబుల వారిని పట్టుకొని దేశము తమ స్వాధీనము చేసుకొనిరి.
అప్పుడు సంస్థానీకులకు గ్రామాలు నడపక ఖుష్కి అయినందున యీ గ్రామము
గుత్తితో చెల్లుతూ వుండెను. వికారి సంవత్సరము మొదలు కొని సౌమ్య
సంవత్సరము వరకు బహదరువారు సులతాను వారివి సాధారణ సం
38 వత్సరము పో మొగలాయీ షావారు వచ్చి దేశం పట్టుకొనిరి. అప్పుడు
యుద్ధప్రకారము నా సంస్థానికులు దివాణంతో జబాబు స్వాలు చేసి
తమదేశం తమకు స్వాధీనము చేసుకున్నందున రౌద్రి సంవత్సరము వర-
యీగ్రామం నా సంస్థానికులకు నడుస్తుండెను.

ఆ సంవత్సరమందే దేశము కుంఫిణీ వారికి ఆయెనుగనుక
వస సంవత్సరము సంస్థానికులకే నడిపించి మరుసటి సంవత్సరము
సంస్థానము ఖుష్కి చేసిరి. రౌద్రి సంవత్సరము లగాయతు శకం ౧233
అగునేటి ప్రమోదూత్త నామ సంవత్సరము వరకు యీగ్రామం నా సంస్థానికి

మిళిత మయి యీ గ్రామం కడపవారికి కుంపిణీవారికి వెళ్లుతూ వుండెను.

౧౦ దేవాలయాలు.

౧ జంబుకేశ్వరస్వామి.

౧ నృసింహస్వామి. జనమేజయ ప్రతిష్ఠ

౧ ఆంజనేయస్వామి దేవాలయము. శిథిలమయి పోయి వుండగా ఆకుల వాండ్లు కట్టించినారు. ౧ చెన్నకేశవస్వామి దేవాలయము పూర్వతరము మధ్యము ఆ మంటపము శిథిల మయి పోలము వుండగా చిప్ప గారు అనే నగరి చుట్టాలు యిప్పించినారు. సువర్ణ దేవాలయము వారి గలవు. శిథిలమయి పోయి వున్నగా మధ్యే కంసలవాండ్లు వారు సామానుతో కట్టించినారు.

౧ వీరభద్రుని దేవాలయము వాగడ వున్నగా మధ్యే శిథిలం ఆయెగన నగరి చుట్టాలు కొలవాండ్లు వారు సామానుతో కట్టించినారు.

౧ విఘ్నేశ్వరుని దేవాలయము వాగడ గ్రామస్థులు కట్టించినారు.

౬ నిమను కుంటాం వ్రాస్నారు

3౧౧ సగరేశ్వరుని దేవాలయము. వాగడ యిటికె రాళ్లతో కాండ్రవము వుండగా కలమళ్లయు అనే వర్తకుడు శిలా మండపము కట్టించినాడు.

౧ ఉంకాళమ్మ దేవాలయము.

౧ త్రివిక్రాయని కొండ య కట్టించినాడు. ౧ మహారాజ్యపురం చన్నుని దేవాలయము మధ్యే శిథిలం ఆయి పోయిన వుండగా యీ వెంగళ రాసరి శిలా మంటపము కట్టించినారు.

దేవాలయాలు ఏంరా ఇంకట్టించి ఏమి స్థితులు కల్పించినారో గదా
ప్రకారము నడుస్తున్నది. కుంపిణీ గోధారాదత్తనము వారి చెన్నకేశవ స్వామి
నడిచే ఇనాందానము ౪౮ ఇప్పించబడినది.

గ్రామాన పండే ధాన్యాదులు

౧ జొన్నలు ౧ శనగ ౧ గోధుమలు ౧ పెసలు ౧ కందులు
౧ వులవలు ౧ ప్రత్తి ౧ కొర్రలు ౧ ఆముదాలు ౧ అనుములు

సాగు పొందుట్లు చేసే బస్తాల వివరము.

౧ప్పుడు చేడల బోరలు, తాగడు బోరలు - యింతకు ముందు గంగి యూరా
యూ ప్రకారం ప్రాయంచిన కరణాలు.

౧ బుచ్చిరామయ్య దండపై కోటి మల్లై మెండప్పాడు.

ఆలంకొండ యొక్క వీరశ్రీ నృసింహరాయుల వారి కాలమందునన
శ్రీ రఘునాయుని మేలుకొలిని రక్తాక్షి సంవత్సరమునకు పుష్యస్థి వివరం
వెలి పొలం గుత్త మేడిలు ౧౦ కి మేటికి సమాచారాని విసబడి బంగారు కిగ
౨౦ వరహాలు వెళ్ళిన పొలం బడికి గుత్తాకంగ ౩౬౦ కి వివరము
౨౦ గంగిరెడ్డిగారి మేటికి
౨౦ అంబటి వారి మేటికి
౨౦ మక్కర వారి మేటికి
౨౦ బొజ్జాల వారి మేటికి
౨౦ గంగుల మాంబిరెడ్డిగారి మేటికి

—౨౦ గుంటుపల్లి వారి మేటిగని

—౨౦ పిల్లావెళ్ళ గంగిరెడ్డి వెంగన గారి మేటిగని

—౨౦ సరవారి దొరాబయ్య మేటిగని

—౨౦ వెనయుగారి లింగారెడ్డి మేటిగని

—౨౦ వరాము దాలగంగిరెడ్డి మేటిగని

—౨౦ గుంటుకొండ యల్లారెడ్డి మేటిగని

—౨౦ కొనిపెద్దచెట్టిగారి మేటిగని

—౨౦ బాగ్లవరప లింగారెడ్డి మేటిగని

—౨౦ సంపతి రామిరెడ్డిగారి మేటిగని

—౨౦ గాపిరెడ్డిగారి మల్లయ మేటిగని

—౨౦ గాడ్డారి లక్ష్మయగారి మేటిగని

౩౬౦ మేటిలు గనుక పొలం బస్తి

ఈ చెట్టు గుత్త పొలం కొండల వయ్యద్దయ్య చిన్నయ్య గాల్ల సోమన్న వెంగన్న
2 కుంటి కొండన్న నీలకంఠ దేవన్న యాలింగన్న వృప్పర మల్లయ గుంటా
రాచన, వృపలనాగన్న ఆతకారి బుసప్పయ, యాచవృదాయ పవేంనాగన్న
ఆతకూరిపర్వతయ్య యాశివన్న వింతుకు చెట్టు గుత్త కొప్పులు జనంగారి
పొలం ఖ౧౦ కి గుత్తగ ౩౬౪౦ వృభయం వేతి పొలం గుత్తగు ౬—
నీళారంభం వల్లను వెలుకేను ఆకుతోటలు కూర తోటల వల్లను సంవ
త్సరము ౧కి ౨౦ చింతలకొనవడ్లు ఖ౨౫౦ వృభయం కవుతేను
ఆదాయము వల్లిస వరగాను ఖ౫౫౦ శిద్దా దాయాలు కొలక వృవాయము

వారిపేరిట ఉంగళ్ళు ౬ బలిజశెట్టి ఉంగళ్ళు ౧౨ కొడవటూరిరాయుడి
గారి ఉంగళ్ళు, తమ్మిశెట్టి గారి ఉంగళ్ళు సవరిగాను ౬ కొంతమంది
శెట్టిగారి ఉంగళ్ళు ౬ వల్లూరి తమ్మిశెట్టిగారి ఉంగళ్ళు ౬ వారిశెట్టిగారి
ఉంగళ్ళు ౬ ఉంతు ఉంగళ్ళు ౪౩కి మాన్యం ఉంగళ్ళు ౭ గాక నిలువ ఉం
గళ్ళు ౩౬కి ఉంగడి ౧కి ౯ వెళ్ళను ౧౩ గారపువారాయుని వారివర్తన
౧౧౦ ఆడుకోలు సవరిగాను ౧౧౪ మద్దం బారాకం ౧౩॥౦ ఉంతు
ఉంగడి శిద్దాయం ఆడుకోలు సవరిగాను ౧౫౩॥౦ మగ్గశిద్దాయాలు
మగ్గాలు ౪౧౧కి మాన్యం మగ్గాలు ౪౧ గాక నిలువ మగ్గాలు ౩౭౦కి నివర
పద్మశాలె గుడి విశెట్టి గారి మగ్గాలు ౬౫ కొండిశెట్టి గారి మగ్గాలు
౧౦౦ గారపువారాయుని వారిపేరిట సాలెవాగల మగ్గాలు ౭౩౦ పెరయ్య
గారి మగ్గాలు ౧౬ ఉంతు మగ్గాలు ౪౧౧కి మాన్యపు మగ్గాలు ౪౧
గాక నిలువ మగ్గాలు ౩౭౦కి నెలసరి మగ్గంనకు ౧కి వెళ్ళను గన్న
వెళ్ళ ప్రాప్తిని మేడునకు మొత్తం ౧౧౭౫ గారపువారాయుని వర్తన
మగ్గంవిరాళం ౧౧౦ కోటికె సంబంధం ౧౫ ఉంతు మగ్గాల మొత్తం
౧౨౩ పెరిమగ్గాలు మగ్గాలు ౩౦ గారపువారాయుని పేటవారకాపు
3 బ వారితెల్ల మగ్గాలు ౧౨ పృథ్వీయం మగ్గాలు ౪౨కి మాన్యం మగ్గాలు
గాక నిలువ మగ్గాలు ౩౨కి మగ్గంనకు నెలసరి ౧ వెళ్ళను గన్న ప్రాప్తిని
మేడునకు మొదటి గుత్త మగ్గాలకు ౧౫ ఆడుకోలు ౧ ౨౦ పృథ్వీయము
౧౧౧॥౦ ఉంతు మగ్గాదాయము ౧౨ ౩౪॥౦ గొల్లవారులు శిద్దాదాయం
బారాయని మొత్తం తనిగారి వల్లపల్లి మేడునకు ౧౫౦ యాత్ర గార్లపాడు

వల్లమేడునికి గ ౫ చల్లమూడన్నగారి వల్ల గ ౧౨ బాలాంబదన్నబో
యని వల్ల గ ౨౨౫౦ బాచంద్రేవబోయని వల్లపుల్లరి తాళ్లు గ ౪౦ నెలం
కేవన్నగారి వల్లమేడునికి గ ౧౨ ఉంతుపుల్లరి వేడునికి గ ౧౭౬ ౫౦ గాల్ల
కురుబల వల్లను కెరికొండగాండ్ల వాల్లను మేడునికి ౫౦ బొగపాలి
జరికొండ గాండ్ల వల్లమేడునికి గ ౩౦ వృభయుం గ ౪౦ ఉంతుగాల్ల కురు
బలవల్ల గ ౧౬౬ ౫౦ జూతి శిద్ధాయుం బాకలవెనుబ్బగాని వల్లమేడునికి
గ ౬౪౦ బెగారి రంగాదాసరి వాని వల్లమేడునికి గ ౧౨౫౦ వరాధిగ
బురపాగ గాండ్ల వల్లమేడునికి గ ౫౨౪౫౦ పుణికపాం పైక్తాలు ఉకుల
గుత్తలాం డ్రుపాంటి తింగశెట్టి వల్లమేడునికి గ ~~[illegible]~~ ౨౭౦ సుంకం
తాడిమిసవర్గానం శరవాళ్ల పరవున సాంగిశెట్టి గారి వల్లమేడునికి
గ ౬౭౦ గునగ గుత్తగాండ్ల తిమ్మశెట్టి వల్లను మేడునికి గ ౩౦౦
బుర్రు గుత్తపానుగంటి తిమ్మశెట్టి బలిముల్లయ్యగారి వల్లమేడునికి
గ ౧౨౦ సురసాం రాయి గుత్తల శ్రీరాము గాని వల్లమేడునికి గ ౨౦౦ పిం
జాలి గుత్తసాం బసాంతుమునికి బాయి వల్లమేడునికి గ ౩౫౦ నివికుత్త
పాగూరి గారి విదు వల్లమేడునికి గ ౭౦ ఉంతుముణికపాలవల్ల గ ౧౨౧౨
వృభయుము ణికపాంటి సవర్గానుమేడునికి గ ౨౪౨ కుబల్లరి రాయయ్య
తింగయ్య గారి తిగయుండ్ల ౧౦౩ గ ౧౦ పగడాల తిమ్మయ ఉప్పయ్య గారి
వల్ల తిగయుండ్ల ౩౦౩ గ ౧౭ కొనికె సవర్గాను గ ౭ వెట్టి కొండ్లకు గాను
సాంకి యదుప్పుల ౧౭౦ వెఖ్ఖకు ఉంతు శిద్ధాయుం ముణికపాలు కానికె
సవర్గాను మేడు నికి తాఖ్ఖం గ ౨౪౦౩ ౫౦ ఉంతుమేడునికి సకలసురసాం

౪ యింగ్రజీ ౧౯౦౫ శాస్త్రా వద్దు ఖ౯౯౪౦. — గ్రామాల రాయసోమ.
కూంకపాటి గ్రామము వల్ల పెద్దిశెట్టి గారి తింగారెడ్డి వల్ల యేడూ౧కి
గ౧౭౦ కి జిగాని కాడ్డికాల్లతిమ్మన్న గారి వల్ల యేడూ౧కి గ౧౦౦ పెద్దిరాడ్డు
చెన్నారెడ్డి వల్ల యేడూ౧కి గ౧౩౦ పినకాడ్డి గ్రామం౧కి యేడూ౧కి గ౫౦
కొంకలవారి నేరడి చర్ల గ్రామం౧కి గ౧౩౦ ముక్కి గ్రామం౧కి గ౧౦౦
మారెళ్ళ గ్రామం౧కి గ౧౭౦ (బ్రా)హ్మదేవ్రాని మదూవుల గ్రామం౧కి
గ౧౩౦ ముకాసాగరం గ్రామం౧కి గ౧౦౦ కొంతురాతి గ్రామం గ౫౦
ముదసరాళ్ల గ్రామం౧కి గ౧౦ లింగవాడ్డి గ్రామం౧కి గ౫౦ ఉంతు గ్రా
మాలు౧౭కి ఆదాయం గ౧౭౫౦ స్థళంసంబంధము గ౯౯౦.
స్థళసంబంధం వద్దు ఖ౯౯౪౦ పుట్లు సహా అంతు గ౮౮౦ నగదికి
చినిపించబడాయించనది.

దుందుభి సంవత్సరము వరకు పూర్వాపరాలు కనుబడిన ముద్ద
య్యస్వామి ఈ మరకం పాలించినట్ల నిమిత్తం నరసింహా స్వామివారి
రాయల కాలముందు గౌరవ్ప్రాయని వారికి ఆయనకిచ్చెను చినపెం
చమని రంగప్పరాజయ గారు శలవ్రయిచ్చినందున చినిపించిన వారు మొ్న
మరాజు వరదయ్య కొందిరాజు వాసిరెడ్డి గారు చినిపించిన వివరము.
దుందుభి సంవత్సరము వరకు సామపుట్లు స్థిగ౮౭౦ వంక దేవతా ఉగ్ర
హారాలుకు పోయిన గ్రామాలు ౮౩౩ వెళ్ళగ ౧౦౧౮౦ గాను నిలబడిన గ౩౧౧ఒం

The End.

Restored by M. V. Raghavacharya
17-7-45